

Obrana

júl 2006

Deň detí s armádou

Koncertom hudobnej skupiny Tublatanka sa v sobotu 27. mája skončil v Krupine 9. ročník Dňa detí s ozbrojenými silami a Slovenským rozhlasom. Niekoľko tisíc návštevníkov si v prítomnosti náčelníka generálneho štábu generálporučíka Ľubomíra Bulíka mohli pozrieť ukážky bojového výcviku a vystúpenia folklórnych či tanečných súborov.

Deti mali celý deň možnosť súťažiť aj zoznámiť sa s vojenskou technikou a bojovým výcvikom. Tradičnými hosťami Dňa detí s armádou sú aj deti z Detského domova v Domaníži, s ktorými má ministerstvo obrany družbu. Od návštevníkov si vyslúžili potlesk predovšetkým ukážkami breakdance a karate. Minister obrany deťom z Domaníže osobne odovzdal aj symbolický darček – pestrofarebného papagája. Deti mu dali meno Fedor.

Podľa zakladateľa a koordinátora Dňa detí s armádou Miroslava Minára tento ročník zaujal predstavením nového profesionálneho prostredia v ozbrojených silách a kvalitnými ukážkami výcviku - veľmi dobrá bola statická ukážka pozemných aj vzdušných síl, vynikajúci bol ohlas návštevníkov. Potešilo ho, že medzi desiatkami účinkujúcich boli aj chovanci z Domova sociálnych služieb v Šoporni, nad ktorým má Armádna redakcia Slovenského rozhlasu patronát. Takže budúci rok dovidenia na vojenskom Dni detí, ktorý by sa mal uskutočniť na Kysuciach.

Text a foto (pv)

OBRANA

Mesačník Ministerstva obrany SR
Založený v Clevelande (USA) 1914
Obnovený v Bratislave v roku 1993
Ročník XIV, č. 7/2006
Do výroby zadane 20. júna 2006

Vydavateľ:

Ministerstvo obrany SR
Komunikačný odbor

Šéfredaktor:

Mgr. Pavol VITKO
tel.: 0960 313 072, 0903 820 847
pavol.vitko@mod.gov.sk

Redaktori:

Jozef ŽIAK
tel.: 0960 332 755, 0903 820 194
e-mail: jozef.ziak@mil.sk

nadporučík Mgr. Vladislav VAVRINEC
tel.: 0960 312 980, 0903 820 854
e-mail: vladislav.vavrinec@mod.gov.sk

Vedúci vydania a jazyková úprava:

PhDr. Michal KRÍŠKO, tel.: 0960 313 054
e-mail: michal.krisko@mod.gov.sk

Fotoeditor:

Michal BURZA, tel.: 0903 824 155
e-mail: michal.burza@mod.gov.sk

Tajomníčka redakcie:

Milena SLEZÁKOVÁ
tel.: 0960 312 984, fax: 0960 312 520
e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk

Grafická úprava:

kpt. Ing. Otakar HRABÁK
Lýdia ŠEVČIKOVÁ
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Adresa redakcie:

Mesačník OBRANA
Komunikačný odbor MO SR
Kutuzovova 8
832 47 Bratislava
e-mail: obrana@mod.gov.sk

Rozširuje:

Podacie stanice MO SR

Tlač:

5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Na titulnej strane slovenský vojak
v pohotovosti na Golanských výšinách.
Foto **Michal BURZA**

Nevyžiadany obrazový materiál
a rukopisy nevracame.

© Ministerstvo obrany SR
Registračné číslo: 758/93

Z obsahu

Ukrajina – naš sused

str. 7 – 9

V Trebišove nezabúdajú

str. 12 – 13

Golany – hranica mieru

str. 22 – 27

PK Martin exportuje kultúru

str. 38

Editoriál

Po roku 1998 sa štát medzinárodnopoliticky skonsolidoval a pevne kráčať za svojím cieľom, ktorým bolo získať členstvo v európskych a euroatlantických hospodárskych a bezpečnostných štruktúrach. To sa uplynulé štyri roky podarilo. Slovensko je plnoprávnym členom Európskej únie aj Severoatlantickej aliancie. Jedno porovnanie. Na do istej miery všeobecnú, ale v konečnom dôsledku kľúčovú otázku, či sa Slovensko uberať správnym smerom, odpovedalo v aprílovom prieskume verejnej mienky jednoznačne áno približne polovica našich občanov. Podľa bratislavského Inštitútu pre verejné otázky pred štyrmi rokmi to bolo len 28% a pred ôsmimi rokmi takto pozitívne reagovalo iba 20% obyvateľov. Ako príslušníkov bezpečnostnej komunity nás v apríli musel potešiť ešte jeden údaj. Účasť slovenských vojakov v misiách má podporu u približne troch pätin slovenských obyvateľov. Vyplyva to z prieskumu verejnej mienky spoločnosti TNS SK. Ozbrojené sily sú stále na špike dôveryhodnosti slovenských inštitúcií – a to až u 71 percent opýtaných. No a až 63% respondentov vníma ako dobré, že vojaci sú vysielaní do krízových oblastí. Účasť v misiách považuje približne rovnaká časť oslovených za príležitosť pre skvalitňovanie armády. Zároveň sa ukázalo, že 60 percent respondentov vníma aj iný aspekt pôsobenia našich vojakov v misiách – a to zlepšovanie pozície Slovenska vo svete.

Pre bezpečnostnú politiku štátu je to skvelá správa. Najmä po tom, ako v januári počas návratu z misie KFOR v Kosove zahynulo pri leteckom nešťastí neďaleko maďarskej obce Hejce 42 slovenských vojakov. To boli pre slovenskú armádu veľmi smutné dni. No aj keď túto tragédiu veľmi úprimne prežívala celá verejnosť, dôvera v ozbrojené sily nebola otrasená. Dočasný 10% pokles dôvery bol len potvrdením faktu, že Slováci si svoje nové transformujúce sa ozbrojené sily vážia a veria im. Rovnako ako dôverujú štátnej politike, ktorej pilierom je naše členstvo NATO a Európskej únie a z tohto členstva vyplývajúce plnenie medzinárodných záväzkov v oblasti bezpečnosti a obrany.

Práve čítam svoj prvý letný román. Mesto v oblúčení napísal Michael Dobbs, autor úspešných politických thrillerov z prostredia britskej politiky, médií a biznisu. Toto dielo je najmä o vojakoch. Plukovníka výsadkových vojsk Petra Amadea, národného hrdinu z vojny o Falklandské ostrovy a účastníka ďalších vojen, prepustili z armády. S ním aj ďalšie tisíce bojovníkov, ktorí bojovali o záujmy politikov, no tí už o nich záujem nejavia. Amadeus sa cíti byť vládou zradený a anonymne v mene týchto vojakov žiada od vlády morálne ospravedlnenie. Berie to ako vec cti, lenže ospravedlnenie neprichádza a nezáujem pokračuje. Amadeova skupinka špičkovy vycvičených demobilizovaných vojakov potom spraví z Londýna obliehané mesto. Uff – dosť napínavé, som zvedavý, ako sa to skončí.

Mimochodom, naše ministerstvo obrany rozoslalo všetkým pobratelom výsluhových dôchodkov dotazník s dvadsiatimi otázkami s cieľom dozvedieť sa viac o ich živote a aj o súčasnom vzťahu k armáde. Do konca júna prišlo 3600 odpovedí. Výsledky ešte nie sú zosumarizované, ale veľa odpovedajúcich oceňuje práve ten záujem...

Pekný zvyšok leta.

Kód noci je 4C

Uplynulo takmer dvadsať rokov, odkedy sa na vodných cvičiskách bývalej federálnej armády uskutočnili posledný raz nočné plavby bojových vozidiel pechoty. Pamätníkov týchto zamestnaní v útvaroch už niet. Nepamätá si ich ani veliteľ trebišovského Mechanizovaného práporu podplukovník Ján Stavrovský, ktorý je v ozbrojených silách už 23 rokov. Prerušená tradícia mala ďalšie pokračovanie až v polovici júna vo Vojenskom výcvikovom priestore Lešť. Práve v čase najdlhších dní a najkratších nocí...

Kedže v Trebišove nenašli nijakého pamätníka nočných plavieb, museli podľa náčelníka operačného oddelenia práporu nadporučíka Mariána Brinčeka naštudovať všetky potrebné dokumenty a predpisy. Na ich základe spracovali podrobnú dokumentáciu.

ZBIERANIE SKÚSENOSTÍ

„Samotnú prípravu na nočné plavby sme začali na našom posádkovom cvičisku Veľké Ozorovce. Tam každý vodič a neskôr príslušníci celej prieskumnej čaty

prešli celé plavby „na sucho“. Všetci vodiči absolvovali prehliadku zdravotného stavu a pohovor s psychológom. Od začiatku júna úspešne brodili priamo na Lešti. Samozrejme, najskôr cez deň,“ spomína nadporučík Brinček prípravu na historicky prvé nočné plavby trebišovského Mechanizovaného práporu.

Veliteľ prieskumnej čaty poručík Jozef Mišenda pred rokom ukončil štúdium vo vojenskej akadémii a v súčasnosti len naberá potrebné praktické skúsenosti. Mladý veliteľ sa ale môže vo svojej práci oprieť o niekoľkých skúsených vojakov. Napríklad o veliteľa druhého prieskumného družstva rotného Igora Kompiša. Rodák z Liptova v ozbrojených silách absolvoval zopár kurzov a má bohaté skúsenosti. Pôsobil v martinskom výcvikovom stredisku, vo výcvikovej základni vo Vajnorochoch, ako inštruktor v martinskej Základnej výcvikovej škole. Od začiatku apríla sa jeho novým domovom stal Trebišov. Skúsení sú aj vodiči bojových vozidiel. Najmä slobodníci Martin Kraščenič, Marián Poprík a vojak Ján Adamec.

Posledne menovaný rodák z Trebišova je práve vodičom rotného Kompiša. Po prvý raz plával pred

štyrmi rokmi ešte v Martine. „Bol to trochu zvláštny pocit. Musel som veriť, že sme vozidlo dobre utesnili, aby som kolegov nenamočil a že v prípade poruchy nás dostanú bezpečne z vozidla. Všetko nakoniec dopadlo nad očakávanie dobre. V noci je to ale predsa len iná káva,“ konštatuje vodič.

DRUHÉ OČI VODIČA

Aj vďaka tomu, že sa vlastne úplne musí spoľahnúť na oči veliteľa vozidla. Dôvod je celkom jednoduchý. Keď sa vysunie na bojovom vozidle pechoty vlnolam, vodič cez svoj prístroj nočného videnia nič nevidí. Prístroj má totiž menšiu teleskopickú výšku, ako je zdvihnutý vlnolam.

Vodič sa musí spoľahnúť len na denný prístroj a svojho veliteľa, ktorý je počas nočných plavieb v pochodovej polohe, svojím zrakom kontroluje situáciu a navádza vodiča.

„Doteraz, keďže sme v noci neplávali, sme nad týmto problémom neuvažovali. Na základe skúseností bude zrejme potrebné považovať nad využitím vhodných infraprístrojov pre jednotlivca, aby veliteľ mohol lepšie a bezpečnejšie naviesť vozidlo pri prekonávaní prekážok,“ poznamenáva nadporučík Brinček a veliteľ práporu podplukovník Ján Stavrovský i dôstojník operačného oddelenia poručík Tomáš Korobanič súhlasne prikyvujú.

Na Lešti sa medzitým zotmelo a príslušníci prieskumnej čaty sa vydali plniť úlohu. Ešte posledný raz skontrolovali utesnenie vozidiel, upevnenie lán, vysunutie vlnolamu a sacieho komína. Vojaci sa nasúkali do plávacích viest. Tváre, pomalované maskovacími farbami im splývajú s nočnou tmou.

A MOTOR POKOJNE VRČÍ

Bez svetiel sa bojové vozidlá pomaly presúvajú k vodnému cvičisku. Aby splnili úlohu, nesmie ich

priemerná rýchlosť klesnúť pod hodnotu šiestich kilometrov za hodinu. Zároveň by celú úlohu mali plniť tak, aby spôsobili čo možno najmenší hluk. Veď v noci sa každý zvuk nesie oveľa ďalej ako cez deň, keď je navôkol mnoho iných zdrojov hluku.

Stroj, ktorý riadi vojak Adamec, pomaly schádza k tmavej vodnej hladine. Vysúva vlnolam, snaží sa udržať motor medzi 1600 až 2400 otáčkami, vozidlo vchádza do vody. Veliteľ BVP rotný Kompiš sa premiestňuje do pochodovej polohy a usmerňuje činnosť vodiča. Čaká ich prekonanie vyše 170 metrov vodnej plochy. Pod nimi je takmer päť metrov vody. Bojové vozidlo sa elegantne kľže po vodnej hladine. Vodič na pokyn veliteľa prekonáva aj posledné metre a nasmeruje vozidlo kolmo na breh. Pri vychádzaní z vody má zaradený druhý rýchlostný stupeň. Motor pokojne

vrčí. Vojak Adamec pri výjazde zvýši výkon motora, aby odčerpával vodu z ejektora výfukovými plynmi. Rotný Kompiš mu nariaďuje, aby sklopil vlnolam a zasunul komín. Všetko sa deje v takmer úplnej tme.

Vozidlá prieskumnej čaty sa dostali na druhý breh vodnej prekážky a pokračujú v plnení svojich úloh. Premiérové nočné plavby v podmienkach slovenských ozbrojených síl, čiže cvičenie 4 c sa končia a veliteľia aj napriek niektorým maličkostiam neskrývajú spokojnosť. „Budúci rok už môžeme skúsiť nočné plavby roty. Nielen vodič a osádka vozidiel, ale aj my, veliteľia sme získali prvé praktické skúsenosti,“ vyhlasuje veliteľ trebišovského Mechanizovaného práporu podplukovník Ján Stavrovský.

Jozef ŽIAK
Foto **Michal BURZA**

Plavby a protiteroristický priestor

Za zvukov vybuchujúcich delostreleckých granátov a preletu vrtulníkov Mi – 24 sa pásy bojového vozidla pechoty noria do kalných vln jazera. Vodič zaraďuje tretí rýchlostný stupeň a vedie vozidlo čo najrýchlejšie k protihlámu brehu. Zrazu motor prestáva pracovať. Veliteľ otvára príklop a červenou zástavou signalizuje poruchu. Začína záchranná akcia...

Podľa tohto scenára prebiehal 12. júna na cvičisku Vododrom vo Vojenskom výcvikovom priestore Lešť nácvik prekonávania vodnej prekážky mechanizovanými a tankovými jednotkami prešovskej mechanizovanej brigády. „Na celom cvičení sa zúčastnilo takmer dvesto vojakov a niekoľko desiatok kusov vojenskej techniky“, konštatoval veliteľ pozemných síl generálmajor Milan Maxim. Možno dodať, že uvedený výcvikový vojenský priestor vznikol už od roku 1923 a s rozlohou 145 štvorcových kilometrov je najväčší na Slovensku.

Uvedený deň bol však zaujímavý najmä pre novinárov ešte jednou skutočnosťou. Minister obrany Martin Feder im po dlhom čase umožnil vstup do takzvaného mŕtveho ruského mesta. To si vybudovala uprostred Vojenského výcvikového priestoru Lešť Sovietska armáda po okupácii

Československa v roku 1968. Do roku 1991 tu žilo okolo 3000 vojakov s rodinami. Z opusteného a burinou zarastajúceho sovietskeho mestečka s panelákmi, školou, kultúrnym domom, nemocnicou, škôlkou a obchodmi by sa podľa ministra mohol stať medzinárodný protiteroristický výcvi-

kový priestor. Je to skutočne unikátny priestor priamo predurčený na takýto výcvik, pretože v niektorých krajinách NATO sa podobné priestory musia umelo budovať na zelenej lúke.

(vv)

Foto **Michal BURZA**

Zmeny za východnou hranicou

Zmeny, ktorými prešli ukrajinské ozbrojené sily od roku 1991, súvisia so sťahovaním bývalých sovietskych vojenských útvarov z územia bývalej NDR, ale aj ČSFR, Poľska a Maďarska. Značná časť skončila svoju puť práve na Ukrajine.

„Sústredila sa u nás vyše 800 - tisícová armáda, množstvo vojenskej techniky, zbraní, munície. Už vtedy sme vedeli, že také množstvo vojakov a techniky nový štát nebude potrebovať. Začala sa cesta k vytvoreniu ozbrojených síl, ktoré budú adekvátne na zabezpečenie obrany krajiny a ekonomicky únosné,“ spomína zástupca náčelníka Generálneho štábu ukrajinských ozbrojených síl generálmajor Leonid Holopatiuk.

Rodák z Užhorodu, kúsok od slovenskej hranice, taktiež slúžil v Západnej skupine Sovietskej armády v NDR. Neskôr študoval bezpečnostnú problematiku, okrem iného aj v USA a v súčasnosti má pod palcom spoluprácu a integráciu ukrajinských ozbrojených síl do NATO. Dnes, keď sa obzrie naspäť, priznáva, že reorganizácia a postupné zbavovanie sa nadbytočného množstva vojakov a techniky boli neraz veľmi bolestivé. Ved' na rozdiel napríklad od americkej armády, ktorej zložky majú domovské základne na americkom území, sa bývalé sovietske divízie nemali kam vrátiť.

DRASTICKÉ ZNÍŽENIE ARMÁDY

„Asi nikto zo vtedajších mocipánov reálne neuvažoval o tom, že by sa mali niekedy vôbec vrátiť z východného Nemecka, Poľska, Maďarska či Československa domov,“ povzdychol si generál. Dedičstvo Sovietskej armády sa darilo odstraňovať len postupne. Program reformy ozbrojených síl v rokoch 2000 - 2005 priniesol už mnohé badateľné výsledky. Počet príslušníkov ozbrojených síl za toto obdobie znížil zo 415 na 245 tisíc, počet tankov z 3928 na 3058, bojových lietadiel z 874 na 575.

„Novým impulzom na vytvorenie ozbrojených síl nového typu sa stal štátny program rozvoja ozbrojených síl na roky 2006 – 2011. Jeho výsledkom by mala byť moderná, profesionálna armáda, schopná reagovať na všetky výzvy doby a aktívnej spolupráce s ozbrojenými silami štátov NATO. Mala by mať zhruba 143 tisíc príslušníkov, z toho vyše 80 tisíc (66 percent) budú tvoriť profesionálni (kontraktní) vojaci a poddůstojníci. V útvaroch síl rýchlej reakcie tento proces prebieha rýchlejšie. Už v tomto roku tam podiel profesionálnych vojakov presiahol hranicu 45 percent. Počet tankov klesne do roku 2011 na 705 kusov (z toho moderných typov by malo byť 22 percent) a bojových lietadiel na 217 (31 percent moderných). Zmení sa aj pomer vyšších a nižších dôstojníkov. Dnes je o niečo viac vyšších dôstojníkov (od majora vyššie).

V roku 2011 budú predstavovať len 40 percent. Počet plukovníkov napríklad poklesne zo 4809 v minulom roku na 1727, podplukovníkov z 8885 na 4971 a majorov zo 14 047 na 6941,“ hovorí generál Holopatiuk a pripomína, že aj takýmto spôsobom sa pripravujú ukrajinské ozbrojené sily na budúce členstvo v NATO.

PRÍNOS ZAHRAŇIČNÝCH MISÍ

Podľa neho veľkým podnetom pre takúto zmenu štruktúry a kvality armády predstavovala spolupráca s členskými krajinami aliancie, najmä s USA. Spočiatku v rámci Partnerstva za mier, v súčasnosti v rámci spoločnej pracovnej skupiny Ukrajina – NATO.

Ukrajinskí vojaci sa aktívne zapájali do mierových operácií (od roku 1992 sa v nich vystriedalo takmer 30 tisíc). Či už pod zástavou OSN, alebo NATO. Úspešne pôsobili napríklad v misiách OSN na území bývalej Juhoslávie. Dnes sú súčasťou síl KFOR v Kosove.

„Keď sa rozhodovalo o vyslaní našich vojakov do spoločného práporu s Poľskom, mnohí pochybovačne krútili nad tým hlavou. Dnes môžem spokojne povedať, že tento spoločný prápor sa plne osvedčil. Pomáha našim dôstojníkom a vojakom získavať cenné skúsenosti z pracovných a plánovacích postupov armády NATO. Stal sa jedným z motorov našej integrácie do aliancie. Podobne to bolo aj v prípade nášho 1600-

členného kontingentu, ktorý pôsobil v Iraku v medzinárodnej divízii pod vedením Poľska. Cenné skúsenosti získali naši vojaci počas pôsobenia v južnom Libanone, Kuvajte, Angole a vrtulníkové jednotky v Sierra Leone a teraz v Libérii. Môžem povedať, že práve piloti pôsobiaci v zahraničných misiách majú v súčasnosti najvyšší nálet spomedzi všetkých našich vojenských pilotov. Zo zahraničných misií sa domov vracajú vojaci s bohatými skúsenosťami, dobrou jazykovou prípravou a väčšinou sa stávajú propagátormi našej integrácie do aliancie,“ konštatuje s uspokojením generál Leonid Holopatiuk. Cenné poznatky získavajú podľa neho ukrajinskí vojaci aj na spoločných cvičeniach s armádami NATO. Najviac spoločných aktivít v tomto smere pochopiteľne uskutočňujú s veľkými armádami. Najmä americkou, britskou, ale aj poľskou. V nadchádzajúcom období sa uskutoční aj spoločný výcvik malých bojových skupín slovenských a ukrajinských ozbrojených síl na Ukrajine.

Aj takýto je teda pohľad za našu východnú hranicu. Je síce najkratšia, len 98 kilometrov, ale za ňou je náš najväčší sused vyše 40-miliónová Ukrajina, ktorá je svojou rozlohou 603 tisíc kilometrov štvorcových druhým najväčším štátom Európy po Rusku.

Polygón číslo 232

Pod týmto tak trochu tajomným názvom sa skrýva zhruba 50 kilometrov severozápadne od centra západnej Ukrajiny 850 - tisícového Lvova, blízko hranice s Poľskom, Vojenský výcvikový priestor Javoriv. Rozprestiera sa na ploche takmer 400 kilometrov štvorcových (náš najväčší VVP Lešt má rozlohu 145 kilometrov štvorcových) a podľa slov veliteľa, plukovníka Sviatoslava Gricejuka umožňuje uskutočňovať taktické cvičenia s bojovou strelbou do úrovne divízie. Jeho súčasťou je aj takzvaný 15. účastok a Centrum mierových operácií.

Dôverne ich poznajú všetci ukrajinskí vojaci, ktorí odchádzali na zahraničné misie. Pripravovali sa tu napríklad tisíce vojakov pred cestou do Iraku a Kosova. Prakticky všetci inštruktori, ktorí pripravujú vojakov do zahraničných misií, majú bohaté skúsenosti z pôsobenia v nich. Najviac z Iraku a Kosova, ale aj z Libanonu, Angoly, Sierra Leone či

Libérie. V centre nechýba typická strážna veža, priestory, kde sa nacvičuje sprevádzanie konvojov, kontrola vozidiel a osôb, prehľadávanie budovy, ale aj patrolovanie. Či už pešie, alebo s pomocou motorového vozidla. K dispozícii je žienijné cvičisko, strelnica i priestor na vagonovanie vojenskej techniky.

POZNATKY Z MISIE DO VÝCVIKU

„Snažíme sa operatívne zaradiť do výcviku najnovšie poznatky zo zahraničných operácií. Veliteľia po návrate sa podelia so skúsenosťami s členmi našej analytickej skupiny. Všetky poznatky sa potom snažíme zapracovať do prípravy ďalšej rotácie, - hovorí veliteľ výcvikového priestoru Sviatoslav Gricejuk a pokračuje: - Tak tomu bolo, keď pred dvoma rokmi vypukli v Kosove násilnosti medzi Albáncami a Srbmi. Na základe toho, ako naši vojaci v spolupráci s americkými a poľskými kolegami postupovali pri potlačovaní nepokojov a oddelovaní jednotlivých skupín ozbrojeného miestneho obyvateľstva, sme pre príslušníkov nasledujúceho kontin-

gentu, ktorí odchádzali do tejto nepokojnej provincie, pripravili doplňujúcu prípravu. Keďže naši vojaci pôsobia prevažne s vojakmi armád NATO, musia podrobne poznať niektoré postupy aliancie, ktoré sú odlišné od tých u nás doma. Napríklad pri príprave na zabezpečenie pristátia vrtulníka.“

Náčelník tlačovej služby vojenského veliteľstva Západ vo Lvove podplukovník Alexander Porožuk pripomína, že v centre sa snažia nasimulovať vždy takú situáciu, ktorá bude reálne vojakov očakávať po ich príchode. Napríklad aj také vyjednávanie s miestnymi obyvateľmi. Preto musia veliteľia i vojaci dokonale zvládnuť realitu tej ktorej krajiny a aspoň základné frázy v ich jazyku.

„So Srbmi nemáme problém sa v Kosove dorozumieť. Ukrajinský jazyk je v tomto smere dosť podobný. Naši vojaci ale prichádzajú do styku aj s väčšinovým obyvateľstvom provincie Albáncami. Je dobre, keď vedia, ako sa k nim prihovoriť pri kontrole dokumentov, vozidla či objektu. Bol som v Kosove dvakrát a viem z vlastnej skúsenosti, že znalosť základov jazyka a zvláštností moslimskej viery pomohla predísť nejednej nepríjemnosti,“ spomína náčelník prípravy v Centre mierových operácií major Alexander Kolosov a dodáva, že v tomto smere je veľmi dobrá výmena skúseností s Poliakmi.

KOZÁCKY EXPRES

Podobne ako niektorí ďalší z centra absolvoval pred časom aj prípravu pod vedením britských inštruktorov v moravskom Vyškove. „Takáto príprava je pre našich inštruktorov veľmi vítaná. Cieľ je síce vždy ten istý, ale ciest, ako sa k nemu dostať, je mnoho. Mnohé armády majú svoje zvláštne špecifické postupy. Je dobré ich poznať. Nie preto, aby sa otrocky odkopirovali. Dosť dobre by to ani nešlo, veď každá z armád má svoje zvláštnosti, vyplývajúce z rozdielnej mentality, prípravy, ale aj vybavenia. V Kosove sa neraz stalo, že sme plnili úlohy spolu s príslušníkmi iných armád, nielen s Poliakmi, ktorých dobre poznáme a navyše sú nám jazykom i mentalitou veľmi blízki. Preto bolo dobre vedieť, ako budú postupovať a reagovať,“ poznamenáva major Kolosov.

Veliteľ centra mierových operácií podplukovník Alexander Skrutinskij dodáva, že práve Javorivský polygón bol miestom prvým spoločných cvičení s armádami aliancie (Štít mieru, Kozácky expres...) a doteraz sa v ňom uskutočňuje väčšina takýchto podujatí. Pre príslušníkov centra sú vítanou príležitosťou získať nové poznatky.

Vzdušná záštita metropoly

Približne 70 kilometrov južne od Kyjeva sa nachádza mesto Vasilkov, ktoré má vyše tisícročnú tradíciu. Jeho osudy boli vždy úzko späté s neďalekým hlavným mestom. Už od dôb Kyjevskej Rusi tvorilo časť jeho ochranného prstenca a preživalo s ním lepšie i horšie obdobia. V súčasnosti je v meste vojenská stredná škola protivzdušnej obrany. V parku - ako v mnohých mestách Ukrajiny - je pamätník obyvateľom, ktorí padli ako vojaci v nezmyselnej vojne v Afganistane. A na okraji mesta, na letisku sídli letecká brigáda.

Letecký pluk, ktorý bol jej predchodcom, vznikol v časoch 2. svetovej vojny v Umani a svoju bojovú púť zakončil v Budapešti. Dlhé roky potom sídlil v Mukačeve, až sa napokon v roku 1993 premiestnil do Vasilkova a reorganizoval na brigádu. Podľa slov jej veliteľa, plukovníka Igora Čerepenka, hlavnú úlohu predurčuje už blízkosť hlavného mesta. V poslednom období sa začal proces postupnej modernizácie celej leteckej základne. Samozrejme, piloti by boli najradšej, keby postupoval ešte rýchlejšie, ale na druhej strane poznajú súčasné reálne možnosti štátu i ozbrojených síl.

ZMENY K LEPŠIEMU

Letecká brigáda disponuje lietadlami L - 39 Albatros a Mig - 29.

„Mám k dispozícii pilotov vo veku od 25 do 42 rokov. Skúsených i minuloročných absolventov vojenskej leteckej školy. Priemerný ročný nálet na jedného pilota sa nám v poslednom období podarilo podstatne zvýšiť až na dnešných takmer 90 hodín. Je to veľký krok dopredu, lebo každá letová

hodina navyše znamená väčšiu istotu pilota pri plnení úloh. Každý rok naša brigáda plní vo výcvikových polygónoch bojové strelby s raketami na vzdušné ciele, piloti musia zvládnuť plnenie úloh s preletom na pre nich neznáme letisko, najskúsenejší majú za sebou vzlety a pristátia na špeciálne upravenom úseku autostrády. Naši príslušníci nechýbajú na žiadnom z leteckých dní v Kyjeve, či pri simulovaných vzdušných súbojoch napríklad s lietadlami Su-27,“ krátko charakterizuje veliteľ brigády svoj útvar. Sám sa ako vojenské dieťa narodil v Petrohradskej oblasti, na ďalekom východe ukončil vo Vladivostockom kraji Ussurijské vojenské učilište a potom v Černigove vojenskú leteckú školu. Neskôr slúžil na vojenských letiskách po celej Ukrajine. V súčasnosti má nalietaných vyše tisíc hodín na lietadlách L - 39, Mig - 21 a Mig - 29.

Zástupca veliteľa brigády pre letový výcvik podplukovník Pavel Bilko oceňuje zmeny k lepšiemu, ktoré sa v poslednom období udiali. Veď po reorganizáciách pred 8 - 10 rokmi zrazu mnoho skúsených pilotov nevidelo pre seba žiadnu ďalšiu perspektívu vo vojenskom letectve a odišlo.

„Keď k tomu pripočítame vtedajšie nízke ročné nálety, okolo 30 - 40 hodín a niekedy aj menej, nebolo veľa dôvodov pre optimizmus. Dnes sa nám pomaly darí zacelovať túto diery. Prichádzajú k nám mladí piloti zo škôl. Aj oni majú pri ukončení školy oveľa väčší počet nalietaných hodín ako povedzme pred piatimi rokmi. Úspešne z nich v priebehu roka pripravíme pilotov III. triedy. Po zvládnutí asi 150 letových hodín na Albatrose postupne prechádzajú na Mig - 29. Za optimálnych podmienok sa z nich po piatich rokoch môžu stať piloti I. triedy,“ hovorí podplukovník Bilko. Okrem týchto pozitívnych zmien by veľmi rád videl

v dohľadnej budúcnosti aj modernizácie lietadiel Mig -29 na štandardy NATO. Lebo ako konštatuje, infraštruktúra základne sa síce zlepšuje, ale lietadlám postupne pribúdajú rôčky...

PERSPEKTÍVA PRE MLADÝCH

Kapitán Anatolij Poletovskij je v brigáde už osem rokov. Zmeny k lepšiemu pociťuje aj on. „Viac sa lieta, vidím, že noví poručíci, ktorí prichádzajú zo školy, majú snahu čím skôr získať triednosť. Panuje medzi nimi, ale aj staršími pilotmi zdravá súťaživosť, čo nebývalo vždy. Cítia perspektívu pri postupnom približovaní sa našej krajiny k NATO spoznať, ako cvičia a lietajú piloti iných armád, možno niekedy v budúcnosti sa zúčastníť na spoločných cvičeniach či dokonca mierových misiách. Toto všetko ich ženie dopredu,“ priznáva kapitán Poletovskij, ktorý má zatiaľ na svojom konte vyše 400 nalietaných hodín. Jeho kolegovia ako najväčší problém pociťujú nedostatok bytov. Zopár ich síce nedávno dostali, ale stále je to málo.

Letecké útvary boli vždy z väčšej časti profesionálne. Inak tomu nie je ani vo Vasilkove. V súčasnosti majú len okolo 20 percent vojakov v základnej službe. Pracujú ako ochrana letiska, vodiči a zabezpečujúci personál. Ale aj tu ich postupne nahrádzajú profesionáli. „Prichádzajú k nám na 3 - 5-ročný kontrakt. Hlavné mesto je blízko, a tak sme pre nich lukratívna posádka. Máme si z čoho vyberať,“ zdôrazňuje zástupca veliteľa brigády pre sociálne otázky podplukovník Alexander Binkovskij.

Trojstranu pripravil Jozef ŽIAK
Foto autor a archív

Riaditeľ Úradu vojenskej spolupráce USA pre SR pplk. Brad Hocevar:

Obojstranný prínos

► *Pán podplukovník, predstavte, prosím, váš úrad našim čitateľom...*

- náš úrad je zložkou patriacou pod americké velenie v Európe, ktoré sídli v nemeckom Stuttgarte. Patrí sem ďalších vyše 40 úradov sídlacích v Európe, ale aj v Afrike, pričom v každej z týchto krajín sme súčasťou veľvyslanectva USA. Niekde sú úrady vojenskej spolupráce umiestnené na ambasádach, ale my sme radi, že na Slovensku nám ministerstvo obrany poskytuje priestory vo svojom areáli, čo uľahčuje prácu nielen nám, ale je to, myslím si, výhodné pre obe strany.

Tri najdôležitejšie oblasti, ktoré riadime a ktoré spadajú pod náš úrad, sú Mil to Mil, o ktorom vojakí iste počuli už dosť. Patrí sem napríklad partnerský program s Národnou gardou štátu Indiana. Program Foreign Military Financing/Sales (FMF/S) sa zaoberá pomocou pri vyzbrojovaní, dodávkach technológií, pomoci pri štandardizácii a podobne. Program IMET (International Military Education and Training), to sú vzdelávacie programy, zabezpečenie školení a výcviku pre Slovákov v Amerike v rámci rôznych oblastí. Sú to ale trebárs aj americkí jazykovi lektori vyučujúci v rámci Ozbrojených síl SR.

► *Ako dlho pôsobí váš úrad na Slovensku a aké prostriedky vynaložil na programy spolupráce so slovenskou armádou?*

- Sme tu od roku 1996, pričom odvtedy až do roku 2004 sme v rámci partnerskej pomoci Slovensku vynaložili niečo vyše 58 miliónov dolárov. Za posledné dva roky to bolo

ďalších približne 9 miliónov. Tieto financie poskytnuté americkou vládou prostredníctvom nášho ministerstva obrany boli využité na vašu prípravu do NATO a s tým súvisiacu reštrukturalizáciu a modernizáciu techniky či zabezpečenie kompatibility. Pripočítaj treba 7,4 milióna dolárov v rámci programu Mil to Mil, týkajúcu sa prípravy a spolupráce vojsk. Týkalo sa to napríklad aj spolupráce s Národnou gardou z Indiany, vlašajšieho výcviku amerických a slovenských vojsk na Lešti a tohtoročného spoločného výcviku v Indiane, je v tom napríklad výcvik vašich poddůstojníkov v USA a podobne. Plus ďalších približne 10,3 milióna dolárov sme využili v rámci vzdelávacieho programu IMET, ktorý financuje ministerstvo zahraničných vecí USA.

► *Ako vnímate skutočnosť, že v minulosti niektorí profesionálni vojaci zanedlho po návrate z vašich škôl prestali pôsobiť v ozbrojených silách a odišli do civilu?*

- Samozrejme, že nás zaujíma a monitorujeme, ako sa uplatnia ľudia, ktorým sme pomohli rozšíriť si vojenské vzdelanie v amerických školiaciach zariadeniach. Sme hrdí na to, ak vidíme v generálskych uniformách napríklad generálmajora Juraja Baránka či brigádneho generála Jaroslava Kuču a veľa ďalších. USA však v žiadnom prípade nediktujú krajine, ako sa má ten-ktorý človek po návrate z našej školy uplatniť, ako dlho má ešte pôsobiť v rámci ozbrojených síl a podobne. V každom prípade je všeobecne platné, že akákoľvek inštitúcia, ktorá chce investovať do odborného rastu svojho zamestnanca, by sa mala ešte predtým detailne zamyslieť, čo s ním v dlhodobom období

zamýšľa. V tomto smere chcem potvrdiť, že napriek redukciám v niektorých iných programoch sme na program IMET získali vlni aj tento rok po miliónoch dolárov a uvedený objem, dúfam, udržíme aj v najbližšej budúcnosti. Tento program považujeme za veľmi dôležitý, pretože sa týka rozvoja personálu, ako aj osobného zoznámenia sa s našou krajinou a kultúrou. V tejto súvislosti môžem napríklad spomenúť výrok nášho bývalého ministra zahraničných vecí Colina Powella z roku 2002, ktorý už vtedy povedal, že keby sme napriek šetreniu mali zachovať čo len jeden partnerský program, bol by to práve tento.

► *Do akej miery sa modifikovala vaša pomoc po našom vstupe do NATO?*

- Slovensko svojím vstupom do aliancie naplnilo jednu zo svojich kľúčových zahraničnopolitických a bezpečnostných ambícií a my sme radi, že sme tomu mohli byť nápomocní. Preto ak sme v roku 2001 plánovali 40 či 45 aktivít, tento rok postačí 6. Súvisí to ale aj s prioritami vlády USA v bezpečnostnej oblasti, medzi ktoré v súčasnosti patrí okrem iného zabezpečenie vojenskej činnosti v Iraku a Afganistane.

► *Ako hodnotí úrad hodnotí skutočnosť, že Slovensko má svojich vojakov v Iraku a v Afganistane?*

- Politické vyjadrenia mi neprináležia, preto len osobná spomienka na moje pôsobenie na americkom velení v Štutgarte (US European Command (EUCOM)) v čase, keď sa v rámci oboch operácií tvorili koalíčné sily a ja som bol do tejto činnosti zapojený. Samozrejme, že sme boli veľmi radi, keď sa k nám pridala aj Slovenská republika. Vláda USA veľmi oceňuje, že ste sa do týchto operácií zapojili a že ste v rámci nich poskytli koalíčnym silám skvelých odborníkov.

► *Na záver osobnejšie – čo ste vedeli o Slovensku pred vašim príchodom k nám a ako vnímate našu krajinu teraz?*

- Priznám sa, že pred rokom 1999, keď som vo Washingtone začal študovať slovenčinu, som o Slovensku nevedel takmer nič. To som však rýchle dobehol postupným čítaním kníh a časopisov, pričom pri štúdiu slovenčiny mi pomohlo aj to, že kedysi som sa učil ruštinu a môj starý otec bol Slovinec. V roku 2000 som začal študovať na Vojenskej akadémii v Liptovskom Mikuláši. Moja slovenčina ešte nebola veľmi dobrá, ale keďže v škole, ktorá bola pre mňa vynikajúcou skúsenosťou, ako aj v dedine Ploštín, kde sme bývali a kde po roku naša rodina patrila takmer k domácim obyvateľom, som hovoril po slovensky, jazykový hendikep som čoskoro prekonával. Rád spomínam na mojich spolužiakov aj na život na Liptove, kde som sa cítil azda ešte lepšie ako v Bratislave. To sú však subjektívne pocity. Dôležité je, že Slovensko sa za toto obdobie dostalo oveľa ďalej ekonomicky aj politicky. Že sme partneri v NATO a že ste získali členstvo v EÚ. No a predovšetkým som rád, že mi moji nadriadení dali vlni šancu vrátiť sa na Slovensko a pôsobiť v tejto funkcii. Verím, že náš úrad bude v rámci svojich možností naďalej nápomocný vašim ozbrojeným silám, že budú pokračovať dobré pracovné vzťahy s generálnym štáбом aj s novým politickým vedením ministerstva obrany tak, aby naša spolupráca bola obojstranne prínosná.

Pavol VITKO
Foto Michal BURZA

Festival vojenských hudieb a čestných stráží

V nedeľu 18. 6. 2006 v centre Bratislavy otváral Staromestské letné hry 3. Medzinárodný festival vojenských dychových orchestrov a Čestných stráží.

Vystúpili na ňom posádkové hudby z Bratislavy, Banskej Bystrice, Trenčína, Budapešti a Hudba ministerstva vnútra. Niekoľko tisíc divákov v priebehu zaujali so svojím show-programom čestné stráže z Česka, Maďarska, Poľska, Rakúska, Nemecka a Slovenska. Dopĺňala ich skupina historického šermu JAGO či mažoretky zo skupiny Kleopatra. Zaujímavosťou mali možnosť zdolať aj nafukovaciu lezeckú stenu s logom Profesionálnej armády, alebo zastaviť sa v stane bratislavského Regrutačného strediska. Organizátori zo Staromestského kultúrneho strediska a Veliteľstva posádky, ako aj všetci diváci, boli spokojní s programom aj s krásnym slnečným počasím. Pravda – okrem posledného bodu. Záverečný spoločný koncert hudieb pred SND prerušila prudká búrka.

Text a foto **Zuzana VITKOVÁ**

Open Up na Slovensku

Po Osle, Rige, Bukurešti, Varšave a Dubrovniku práve Bratislava hostila 9. ročník seminára pre pracovníkov tlačových oddelení a hovorcov ministerstiev obrany pod názvom OPEN UP.

Vďaka podpore Nórskeho ministerstva obrany a spolupráci s MO SR sa pod odborným vedením inštruktorov

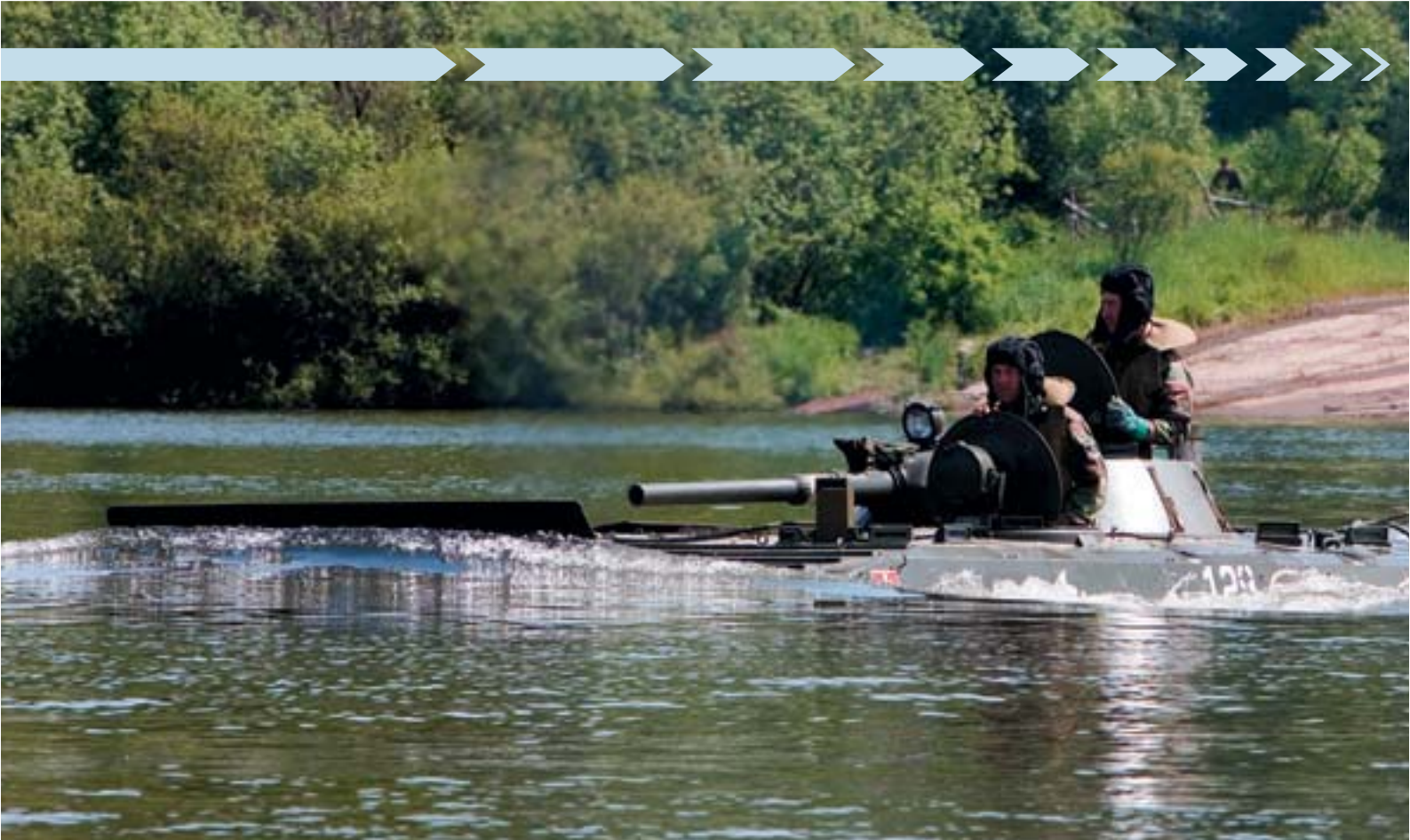
z Nórska stretli hovorcovia a pracovníci tlačových oddelení 11 štátov východnej a strednej Európy.

Výmena skúseností pri práci s médiami v rezortoch obrany, rôznosť diskutovaných problémov a v neposlednom rade aj tréning pred kamerou boli súčasťou seminára Open Up. Prednášku o práci tlačových oddelení mal Eric Povel

z Oddelenia verejnej diplomacie NATO a pohľad z druhej strany barikády načrtnol John Chisholm, anglický novinár zaujímajúci sa o ozbrojené sily. Cieľom každoročných seminárov Open Up je podporiť otvorený prístup voči médiám aj verejnosti a zároveň objasniť spôsob každodennej spolupráce s novinármi.

Richard HLAVNÁ
Foto Peter MICHNICA

Smútok a služba

Pri leteckej tragédii zomrelo počas návratu z KFOR v januári tohto roku 42 vojakov, pričom najviac z nich - desať - slúžilo v Mechanizovanom prápore Trebišov. Ako s odstupom času ich kolegovia spomínajú na tie nešťastné chvíle? Ako sa so smútkom vyrovnáva útvár?

„Ja som prišiel domov z Kosova 11. januára. Daňo Gu-menický letel toho nešťastného devätnásteho. V KFOR som s ním býval na izbe. Bola s ním vždy pohoda. Mal rád prírodu, zvieratá. Hovorili sme mu, že je šaman cez mačky. Vedel si ich získať a jedna, volala sa Selem, ho poslúchala na slovo. Vždy, keď vidím mačku, spomeniem si na neho. Ale nielen vtedy...“ povie polohlasom rotný Leonard Berecký z Mechanizovaného práporu v Trebišove, ktorý slúži ďalej aj s tým, že by mal byť vyslaný do misie.

V bežnej službe na vchode stretávame desiatnika Jána Beľka, guľometníka: „Aj ja som prišiel z Kosova skorším letom a tešil som sa na kamarátov, s ktorými sme sa už už mali stretnúť. V noci mi volal švagor, aby som hneď zapol televízor. Nechápал som. Ráno sme sa stretali na útvere a nevideli sme na seba cez slzy. Rotný Marek Kičinko, ten mi chýba najviac. Málokedy stretnete takého vtipného človeka. Bol technik našej rotý a ja som sa tešil na každú chvíľu, kedy som bol s ním, pretože som vedel, že vždy bude zábava a každý problém obráti na žart...“

„Pozrite, tu sme ešte v Kosove ako dobrí kamaráti a tu už sú len výstrižky z novin o tragédii a pohreboch,“ ukazuje nám svoju starostlivo vedenú kroniku rotný Vojtech Merašický. V našej jednotke KFOR bol výkonným práporčíkom a málokto bol u ostatných taký obľúbený, ako tento žoviálny muž, ktorý by ešte chcel slúžiť, ale zákon mu

tlačí na otlak... On sám pritom najčastejšie spomína na nadporučíka Jána Baloga: „V osobnom živote to Janko nemal najľahšie, pritom to bol veľmi statočný a čestný človek. Ešte pred Kosovom prišiel aj dva razy týždenne ku mne domov, dali sme si kávu, pustili DVD, rozprávali sa o živote a mal som ho rád, ako by to bol môj krstný syn...“

VELITEĽ A KŇAZ

„O tragédii som sa dozvedel v piatok 19. januára asi o 20.15, kedy mi volal dozorný útvár s tým, že so mnou chce hovoriť pani Farkašová, manželka nadporučíka Martina Farkaša, ktorý ako jediný pád lietadla prežil,“ spomenie podplukovník Ján Stavrovský, veliteľ mechanizovaného práporu. Sumarizuje: „Okamžite som bol v útvere a zvolal dôstojníkov, ktorých som potreboval. Pred bránou však už čakali ľudia na svojich blízkych. Vedeli, že vojakov po pristátí mali privieť do Trebišova na odber krvi a potom sa mali rozísť domov. Vojenský duchovný chodil medzi nich, dali sme otvoriť návštevnú miestnosť. Boli to ale strašné chvíle,

pretože sme im nemohli povedať nič konkrétne. Prosili sme ich, nech radšej na informácie čakajú doma. V sobotu o 14.30 sme s vojenským kňazom nadporučikom Jánom Szakalom a lekárom kapitánom Petrom Valkom vycestovali do rodín v pôsobnosti našej posádky. Príbuzných sme zoznámili so skutočnosťou, že ich blízký bol na palube lietadla, ktoré havarovalo. U Illéšovcov, Kičinkovcov, Novákovcov ani u Martinčekovcov sme však už nemohli hovoriť o tom, že ich najbližší zomreli, pretože sa to nedalo. Ešte totiž neprebehla identifikácia. Hoci – niekde horeli zádušné sviečky a rodiny sa modlili. V médiách totiž bežali zoznamy nebohých. No tým, že my sme nepotvrdili ich úmrtie, ešte stále bola nádej. O 17.30, kedy sme boli práve v Čiernej nad Tisou u pani Martinčekovej, mi prišla správa, ktorá však bohužiaľ definitívne potvrdzovala smrť všetkých našich štyroch kolegov. Povedať tie slová bolo strašné...”

Ján Stavrovský spomína, ako sa vracali späť k jednotlivým rodinám i s touto najhoršou novinou. Hovorí o slzách, o žiali, aj o výčitkách. Všetko chápal. Bol zároveň rád, že okrem lekára ho sprevádzal aj vojenský kňaz. O to viac, že v útvere vtedy nemali psychológa. „Poskytol mi veľkú pomoc. Najmä vtedy, keď už mi dochádzala reč a kedy som na otázku: „Prečo?“ nevedel nájsť slová...”

Tie chvíle, kedy sme už aj my neoficiálne vedeli, kto je po smrti, ale príbuzným sme to ešte nemohli oznámiť, patrili k najťažším,” potvrdzuje vojenský duchovný Ján Szakala. Keďže jeho materská cirkev je gréckokatolícka, bol vo chvíľach nešťastia v Košiciach u manželky. Okamžite sa vrátil do Trebišova: „Ja som ľudí v Kosove predtým nepoznal, lebo pri útvere som bol len niekoľko mesiacov. No bola medzi nimi obrovská súdržnosť. Keď v kasárňach vystupovali z autobusu tí, ktorých lietadlo doletelo, plakali a nechceli si pripustiť, čo sa stalo. Snažil som sa im pomôcť, aby tú psychickú záťaž vydržali, ale čo poviete vojakovi, ktorý vás pritlačí tou istou najzákladnejšou otázkou: Prečo? Prečo to Boh dopustil? Prečo práve oni? Veď boli dobrí ľudia, kamaráti, otcovia...”

PAMIATKA NA PÄTNÁSTICH

Nadporučík Szakala pritom spomína, že pred Vianocami na útvere organizovali zbierku pre deti piatich vojakov, ktorí pred dvoma rokmi tragicky zahynuli počas dopravnej nehody pri návrate zo služobnej cesty. A teraz ďalších desať úmrtí. „V Banskej Štiavnici som sa kedysi zoznámil s ľuďmi z baníckych rodín, ktorí mi rozprávali o vzájomnej súdržnosti, aká kedysi medzi nimi bola práve preto, že mohli prísť o svojich najbližších, o životelov rodín. Je dobré, že podobný pocit sa začína prehlbovať aj medzi vojakmi.”

Vojenský duchovný aj s niekoľkými kolegami bol pred Veľkou nocou navštíviť niektoré rodiny. „Šli sme k nim so zmiešanými pocitmi. S tým, či veľmi začerstva neotvoríme rany, ktoré sa len veľmi ťažko hoja. Nie – nebolo tomu tak. Naopak. Boli radi, že armáda na nich nezabúda a že sa s nami môžu rozprávať aj osobne, že sa môžu podeliť o svoju bolesť...”

Duchovný Szakala hovorí napríklad o pani Illésovej, ktorú navštevuje často aj preto, lebo v Trebišove, kam sa za manželom nadporučikom Mariánom Illéšom prisťahovala aj s dcérkou, ostala celkom sama. Hovorí však aj o vojakoch, ktorí sa vrátili z misíí a o tom, ako ich poznačila odlúčenosť a poznanie skutočností, že sú na svete miesta, kde ľudia žijú oveľa ťažšie ako u nás. Porovnáva, že títo vojaci si vedia oveľa viac vážiť život a svoje rodiny, pričom ich vyslanie do zahraničia už vôbec nie je iba otázkou peňazí.

„Vraví sa síce, že čas všetko vylieči. No nie je to celkom tak. A zabudnúť na všetko sa nikdy nedá. Preto okrem vecí, ktoré pozostalým rodinám zaručuje zákon, nikdy nemôžeme zabudnúť na emocionálnu rovinu tragédie a na absolútne prirodzené poslanie tých, ktorí prežili a ktorí pamiatku svojich kolegov musia vnímať ako svoje čestné poslanstvo. Preto sú dôležité aj pamätníky v Kosove či v Hejcoch,” dodáva kňaz.

Podplukovník Ján Stavrovský nehovorí už o všetkých súvislostiach so zabezpečovaním pohrebov a ďalších vecí. Okrem udržiavania pamiatky na svojich kolegov sa už nechce vracaf späť. Hoci aj v tomto

smutnom čase ho potešilo niekoľko momentov. „Pán Boh zaplať všetkým, ktorí sa akýmkoľvek spôsobom snažili zmierniť náš žiaľ pri strate nášho syna Daniela,” čítame z listu rodiny Gumenických. „Ďakujeme za všetko,” zdôrazňuje vo veľkonočnom pozdrave rodina Jána Baloga staršieho...

Veliteľ práporu však prizvukuje, že napriek tragédii vojenský výcvik musel pokračovať ďalej. Pri našom stretnutí hovoril, ako skončili bojové streľby družstiev, ako je ich útvar naplnený už na 91 %, ako sa pripravujú na plavby na Lešti (viď článok v tomto čísle), alebo ako ich čaká veliteľsko-štábne cvičenie. No aj on vie, aká obrovská psychická záťaž pre jeho vojakov bola januárová tragédia. Samozrejme, tiež pre neho. Veď stratil desať svojich kolegov. A okrem nich a ďalších, napríklad aj kamaráta podplukovníka Ľubosha Baluchu, veliteľa vracajúcej sa jednotky, s ktorým študoval na vojenskom gymnáziu i na vysokej škole...

Nie, napriek všetkému to jeho prápor nezdemoralizovalo. Možno k tomu prispeli aj dôstojné pietne rozlúčky s ich kamarátmi a pomoc ozbrojených síl rodinám. Hoci – i to by vedel rozprávať o nie málo peripetiách. V každom prípade však vie, že pamiatka zosnulých nesmie ostať zabudnutá. Vedie nás preto do reprezentačných priestorov práporu, v ktorých sú prezentované vojenské tradície posádky. V bočnej miestnosti je stôl s bielym obrusom, na ktorom je postavený kríž a nad ním visia fotografie pätnástich vojakov. Rotný Ľubomír Girman, rotný Marián Pustai, rotný Marián Šmajda, čatár Ján Oláh a čatár Peter Dobranský zomreli 25. júna 2004 pri dopravnej nehode počas služobnej cesty. Desiatnik Pavol Čigaš, slobodník Peter Cogan, desiatnik Rastislav Novák, rotný Marek Kičinko, rotný Peter Komora, kapitán Marián Fábry, nadporučík Marián Illéš, nadporučík Ján Balog, rotmajster Peter Krištan a nadrotmajster Daniel Gumenický zahynuli 19. januára pri návrate z misie KFOR. Česť ich pamiatke.

Pavol VITKO

Foto autor a **Michal BURZA**

Americké letectvo chce nové tankery

Americké letectvo sa stále usiluje získať nové tankovacie lietadlá. Po škandále so zneužitím informácií a stiahnutí kontraktu na stroje Boeing KC-767, teraz letectvo USA vyzvalo výrobcov, aby predložili informácie o svojich výrobných možnostiach. Konečným termínom na odpoveď je september tohto roku, kedy letectvo požiada o formálne predloženie ponuky.

V USA je v aktívnej službe 455 tankovacích lietadiel KC-135 a 59 strojov KC-10. Hoci by mohli slúžiť ešte do roku 2040 sú založené na starších civilných typoch (Boeing 707 a DC-10) a náklady na údržbu sa môžu postupne výrazne zvýšiť. Predpokladá sa, že v prvej fáze kúpi americké letectvo 100 nových tankovacích strojov. Cena tohto lukratívneho kontraktu sa môže vyšplhať na 200 miliárd dolárov. Za veľkého favorita sa momentálne považuje stroj KC-30 vychádzajúci z Airbusu A-330. Boeing totiž pomaly končí s výrobou radu 767. Do úvahy však môžu prichádzať aj ťažšie typy ako Boeing 777 či Airbus A-340.

Briti modernizujú Phalanxy

Britské kráľovské námorníctvo modernizuje 16 protiraketových systémov Phalanx na svojich lodiach. Kontrakt za 57 miliónov dolárov dostala britská pobočka americkej firmy Raytheon. Phalanxy vylepší na štandard Blok 1B. Prvú modernizačnú sadu dodajú v septembri 2007, ostatné budú nasledovať v priebehu šiestich rokov.

Modernizácia zlepši ochranu lodí nielen proti vzdušným cieľom, ale aj proti malým rýchlym člnom, delostreleckým granátom a hladinovým minám. Umožní tiež novým raketovým systémom RAM spolupracovať s radarom Phalanxu, čo zvýši ochranu lodí proti raketám na 7000 m. Rotačný 20 mm kanón, ktorý používa Phalanx, má účinný dosah 2000 m.

Vylepšené M113

Americká armáda objednala modernizáciu ďalších obrnených transportérov M113 na štandard M113A3. Firma BAE Systems vylepší približne 500 vozidiel za vyše 126 miliónov dolárov. USA stále používajú viac ako 10 000 vozidiel radu M113. Prvé z nich vyrobili v roku 1960. BAE Systems momentálne pracujú na modernizácii 356 strojov. Najnovší kontrakt sa týka ďalších 66 minometných vozidiel M1064 a veliteľských M577 (73 ks) a M1068 (361 ks). Oba veliteľské varianty majú zvýšenú nadstavbu, aby posádka mohla vnútri stáť. Sú preplnené elektronikou. M1064 nesie minomet kalibru 120 mm.

Pri modernizácii vylepšia pancierovú ochranu vozidiel, motor, prevodovku a ovládací mechanizmus. Dostanú aj prístroje na nočné videnie. Práce by sa mali skončiť do polovice roku 2007.

Dvojstranu pripravil **Miroslav BARIČ**
Foto **USAF, USMC, US-Navy, US-Army**

Švajčiarsky Orol na Slovensku

Švajčiarska firma MOWAG na Slovensku po prvýkrát predstavila štvorkolesové obrnené vozidlo Eagle IV. Stroj využíva osvedčený americký podvozok Hummer. Je dlhý 5,1 metra a široký 2,16 metra. Prázdna hmotnosť vozidla je 5 ton, uvezie 2,4 t nákladu.

Doteraz sa vyrobilo 485 vozidiel Eagle v rôznych verziách. Okrem švajčiarskej ich používa aj Dánska armáda. Dánsko vlni objednalo ďalších 85 Eagle IV. Ich dodávky by sa mali začať v auguste tohto roku.

Eagle má štvorčlennú posádku. Motor s výkonom 184 kW mu dáva maximálnu rýchlosť 120 km/h. Nádrž má obsah 140 litrov a na ceste umožňuje dojazd 480 km. Štandardné pancierovanie odoláva projektilom kalibru 7,62 mm. V doplnkovej výbave môže byť dodatočné pancierovanie, diaľkovo ovládaná zbraň na streche vozidla a systém dofukovania pneumatík za jazdy.

Vývoj EFV finišuje

Pobočka General Dynamics vo Woodbridge dostala 44,4 milióna dolárov na dokončenie vývoja a skúšok nového výsadkového bojového vozidla EFV. Predpokladá sa, že testy prototypov a príprava sériovej výroby by sa mali zavŕšiť v septembri 2009. EFV má zo strany americkej námornej pechoty najvyššiu prioritu spomedzi pozemnej techniky. Vozidlo má nahradiť staré obojživelné stroje AAV-7. Bude podstatne výkonnejšie - priechodnosť terénom má byť na úrovni tanku Abrams, maximálna rýchlosť na zemi je 70 km/h a vo vode 45 km/h. EFV má trojčlennú posádku a môže prepravovať 17 vojakov. Výzbroj základnej verzie tvorí kanón kalibru 30 mm a 7,62 mm guľomet. Pripravuje sa aj výroba veliteľskej varianty. Námorná pechota ich chce spolu objednať viac ako tisíc.

Krátko

Austrália kúpila 59 amerických tankov M-1A1 Abrams. Cena jedného obrnenca je 8 miliónov dolárov (vrátane náhradných dielov a ďalšieho vybavenia). Tanky prešli modernizáciou a mali by slúžiť približne 20 rokov. V Austrálskej armáde nahradia staršie nemecké Leopardy. M-1A1 budú tvoriť výzbroj jedného tankového práporu, ktorý spolu s dvomi práporami pechoty vytvorí mechanizovanú brigádu pre nasadenie v zámorí. Výzbroj uľahčí spoluprácu s USA, hlavným spojencom Austrálie.

Americká armáda objednala ďalších 306 osemkolesových obrnených vozidiel Stryker. Celková cena kontraktu je 463,9 milióna dolárov. Armáda USA už používa približne 1500 Strykerov. Vozidlá čelia kritike domácich médií, ale vojaci v Iraku si ich údajne veľmi obľúbili. Strykery sú rýchle (viac ako 100 km/h) a na rozdiel od pásových vozidiel sa pohybujú pomerne ticho. Strykery majú dobré prístrojové vybavenie.

Južná Kórea v roku 2002 objednala 40 stíhačiek F-15K za 3,6 miliardy dolárov. Dodávky lietadiel sa začínajú tento rok a skončia sa v auguste 2008. Teraz sa Južná Kórea rozhodla kúpiť ďalších 20 strojov rovnakého typu za 2 miliardy dolárov. Výroba F-15 sa tak predĺži minimálne do roku 2011. Navyše, Soul uvažuje aj o tretej objednávke. Južná Kórea chcela pôvodne kúpiť 120 stíhačiek F-15K.

Jordánsko kúpilo 20 nadbytočných stíhacích lietadiel F-16 od Holandska (osem) a Belgicka (dvanásť kusov). Stroje sú vo verzii A/B, ale prešli modernizačným programom. Jordánsko doteraz používalo 35 stíhačiek F-16, ktoré kúpilo od USA a od Holandska. Cena posledného nákupu sa odhaduje na 200 až 500 miliónov dolárov v závislosti od toho, či je v kontrakte zahrnutá aj výzbroj a náhradné diely.

Venezuelský prezident Hugo Chávez pohrozil, že predá do Iránu 21 stíhačiek F-16. Teherán by tak získal ďalšiu americkú výzbroj. Ešte z dôb šacha používa lietadlá F-4, F-15, F-14 či C-130. Tentoraz by však išlo skôr o propagandistický ťah. Venezuelské F-16 sú ešte verzie A/B Blok 15 a za posledných osem rokov neprešli poriadnou údržbou, nie to ešte modernizáciou. Pre Irán by bolo pravdepodobne veľmi ťažké udržiavať ich v letovom stave.

Spoločnosť EADS modernizuje dve fínske viacúčelové lode triedy Hameenmaa. Kontrakt má hodnotu 15 miliónov eur. Plavidlá, ktoré slúžia ako mínonosky a hlídkové plavidlá, získajú nové radary, systém na rozoznávanie priateľa a nepriateľa aj ďalšie elektronické vybavenie. Po dokončení projektu v roku 2008 budú môcť slúžiť aj ako veliteľské lode a budú plne kompatibilné pri medzinárodných operáciách.

Americká armáda kupuje 7,62mm guľomety PKM od maďarskej zbrojovky VLTOR. Zbrane sovietskeho typu patria k najrozšírenejším guľometom na svete. Američania budú PKM používať pri výcviku v reálnych podmienkach – budú tvoriť výzbroj „nepriateľskej“ strany. Američania si zvolili maďarskú verziu, ktorá je oproti pôvodnej sovietskej robustnejšia a tým aj odolnejšia.

Briti nakupujú 80 nákladných áut Pinzgauer v obrnenej verzii pre svoje jednotky v Afganistane. Typ vyvinula rakúska firma Steyr-Daimler-Puch v 70-tych rokoch a veľmi sa osvedčil pre dobré jazdné vlastnosti v teréne. V 24 krajinách slúži viac ako 30 000 týchto áut. Briti objednali šesťkolesovú verziu Pinzgauer Protector, ktorá pohodlne uvezie 12 vojakov a zároveň ich chráni pred črepinami z náloží a projektilmi ručných zbraní.

MAT 49

Prvým samopalom na svete sa v roku 1915 stal taliansky Villar Perosa konštruktéra Revelliho. V roku 1918 ďalší Talian Marengoni zostrojil pre firmu Beretta zbraň Modello 1918 a onedlho Nemci Schmeisser a Bergmann prišli so samopalom Bergmann MP 18. Nasledovali USA (Thompson M 1921), Finsko (Suomi M 1931) a Rakúsko (Steyr-Solothurn MP 34). V roku 1935 do „klubu“ výrobcov samopalov vstúpilo aj Francúzsko.

Prvý francúzsky samopal zostrojený 20 rokov po samopale Villar Perosa nazvali MAS 35 podľa štátnej zbrojovky Manufacture d'Armes de St. Etienne. Išlo však skôr o pokus a táto zbraň klasickej konštrukcie strieľajúca z otvoreného záveru slabším francúzskym pištoľovým nábojom kalibru 7,65 mm Longue sa nikdy nevyrábala sériovo a ani ju nezavedli do armády.

PREDVOJNOVÝ MAS

Až necelé dva roky pred aktívnym vstupom do 2. svetovej vojny, v roku 1938, prijalo Francúzsko do výzbroje iný samopal zo St. Etienne označený ako MAS 38. Bol už na prvý pohľad čudný, pretože pozdĺžne osi hlavne a záveru, ktorého vratná pružina kotvila až v drevenej pažbe, neboli súbežné, ale tvorili asi osemstupňový uhol. Záver bol tým trochu brzdený, ale zostával stále otvorený, čiže dynamický, a dával zbrani strieľajúcej iba dávkou slušnú kadenciu 600 výstrelův za minútu. Uvedená zvláštnosť však mala aj výhody. Spätný ráz výstrelu nepôsobil cez pažbu do pleca strelca v jednom smere, ale rozkladal sa do dvoch zložiek, čo v spojení s nábojom 7,65 mm Longue umožňovalo zbraň dobre kontrolovať.

Ešte pred 2. svetovou vojnou kúpilo Francúzsko aj určitý počet amerických samopalů Thompson M 1928 na náboj .45 ACP (11,43 mm), ktoré sa ocitli vo výzbroji spolu s MAS 38. Keď sa po porážke Francúzska vo Veľkej Británii začali pod velením generála de Gaulla formovať jednotky tzv. Slobodných Francúzův, svoje samopaly MAS 38 vymenili za britské 9 mm Steny. Beztak už do nich nemali dostatok streliva, pretože náboje 7,65 mm Longue sa vyrábali len vo Francúzsku. A tak po oslobodení v roku 1945 mala obnovená francúzska armáda tri typy samopalův troch rôznych kalibrov, čo bolo pre logistov dosť nepríjemné.

MAT – KLASIKA Z TULLE

Riešením tohto logistického chaosu bol samopal MAT 49 z Manufacture d'Armes de Tulle, ktorým v roku 1949 začali nahrádzať MAS 38 i Thompsony a Steny. Treba však povedať, že keby sa po vojne podarilo prekonštruovať MAS 38 na náboj 9 mm Parabellum, ktorým strieľal MAT 49, nemuseli jeho výrobu skončiť v roku 1946 a mohol ešte dosiahnuť značné úspechy.

Výrobu samopalův MAT 49 totiž kvôli nákladom zjednodušili a na rozdiel od MAS 38, ktorého väčšina súčiastok bola zhotovená sústružením a frézovaním, v jeho prípade dostali prednosť výlisky. Konštrukcia tiež nepriinesla nič nové. Išlo

o klasiku s otvoreným záverom, ktorý sa pohyboval v hranatom puzdre v jednej osi s hlavňou. Kedže používal aj výkonnejšie strelivo, jeho spätný ráz bol neporovnateľne silnejší, čo znižovalo presnosť strelby. Ani dlhová poistka na chrbte pištoľovej pažbičky už nebola v tom čase žiadnou vzácnosťou. Žiada sa dodať, že prázdny MAT 49 mal väčšiu hmotnosť (3,64 kg), než nabitý MAS 38 (3,4 kg).

Za určitú špecialitu MAT 49 možno považovať objímku zásobníka, ktorá bola zároveň prednou pažbičkou. Dala sa totiž i so zásobníkom sklápať dopredu pod hlavňu (pozri farebnú kresbu i vojaka vpravo na čiernobielej fotografii). Strieľať sa v tejto polohe, pochopiteľne, nedalo, ale uľahčovalo to manipuláciu so zbraňou pri presunoch.

Samopal MAT prešiel vojnami v Indočíne i v Alžírsku a až v roku 1975 ho začala z výzbroje vytláčať nová 5,56 mm útočná puška FAMAS. Napriek tomu ešte dlho potom zostával vo výzbroji niektorých záložných jednotiek francúzskej armády i jednotiek polície.

PhDr. Ján DOLINAY

Kresba **Rudolf TOMŠA**

Foto archív

ZÁKLADNÉ TECHNICKO-TAKTICKÉ ÚDAJE MAT 49

Samopal MAT 49 na najrozšírenejší pištoľový náboj 9 x 19 mm Parabellum má s vytiahnutou drôtenou ramennou opierkou celkovú dĺžku 710 mm a so zasunutou opierkou 460 mm. Dĺžka hlavne je 228 mm a hmotnosť s plným 32-nábojovým zásobníkom 4,76 kg. Na porovnanie – MAS 38 s drevenou pažbou mal dĺžku 734 mm, dĺžku hlavne 224 mm a hmotnosť s plným zásobníkom na 32 nábojův 7,65 mm Longue 3,4 kg.

Obe zbrane mohli strieľať iba dávkou s maximálnou kadenciou 600 výstrelův za minútu a účinný dostrel oboch bol 150 m.

Strojca piatej republiky

Vodca francúzskeho protifašistického odboja a popredný predstaviteľ Spojeneckej koalície v čase 2. svetovej vojny, ktorého činnosť vyvolávala nielen u Francúzov rozporuplné reakcie. Na jednej strane bol zbožňovaný ako národný hrdina, na strane druhej nenávidený a zatracovaný karierista, na ktorého bolo zorganizovaných vyše 30 atentátov. Napriek všetkému to však bola osobnosť, ktorá výrazne zasiahla nielen do dejín Francúzska, ale aj do medzinárodných vzťahov, a to tak v čase vojny, ako aj po jej skončení.

ŤAŽKÉ ZAČIATKY

Charles André Joseph Marie de Gaulle sa narodil 22. novembra 1890 v Lille. Keďže jeho otec bol profesorom filozofie a literatúry na jezuitskom gymnáziu, vyrastal v prísne katolíckom rodinnom prostredí s veľkým zmyslom pre vlastenectvo a osobnú česť. To boli zásady, ktorým ostal verný celý život. Vojenskú dráhu si preto vybral dobrovoľne a považoval to za najvyšší prejav cti svojej vlasti. Po absolvovaní vojenskej akadémie v Saint-Cyr v roku 1912 bol ako dôstojník pridelený k pešiemu pluku, s ktorým po vypuknutí 1. svetovej vojny aj odišiel na front. Koncom októbra 1916 padol pri Verdune ranený do nemeckého zajatia, kde pobudol až do konca vojny napriek tomu, že sa niekoľkokrát neúspešne pokúsil o útek. V roku 1920 bol bezprostredným účastníkom rusko-poľskej vojny, keď pôsobil ako pobočník francúzskeho poradcu na Generálnom štábe Poľskej armády generála M. Weyganda. Po jej skončení sa vrátil na Saint-Cyr ako profesor vojenských dejín. Po

absolvovaní Vysokej vojnovnej školy v roku 1925 zastával vysoké štábne funkcie, medziiným vo francúzskych kolóniách a na úrade podpredsedu Najvyššej vojnovnej rady. V rokoch 1932 – 1936 dokonca pôsobil ako generálny tajomník Národnej obrannej rady.

NEUZNANÝ VOJENSKÝ TEORETIK

Súčasnne bol autorsky činný, podrobne sa venoval predovšetkým otázkam vojenskej teórie, stratégie a taktiky. Vo svojich dielach neúnavne propagoval modernizáciu a profesionalizáciu Francúzskej armády, zmenu vojnovnej stratégie a doslova predpovedal charakter budúceho ozbrojeného konfliktu. Veľmi požadoval vybudovanie vysoko špecializovanej mechanizovanej armády, vybavenej motorizovanými a údernými tankovými jednotkami schopnými pohyblivého manévru. Ním presadzovaná dynamická ofenzívna taktika však bola v ostrom protiklade so zásadami oficiálnej defenzívnej doktríny. Nevyhnutné názorové nezhody s vyššími veliteľmi tak podstatnou mierou spomaľovali jeho funkčný, najmä však hodnotný postup a tak na brigádneho generála bol povýšený až na jar 1940. Ťaženie Nemeckej armády Poľskom v septembri 1939 však plne potvrdili jeho názory a uznaním ich opodstatnenosti bolo jednak urýchléné formovanie motorizovaných a obrnených taktických zväzkov a jednak ustanovenie de Gaulle veliteľom jedného z nich.

LEGENDÁRNY GENERÁL

Menovanie za veliteľa 4. obrnenej divízie koncom apríla 1940 sa z pohľadu „západného ťaženia“ Nemeckej armády ukázalo ako jedno z mála predvídavých rozhodnutí, ktoré najvyššie francúzske velenie v čase „podivnej vojny“ uskutočnilo. Velenie formujúcej sa divízie však generál de Gaulle prevzal v čase, keď Spojenci pod náporom Wehrmachtu už bezhlavo ustupovali. Jeho divízia napriek tomu ako jediná zo spojeneckých jednotiek dokázala podniknúť na nepriateľa sústredenú protiútoky, ktoré však postup Nemcov dokázali zastaviť len dočasne. Za svoje odvážne počínanie bol ale menovaný námestníkom ministra vojny a ako horlivý vlastenec sa dôrazne zasaďoval za pokračovanie v boji s Nemeckom a to spoločne s Britániou z francúzskych zámorských území. S podporou britského premiéra W. Churchilla sa mu podarilo dostať sa do Londýna, kde v známej výzve odmietol kapituláciu svojej vlasti a slávnym výrokom „Francúzsko prehralo jednu bitku! Ale Francúzsko neprehralo vojnu“ vyzval krajanov na pokračovanie v boji proti nepriateľovi.

V exile vyhlásil existenciu Slobodného Francúzska a vytvoril Výbor (do čela ktorého sa aj sám postavil), ktorý bol Britmi uznaný za predstaviteľa všetkých „slobodných Francúzov“. Mnohí však naňho hľadeli s nedôverou ako na zradcu, až po tom, čo francúzska

vláda vo Vichy začala otvorene kolaborovať s Nemcami, stal sa de facto vedúcou osobnosťou francúzskej rezistencie.

VOJAK - POLITIK

De Gaulle po anglo-americkom vylodení v severo-západnej Afrike inicioval boj „slobodných Francúzov“ na strane Spojencov. V júni 1943 sa stal predsedom Francúzskeho výboru národného oslobodenia, ktorý sa pod jeho vedením zmenil v priebehu roka na dočasnú francúzsku vládu. Avšak už v tomto období sa dostával do vážnych nezhôd s predstaviteľmi spojeneckých veľmocí, a to najmä v dôsledku toho, že s Francúzskom nebolo zaobchádzané ako s rovnocenným partnerom. Jeho sklonky ku konfrontácii znamenali po vojne predčasný odchod z politického života, čo mu umožnilo venovať sa písaniu svojich memoárov.

Do vysokej politiky sa nečakane vrátil na jar 1958, keď bol v súvislosti s udalosťami v Alžírsku poverený zostavením vlády. Rozhodujúcou mierou sa podieľal na zmene politického systému vo Francúzsku, inicioval vznik tzv. piatej republiky, kde najprv obsadil post premiéra a súčasne aj ministra obrany. V decembri 1958 sa potom nechal zvoliť jej prezidentom s rozsiahlymi právomocami, čím nastolil režim osobnej moci. Obnovil veľmocenské postavenie a prestíž krajiny, jej národu vrátil česť a národnú hrdosť.

Podarilo sa mu vyriešiť citlivé problémy s kolóniami a od základu zmeniť francúzsku zahraničnú politiku. Dôsledkom bola problematická spolupráca s USA a Veľkou Britániou, naopak, dobré vzťahy sa začali postupne budovať so Spolkovou republikou Nemecko. Práve vzťahy týchto dvoch mocností sa v značnej miere stali hnacím motorom budovania nového Európskeho spoločenstva, ktoré sa stalo základom dnešnej Európskej únie. Jeho autokratický spôsob vládnutia a snaha o samostatnú koncepciu však nakoniec viedli k vážnej konfrontácii s USA. De Gaulle nebol ochotný sa zmieriť s americkou hegemoniou v Európe. Po tom, čo sa mu nepodarilo dosiahnuť revíziu riadenia Severoatlantického paktu tak, aby sa viac prihliadalo na postavenie Francúzska, rozhodol sa postupne oddeliť francúzsky obranný systém od NATO. Tento proces bol završený na jar 1966 vystúpením Francúzska zo všetkých vojenských zložiek NATO (v politických štruktúrach Aliancie „krajina galského kohúta“ zotrvala). Výsledkom bolo zvýšenie medzinárodnej prestíže, moci a nezávislosti krajiny. Po neúspechu v referende v lete 1969 (o ďalšej premene štátneho systému) podal demisiu a stiahol sa do ústrania. Zomrel 9. novembra 1970 vo svojom sídle v Colombey-les-deux-Eglises.

Alex MASKALÍK

Vojenský historický ústav
Bratislava

Lurdy odeté do uniforiem

Lurdy sa blížia k 150. výročiu zjavení Panny Márie. V tom roku 2008 sa vojaci z rôznych končín sveta zídu pod Pyrenejami po päťdesiaty krát. V pútnickom meste cítia úsilie organizátorov rešpektovať duchovný rozmer pobytu pre každého návštevníka. Nebolo to inak ani v predposledný májový víkend počas 48. medzinárodnej vojenskej púte, na ktorej sa zúčastnilo vyše 17 000 účastníkov z 30 krajín a mnohonárodnostný výber 90 príslušníkov Misie KFOR z Kosova.

„Bol som tu druhýkrát a odporoval jemné nuansy v programe a obradoch. Modernizujú sa, skracujú, dynamizujú. Priestor dostávajú prvky, ktoré zaujmú nielen starších, ale aj mladších,“ zdôveril sa nový generálny vikár OS a OZ SR František Počúrek.

„Ja vidím hlavnú zmenu v intenzite a úprimnosti viery našich pútnikov. Už to nie je výlet, ako v minulosti dávala najavo časť našich zástupcov, ale ozajstná pútnická cesta pre veriacich. Idú na úkor dovolenky a platia si náklady, ale tešia sa, že duchovné poslanstvo Lúrd ich posilňuje. Aj Lurdy prispievajú k humanizácii armád a vojakov. Sme tu ako jedna veriaca rodina a je pre mňa nepredstaviteľné, aby títo pútnici niekedy na seba strieľali,“ vyznal sa biskup František Rábek, ktorý pútnikom žehnal spolu s ďalšími pätnástimi biskupmi a pričínal sa o bohatý program pre 162 našich vojakov, policajtov, príslušníkov Justičnej a väzenskej stráže, penzionovaných dôstojníkov a ich rodinných príslušníkov na ich takmer 5000 km dlhej ceste štyrmi autobusmi.

Ľudské križovatky

Prvá. Rastislav Tichý sa rozhodol v piatok po slávnostnej otváracíj omši za prítomnosti takmer 50 000 pútnikov zabočiť k jaskynke Massabielle a odfotografovať sochu Panny Márie, aby si mohol oživovať púť dlhé roky. Jeho kaplán z topolčianskej posádky Stanislav Kaník sa cítil unavený a po troch dňoch sedenia v autobuse alebo prechádzok Parížom a Lurdami sa išiel natiahnuť na hotelovú posteľ. Mladého slovenského vojaka pri fotografovaní pred jaskynkou Zjavenia zasakovala ponuka v slovenčine: „Ak chcete mať pamiatku, ja vás pod soškou odfotím.“ Po krátkom dialógu vysvitlo, že obaja pochádzajú z rovnakej dediny – Varína. Jozef Vojtek tam končil pred desiatimi rokmi s miníštovaním, s ktorým práve začal Rasto.

Prekvapeniu nebolo konca kraja.

„Je to takmer na neuverenie. Nevideli sme sa desať rokov a stretli v Lurdoch, pričom každý sme prišli z iného smeru,“ poznamenal Rastislav Tichý. Jozef Vojtek sa predstavil ako kňaz, ktorý priviedol slovenských pútnikov – z Londýna. Tam už druhý rok vedie spolu s 87-ročným pátrom Jánom Langom, S.J. slovenskú komunitu. Kňaz predstavil rodákovi svojich londýnskych farníkov.

„V ktorom meste slúžite? V Topolčanoch? A nepoznáte tamjšieho kaplána Stanislava Kaníka?“ – ozval sa jeden zo slovenských Londýňčanov.

„Či nepoznám? Ak máte radi prekvapenie, počte so mnou,“ ponúkol sa Rasto.

„Ležal som na posteli a rozjímal, – pokračuje v príbehu Stanislav Kaník, – keď vtom niekto ticho zaklopal a otvoril dvere. V matnom svetle sa mi zdalo, že vidím obrysy bratranca, ale pokladal som to za vidinu. Až keď sa prihovril, tak som sa prebral.“

František Straka odišiel pred dvoma rokmi za prácou do Anglicka. Robí lešenára v londýnskych predmestiach a ako veriaci chodí pravidelne do kostola. Účasť na púti privítal.

„Nie je to zázrak, že práve v Lurdoch stretnem bratranca, ktorého som nevidel dva roky?“ – okomentoval Stanislav Kaník.

Vojenská púť

Prvé pokusy sa viažu k tragickému obdobiu druhej svetovej vojny. Nevýslovne krutosti, milióny obetí, ťažko ranených, chorých, bieda, hlad, zničené mestá, obce, majetky podnikli niekoľkých vojenských kaplánov, vojakov a odbojárov zamyslieť sa po oslobodení južného Francúzska návštevou v Lurdoch nad zmyslom života. Túžba žiť v mieri ovplyvnila aj omšu v nedeľu 10. decembra 1944 v Ružencovej bazilike, ktorú celebraval biskup Mons. Theas pre 120 ranených vojakov, ktorých priviezli z dvoch toulouských nemocníc, a 80 vojakov na čele s duchovným Androm Besombesom z posádky v Toulouse. Prítomní boli aj vojenský predstavitelia armád USA, ZSSR, Anglicka a Belgicka. Po omši im Mons. Saliege povedal: „Privedte armádu do Lúrd.“

Nasledovali každoročné iniciatívy, v septembri 1945 André Besombes priviedol 1700 vojakov z Toulouse a prišlo aj niekoľko desiatok Američanov z posádok pri neďalekom Atlantiku, v nasledujúci rok túto vojenskú komunitu doplnili vojenski zajatci, ktorí sa vrátili domov. V roku 1947 do rodiny lurdských vojenských pútnikov pribudlo aj 55 zajatých vojenských duchovných, medzi nimi aj Ludwig Steger, kňaz z nemeckého Rothenburgu, ktorému priepustku vybavil A. Besombes. Po modlitbách sa zjednotili v názore, že toto je tá pravá cesta, ako umlčať zbrane a zabrániť ničeniu životov. V septembri 1948 sa konala prvá francúzska národná vojenská púť do Lúrd. O rok museli už pre 10 000 vojakov vybudovať vojenský tábor. Rok 1950 bol výnimočný v tom, že medzi 15 000 účastníkmi boli aj marockí Spahilovia, povestní senegalskí strelci a navyše aj 300 zranených a chorých repatriantov z vojny postihnutej Vietnamu. Starali sa o nich dobrovoľníci, z ktorých sa postupne do roku 1956 sformovala asociácia L'Hospitalité Notre Dame des Armées. Rekordný záujem 25 000 vojakov v roku 1953 donútil organizátorov vytvárať dôstojnejšie prostredie. Preto ženisti zo 17. leteckého práporu rozširovali plošiny na vybudovanie táborov, prístupové cesty do tábora a robili ďalšie úpravy, aby pochádzajúce jednotky neochromili život v pútnickom meste. Desiate výročie prvých pokusov vojenských púti do Lúrd oslávilo vyše 20 000 príslušníkov Francúzskej armády.

Pri stom výročí lurdských zjavení najvyšší duchovný Francúzskej armády dostal povolenie pozvať na vojenskú púť aj okolité krajiny. V dňoch 14. – 16. júna 1958 za prítomnosti ministra pre vojnových veteránov Edmonda Micheleta a maršala Juina defilovali vedľa seba víťazi aj porazení z nedávnej tragickej vojny. Maršal Juin vtedy vyhlásil: „Modlime sa za zmierenie národov celého sveta.“

Tieto slová sú mottom každoročnej medzinárodnej púte. Medzinárodná vojenská púť sa zaradila medzi tri najtradičnejšie a najvýznamnejšie v Lurdoch.

Dvojstranu pripravil **Michal KRIŠKO**

Tento príbeh by sa neodohral nebyť iného vzťahu. Kapitán Martin Sovič z ministerstva obrany si občas zatelefonoje so známou Ankou Petrikovou, ktorá z Bardejova vycestovala do Londýna ako opatrovatelka detí. Oni boli scenáristami nečakaných lurdských stretnutí. Slovenskí farníci z Londýna si totiž naplánovali púť do Lúrd o dva týždne skôr. Martin navrhol Anke, ak chcú vidieť pestrejší program a pobudnúť s krajanmi, nech prídu počas medzinárodnej vojenskej púte. Anka to v Londýne navrhla, krajanovia prisvedčili, vybavili si zmenu termínov letov a hotelov.

„Bolo to krásne. Zostane nám spomienka na celý život,“ svorne konštatovali pri spoločnom fotografovaní (zľava Jozef Vojtek, Rastislav Tichý, Anna Petriková, Martin Sovič, František Straka a Stanislav Kaník).

Druhá. Kapitán MUDr. Anton Bezák priletel na duchovnú misiu do Lúrd z Kosova. V špeciále, ktorý prevážal 90 príslušníkov misie KFOR, bolo aj sedem Slovákov. Lekár im mohol vo svetoznáom pútnickom meste robiť sprievodcu. Prvýkrát sa ocitol v ňom pred tromi rokmi.

„Neveril som, že ešte do Lúrd prídem. Keď sa hlbšie zamyslím nad osudom, vidím v tom istú zvláštnosť, žičlivosť. Pri prvom lurdskom pobyte som sa modlil za zdravie dcéry Šarky, ktorá bola po ťažkej operácii mozgu. Chvála Bohu, že ma vyslyšal. Dva dni pred tohtoročnou cestou sa nám narodila dcéra Simonka. Volal som do popradskej nemocnice a som šťastný, že manželka i dieťa sú zdravé. Som vďačný osudu.“

Náš kosovský lekár rád chodí na pútnické miesta. S kolegami bol viackrát v Levoči a absolvoval aj 300 km dlhý pochod z Varšavy do Czenstochowej. Ako precítoval Lurdy?

„Z Lúrd sa neodchádza sklamaný,“ vyznal sa.

Boli aj ďalšie príbehy. Napríklad o hádam jedinej Slovenke vo francúzskej uniforme (na s. 41), alebo o stretnutí majora Rudolfa Kapitána s francúzskymi partizánmi, ktorí bojovali v SNP. O tom v budúcom čísle.

Úcta padlým mierotvorcom

Minister obrany Martin Fedor odhalil začiatkom júna pamätnú tabuľu obetiam havárie priamo na mieste katastrofy na vrchu Borsó. Ceremoniál bol v réžii maďarských lesníkov, ktorých tradíciou je, že si v lesoch na miestach, kde vyhasne ľudský život, uctia jeho pamiatku pamätným kameňom. K takmer trojmetrovému pamätnému kameňu plánujú vybudovať aj orientačný prístupový chodník. Za hlavný kameň položia 42 malých kameňov symbolizujúcich 42 vyhasnutých životov.

Pamätník obetiam tragickej havárie vojenského lietadla An-24 by mal v obci Hejce stáť v októbri. Na odhalenie memoriálu, na ktorom budú mená 42 obetí, ministerstvo obrany pozve všetkých príbuzných obetí. Na memoriál vypísal rezort v spolupráci so Slovenskou komorou architektov verejnú architektonickú súťaž. Okrem slovenských a maďarských architektov záujem prejavili aj Rakúšania. Príprava a realizácia projektu bude stáť takmer štyri milióny korún. Prostredníctvom verejnej zbierky sa vyzbieralo 1,2 milióna korún, miliónom prispela OTP banka. Z predaja DVD Nedokončená misia – Posledný let 19. januára 2006, ktoré je spomienkou na zosnulých vojakov, poskytla TA3 350 000 Sk a 1,2 milióna poskytlo ministerstvo financií z rezervy.

Dva pamätníky obetiam tragickej leteckej katastrofy sú aj v Kosove – jeden v priestoroch základne Šajkovic a druhý na veliteľstve KFOR v Prištine.

Foto Michal BURZA

Na Sliači piloti aj literáti

„Slovenská misia – poslanie vojakov v zahraničných misiách mojimi očami.“ Taká bola téma literárnej súťaže stredoškolákov a vysokoškolákov organizovanej MO SR. V kategórii vysokoškolákov tak ako vlani zvíťazil Matúš Lakošík z Katolíckej univerzity Ružomberok. Cenu, ktorú tvorila 30-tisícová prémia, vstupenka na najväčší letný hudobný festival Pohoda, ktorý sa 14. a 15. júla uskutoční na vojenskom letisku v Trenčíne a výcvik prežitia vo VVP Lešť, mu odovzdal 10. júna na Leteckom dni na Sliači minister obrany SR Martin Fedor. Minister konštatoval, že študenti zaslali do súťaže vyše 330 úvah a esejí, čo je najväčší počet príspevkov v histórii podobných súťaží. Splnil sa cieľ: Podnietiť záujem mladých a tvorivých ľudí o bezpečnostnú politiku, ozbrojené sily a ich úlohu v spoločnosti.

Letecký deň Slovak Air Fest organizovala Slovenská letecká agentúra v spolupráci so súkromnými spoločnosťami a s MO SR. Patronát nad podujatím mal prezident SR a hlavný veliteľ OS SR Ivan Gašparovič. Vzdušné sily reprezentovali vystúpenia Mig 29, L 39, Mi 17 či Mi 24, ako aj statické ukážky techniky. Súčasťou Leteckého dňa bolo podujatie Sobota s profesionálnou armádou organizované Komunikačným odborom MO SR a Regrutačným strediskom Banská Bystrica. V areáli letiska, kde zavítalo približne 15-tisíc ľudí, nemohli chýbať ukážky výcviku, súťaže pre deti a prezentácia možností pôsobenia v ozbrojených silách.

„Keď som kedysi sadal do mašiny a návštevníkov leteckých dní som mohol pozdraviť so svojím Mig-29, bola to pre mňa skvelá práca a pre armádu azda dobrá prezentácia. Preto som veľmi rád, že na Sliači vznikol takýto letecký deň a že na oblohe som videl preháňať sa na Mig-29 napríklad môjho kolegu plk. Jozefa Dobrotku, veliteľa základne Sliač,“ konštatoval s uspokojením plk. Ivan Hůlek, náčelník štábu vzdušných síl, ktorý do roku 1999 lietal na Mig-29 ako predvádzací pilot a vo svojej kategórii si získal renomé svetovej jednotky.

Pavol VITKO

Foto Michal BURZA

[MESIAC V REZORTE]

Okres 7 2006

Banič a výsadkáři

Generálmajor vo výslužbe Karol Schwarz, ktorý si cez II. svetovú vojnu zapísal prvý bojový zoskok do tyla nepriateľa ako člen 2. čs. paradesantnej brigády v bojoch o Duklu, spolutvorca elitných vojenských útvarov v Žiline a Martine plk. v.v. Jozef Tuček s 1115 zoskokmi na konte, ako aj desiatky ďalších hostí v červených baretoch z ČR a SR sa 9. júna 2006 zúčastnili na slávnostnom odhalení pomníka vynálezcovi padáka Štefanovi Baničovi v jeho rodisku Smoleniciach.

O výstavbu pamätníka umiestneného pred obecným úradom sa zaslúžili predovšetkým Klub vojenských výsadkárov a obec Smolenice. Aby sa pamätník, hoci i s dvojročným meškaním predsa len dokončil, výsadkáři dokonca medzi sebou robili finančnú zbierku. Čo zoskok, to minimálne symbolická koruna. Prispeli aj kluby výsadkárov z ČR, s ktorými Slováci udržiavajú ústretové vzťahy.

„Slovenskí výsadkáři, vojenskí aj tí civilní, patria dlhé roky k svetovej špičke. Preto je o to viac na mieste, aby osobnosť, ktorá vývoj parašutizmu posunula o smelý krok dopredu, mala vo svojom rodisku dôstojnú spomienku,“ zdôraznil v prejave expremiér Ján Čarnogurský, ktorý ako predstaviteľ západoslovenskej organizácie Klubu vojenských výsadkárov spolu so starostkou Pavlínou Hornáčkovou pamätník odhaľoval. Asistovala Čestná stráž OS SR a Posádková hudba Bratislava, prelety lietadiel vzdušných síl aj vojenský výsadok.

Klub vojenských výsadkárov je občianske združenie, ktoré spolupracuje s MO SR na zmluvnom základe. Podľa predsedu plk. v.v. Antona Múdreho z ich tohtoročných akcií možno spomenúť Michalský deň, kedy 30. septembra s českými hosťami na letisku v Martine o.i. absolvovali zoskoky. Tradičný výstup na Slemä pri Liptovskom Hrádku, kde padli príslušníci 2. čs. paradesantnej brigády, sa uskutoční 13. októbra. V septembri vycestujú do krajín Beneluxu, kde v oblasti Anhermu dve americké a jedna britská výsadková divízia posilnené jednotkami Poliakov vybojovali najväčšiu výsadkovú bitku 2. svetovej vojny. No a v lesoch Jeseníkov pri Šumperku sa v jeseň zúčastnia na medzinárodnej súťaži výsadkárov, pričom štartujúce dvojice musia mať spolu minimálne 120 rokov.

Text a foto **Pavol VITKO**

Vojaci pri povodniach

Kritická povodňová situácia na východnom Slovensku si v prvý júnový víkend vyžiadala nasadenie armády. Päťdesiat príslušníkov vrtuľníkovej leteckej základne z Prešova spevňovalo v nedeľu popoludní vodnú nádrž Sigord pri obci Kokošovce (na snímke). Pri Sabinove, kde riečka Lutinka ohrozovala obyvateľov osady Olejníkov, 20 vojakov spevňovalo hrádzu prítoku Torysy. V prípade potreby bol pripravený aj vrtuľník Mi-17.

Dvadsať vojakov z trebišovského tankového práporu s Tatrou 815 pomáhalo pri evakuácii obyvateľov Sádov nad Torysou a zároveň plnilo aj ukladalo vrecia s pieskom pozdĺž rozvodneného toku. Vojsko o pomoc požiadalo Krajská povodňová komisia po zdramatizovaní povodňovej situácie v úseku Košické Oľšany a Sady nad Torysou.

Pontónovým mostom spojili vojaci Ruskú Novú Ves s "okolitým svetom". Obec v Prešovskom okrese prišla o jedinou prístupovú cestu 4. júna, keď sa jej časť podmyla vodou a úsek sa stal neprejazdným.

Na pomoc civilným zložkám bolo pripravených až okolo 700 vojakov s viac ako 300 kusmi ženijnej, prepravnej a uvoľňovacej techniky, rovnako aj lietadlá a vrtuľníky vzdušných síl.

(ko)

Foto **TA SR**

[MESIAC V REZORTE]

UN

UNDOF - Sýria

www.profesionalnaarmada.sk
infolinka 0800 11 24 11

Ako sa žije na Golanoch

Osemdesiat kilometrov na dĺžku, päť až desať na šírku a celkovo tristo kilometrov štvorcových. To je rozloha priestoru zodpovednosti mierovej misie OSN UNDOF na Golanských výšinách, kde v súčasnosti okrem iných národností pôsobí aj takmer stovka slovenských vojakov.

Vojaci slovenských ozbrojených síl sú súčasťou UNDOF - United Nations Disengagement Observer Force od roku 1998. Začlenení sú do organizačnej štruktúry rakúskeho práporu AUSBATT a pod názvom Slovcon tvoria jeho tretiu rotu. Hlavnou úlohou deväťdesiatich piatich slovenských vojakov je zabezpečenie pozorovania, hliadkovania a kontrola režimu v priestore zodpovednosti rot. Ten sa rozprestiera medzi čiarami Alfa a Bravo, ktoré vyznačujú hranicu AOS (Area of separation) - územia separácie, a susedí s priestormi zodpovednosti rakúskej prvej a druhej rot. Naši vojaci operujú na území o rozlohe 58 štvorcových kilometrov a úlohy plnia z piatich stálych pozícií. Zabezpečujú ich nielen stacionárnym pozorovaním, ale predovšetkým prostredníctvom vysielania pe-

ších, motorizovaných a špeciálnych hliadok. A to cez deň aj v noci.

Toľko úvodom. Aký je skutočný život vojakov v misii pod Golanským pohorím, ktorá má mimochodom podobný prívlastok ako misia na Cypre – vraj „oddychová“, sme sa mali možnosť presvedčiť v druhej polovici mája tohto roku.

KRIKOM CEZ MÍNOVÉ POLE

Okrem niektorých hlavných funkcionárov velenia slovenského kontingentu a členov skupiny rýchlej reakcie na veliteľstve UNDOF v meste Faouar sú príslušníci tretej rot dislokovaní na jednotlivých stacionárných pozorovateľských pozíciách. Ich čísla - 10, 16, 17, 30 a 31 sú pre mnohých z nich akýmsi synonymom mikrosвета, v ktorom plnia svoje každodenné, miestami na prvý pohľad stereotypné úlohy. Každá pozícia je niečím iná, charakteristická.

„Desiatka“ je hlavná – tu je velenie rot, tridsaťjednotka je najnovšia (onedlho ju ale o tento titul pripraví pozícia 32 alfa, ktorá by mala byť dokončená a daná do prevádzky v týchto dňoch), sedemnástka

zasa najstaršia. Tou ale najzaujímavejšou, aspoň pre prichádzajúce návštevy, je isto pozícia číslo šesťnásť. Nachádza sa takmer na začiatku Alfa čiar medzi Izraelom a Sýriou, pri izraelskej dedine Majdal Shams. Tá patrí medzi niekoľko posledných na svete, v ktorých vojnový konflikt vybudoval bariéru a násilne tak rozdelil nejednu sýrsku a izraelskú rodinu. Hneď vedľa pozície sa nachádza miesto zvané Family shouting – miesto „rodinného vykrikovania“.

„Priemerne raz za mesiac sem prichádzajú členovia rozdelených rodín a komunikujú medzi sebou cez technický plot s mínami a ostatným drôtom pomocou megafónov, či iba tak – krikom. Ničím výnimočným tu nie je ani napríklad dohováranie svadieb. Tento rok sme tu zaznamenali zatiaľ málo, iba niekoľko tisíc. Boli tu ale aj dni, kedy sa ich na relatívne malej betónovej ploche zišlo až 700. Pred pár rokmi na Deň nezávislosti tu zaznamenali až 5000 ľudí,“ zaspomínal veliteľ „šesťnástky“ rotný Ladislav Máčaj. Tento dvadsaťtiročný rodák zo Zvolena vyštudoval ženijnú odbornosť na Vojenskej strednej odbornej škole v Lipovskom Mikuláši a počas svojej vojenskej kariéry

Počty príslušníkov UNDOF:

VOJACI:

Poľsko	480
Rakúsko	380
India	195
Slovensko	95
Japonsko	43
Kanada	3
Nepál	4

CIVILNÍ ZAMESTNANCI:

Medzinárodní pracovníci OSN	60
Lokální sýrski zaměstnanci	70
Lokální izraelskí zaměstnanci	30

SPOLU:

1360

(celkové počty sa v závislosti na rotáciách jednotlivých kontingentov môžu líšiť až o niekoľko desiatok)

prešiel niekoľkými veliteľskými funkciami. Cenné skúsenosti zo života a práce v zahraničných misiách získal počas svojho jeden a pol ročného pôsobenia v africkej Eritrei, kde plnil úlohy ako odmiňovač.

ŽIVOT NA POZÍCII

A ako podľa veliteľa jednej z pozorovateľní vyzerá taký obyčajný, bežný deň vojaka na pozícii?

„Treba si uvedomiť, že v misii neexistuje pojem pracovný čas. Tu ste v nepretržitej, dvadsaťštyrihodinovej službe sedem dní v týždni,“ zdôraznil rotný Máčaj.

Deň začína budíčkom o siedmej. Tí, čo v noci slúžili, odpočívajú ďalej, ostatní musia zabezpečiť upratovanie vnútorných i vonkajších priestorov a pripraviť sa na činnosť naplánovanú na daný deň. Nasledujú pešie patroly v priestore zodpovednosti a cestné kontroly, takzvané TCP. Obe tieto činnosti trvajú rádovo niekoľko hodín, a to za akéhokoľvek počasia. Na pozícii držia vojaci tiež nepretržitú službu v „boxe“. Je to služba podobná dozornému jednotky či skôr útvaru, rozšírená samozrejme o množstvo ďalších povinností vyplývajúcich z úloh misie.

„V tejto službe sa sriedame po štyroch hodinách. Ak je nás na pozorovateľni menej, ťaháme aj päťhodinové zmeny. Ďalší vojaci robia bežné práce okolo budovy, oplotenia a podobne. Naša šestnástka patrí medzi tie staršie a tak je tu stále čo opravovať a udržiavať,“ objasnil veliteľ siedmich vojakov a dodal, že

na pozícii neprichádza do úvahy, aby si niekto „dal pauzičku“ a nechal ostatných robiť za seba. Jeho slová potvrdzuje aj rotný Mária Vajsábel, dvadsaťtriročný Trnavčan, ktorý je veliteľom pozície číslo 30 ležiacej na opačnom konci priestoru roty. „Pre optimálne fungovanie celej pozície je dôležitá hlavne súhra ľudí. Každý si musí plniť „svoje“ úlohy tak, aby ich nemusel robiť niekto za neho. Ani pre nás, veliteľov, nepripadá do úvahy vydať rozkazy a ísť pozerať napríklad televízor, alebo si čítať. Robíme rovnako ako ostatní,“ zdôraznil absolvent Strednej vojenskej školy v Liptovskom Mikuláši a špecialista na protiletadlové systémy.

VOĽNÉHO ČASU AKO ŠAFRANU

Medzi najmenej obľúbenejšie činnosti príslušníkov „tridsiatky“ isto patrí patrola nazvaná Eco 3 Delta. Ide o pešiu patrolu pozdĺž Bravo línie. Trvá vyše dvoch hodín a jej trasa vedie prevažne v skalnatom teréne, stále do kopca. Nečudo, že po takýchto, takmer denných výkonoch si chcú chlapci oddýchnuť. Času sami pre seba ale nemajú príliš nazvyš. Zvyčajne ich už o pár hodín čaká služba v „boxe“, alebo TCP.

„Voľna, cez ktoré by sme mohli niekde ísť, nie je veľa. Nie sú ani možnosti. Do Damašku, hlavného mesta Sýrie, to je hodina jazdy autom. To ale na pozícii nemáme. Pravda, ak sa dostatočne včas nahlásime, môžeme využiť takzvané zvozy, ktoré dvakrát do týždňa organizujú Rakúšania. Túto možnosť ale

nevyužívame príliš často. Trvajú totiž prídlho, a tu je stále čo robiť,” dodal rotný Mário. Chlapci sa teda počas svojho voľna venujú prevažne behu, cyklistike, posilňovaniu, pozeraniu televízie a učeniu cudzích jazykov. K dispozícii majú tiež internet. No žiaľ, nie všade. Prístupný pre našich vojakov je zatiaľ iba na veliteľstve vo Faouar a pozíciách číslo desať a šestnásť. V budúcnosti by však malo dôjsť k zlepšeniu tohto stavu. Vyplýva to zo slov veliteľa síl UNDOF generálporučika B. N. Sharma. Jeho snahou je zavedenie internetových liniek na každú pozíciu v misii. Časový horizont realizácie tejto myšlienky si už ale netrúfol prognózovať...

HADY A ŠKORPIÓNI

Režim pozorovania priestoru separácie musí byť zabezpečený nepretržite. Za akýchkoľvek poveternostných či klimatických podmienok. Silné dažde, nepriechodné snehové záveje či naopak teploty nad štyridsať stupňov nie sú na Golanských výšinách počas jednotlivých ročných období ničím výnimočným.

Rovnako ako hady, škorpióni či jedovaté stonožky nazývané Scolopender. Všetky tieto aspekty vplyvajú aj na zdravie patrolujúcich vojakov. Preto je jednou z najdôležitejších persón v misii práve doktor. Od jesene minulého roku až do tohtoročného júna zastával funkciu lekára, zároveň aj zástupcu hlavného lekára rakúsko-slovenského práporu Ausbatt, kapitán MUDr. Miroslav Gbúr.

„Napriek podmienkam, v ktorých slovenskí vojaci pôsobia, som sa s vážnejšími ochoreniami nestretol. Ak aj boli chorí, tak išlo našťastie iba o bežné onemocnenia ako nachladnutie či tráviace problémy. Pokiaľ by som sa mal starať iba o Slovákov, bol by som v podstate nezamestnaný,” hodnotí s úsmevom tridsaťtriročný Trenčan bývajúcí v súčasnosti v Košiciach. „Keďže spolu s kolegami-lekármi pôsobíme v hlavnom kempе misie, nestarám sa iba o slovenských a rakúskych vojakov. Medzi mojich pacientov patrili aj Kanadania, Indovia, Japonci a príslušníci ostatných národností a kontingentov,” objasnil doktor Gbúr, ktorý sa po návrate domov vrátil späť do organizačnej

štruktúry Poľnej mobilnej zdravotníckej jednotky Role 2+. Zdravotnícku starostlivosť zabezpečujú z medicínskeho a technického hľadiska Rakúšania. V hlavnom kempе je k dispozícii röntgen, prístroje na resuscitáciu a chirurgické nástroje.

„Počas tejto rotácie sme našťastie nemali žiadnu vážnu zdravotnú komplikáciu. Riešili sme dva prípady zápalu slepého čreva, tri otvorené zlomeniny a niekoľko rozbitých hláv. To všetko u rakúskych pacientov,” zbilancoval doktor. Pre prípad vážnejších ochorení alebo úrazov vojakov OSN existujú medzi alianciou a nemocnicami na sýrskej aj izraelskej strane dohody o poskytnutí zdravotnej starostlivosti. Uvedené zdravotnícke zariadenia sú podľa slov kapitána Gbúra schopné poskytnúť ošetrovanie a potrebnú operáciu na vysokej kvalitatívnej úrovni. Lekári v misii sa ale stretávajú aj s prípadmi, ktoré by sme mohli zaradiť skôr do kategórie kuriozít. Ako napríklad príbeh malého šesťročného sýrskeho dievčatka, ktoré si prišlo samo, bez sprievodu dospelého, nechať ošetriť tržnú ranu pod ústami. Počas celého zákroku,

ktorý okrem iného pozostával aj zo zošitia rany, ani len nemuklo. Po ošetroení si od ošetrojúceho personálu zobralo darovanú hračku, a ako prišlo, tak z kempu aj samo odišlo...

STÁLE V POHOTOVOSTI

Súčasnou organizačného pavúka UNDOF je aj jednotka STS – Special Task Service. Je záložnou jednotkou hlavného veliteľa misie v sile čaty. Zložená je z dvoch rakúskych a jedného slovenského družstva. Jej hlavnou úlohou je riešenie krízových situácií vzniknutých napríklad porušením medzinárodných dohôd v AOS – zóne separácie. Plní ale aj patrolovacie a pozorovacie funkcie v celom priestore zodpovednosti. Drží pätnásť minútovú pohotovosť a vo všeobecnosti je pripravená zasiahnuť dvadsaťštyri hodín denne.

„Najväčší dôraz kladieme predovšetkým na prípravu a výcvik príslušníkov jednotky, ktoré sú pre našu činnosť nevyhnutnosťou rovnako ako znalosť anglického jazyka. Ten je potrebný predovšetkým pre

Rozloha AOS misie UNDOF:

300 km²

Dĺžka:

80 km

Šírka:

5–10 km

Najnižšie miesto:

údolie Ar-Raquad ležiace na juhu poľského priestoru pri Jordánsku vo výške 10 metrov nad morom

Najvyššie miesto:

pozorovacia pozícia Hermon Hotel ležiaca vo výške 2814 metrov nad morom

vzájomnú spoluprácu s rakúskymi vojakmi a v neposlednom rade aj pre vlastnú bezpečnosť. Sme určení pre zasiahnutie vo vyhrotených situáciách, kde by mohlo mať aj malé nedorozumenie či zaváhanie ohrozujúce dôsledky,” objasnil veliteľ slovenského družstva STS, rotný Roman Osadský. Výcvik jednotky je zameraný na potlačenia demonštrácie, riešenia situácie v prípade autonehody, zranenia člena jednotky alebo nájdenia míny. Bezchybná znalosť terénu celej AOS a práca s vysielacťou je samozrejmosťou.

ŽENY V MOSLIMSKEJ KRAJINE

V slovenskom družstve STS boli do júna tohto roku aj dve ženy. Jednou z nich bola aj zástupkyňa veliteľa družstva, rotmajsterka Renáta Zhibová. Rodáčka z Bojníc nastúpila po gymnáziu do vyššieho práporčíckeho kurzu v Prahe, kde v roku 1989 získala odbornosť rádiodiaľnospisky.

„Som prvou vojačkou, ktorá pôsobila na Golanových výšinách na takejto funkcii. Pred odchodom sem som zo všetkých strán počúvala, že táto misia nie je vhodná pre ženy, že je ťažká a podobne. Na základe

vlastnej skúsenosti už ale viem, že prácu v špeciálnej jednotke, akou je STS, môžu ženy dobre zvládnuť. Treba len trochu chcieť a byť cieľavedomá,” zhodnotila rotmajsterka Zhibová. Rovnaký názor zastáva aj desiatnička Soňa Ďurišová, ktorá v jednotke pôsobila ako strelec – operátor. A ako ich vnímali moslimskí muži?

„Miestni obyvatelia nás na patrolách rešpektujú. Boli síce aj situácie, kedy niektorí domáci muži neuposlúchli naše príkazy na zastavenie a išli ďalej, no podobné prípady sa stali aj mužským kolegom,” prezradila desiatnička. „Viac podpory cítime od moslimských žien. Fandia nám a sú doslova nadšené, keď vidia ženu – vojačku, ktorá môže, a dokáže robiť viac, než sa iba starať o chod domácnosti. Vždy nám mávajú a priateľsky gestikulujú,” dodala R. Zhibová.

Po júnovej rotácii sa počty žien v slovenskom kontingente misie UNDOF zvýšili. V súčasnosti pôsobí spolu šesť profesionálnych vojačiek na funkciách – zástupkyne veliteľa pozície, „patrol woman” – čiže prieskumníčky, spojovateľky a lekárk.

Vladislav VAVRINEC

Foto **Michal BURZA**

Základom je prevencia

Zlepšiť a upevniť zdravie profesionálnych vojakov pomáha aj preventívna rehabilitácia. O tom, kto a kedy si môže uplatniť na ňu nárok, nás informoval MUDr. Marián Durbák z Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia.

„Preventívne rehabilitácie sú nárokovou dávkou, čo znamená, že čerpať ju môže každý profesionálny vojak, ktorý spĺňa zákonom stanovené podmienky. Tie konkretizuje paragraf číslo 110 zákona č. 346/2005 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov Ozbrojených síl Slovenskej republiky,“ spresnil MUDr. Durbák.

Uvedený zákon podmieňuje udelenie preventívnej rehabilitácie fyzickým vekom profesionálneho vojaka, ktorý musí mať minimálne 35 rokov. Nárok mu vznikne až nasledujúci kalendárny rok, čo nasleduje po dosiahnutí 35. roku života. Ďalšou podmienkou je výkon dočasnej štátnej služby trvajúci najmenej 10 rokov.

„Výnimky z týchto podmienok sa pri udeľovaní preventívnej rehabilitácie poskytujú:

- ▶ u vojakov, ktorí vykonávajú službu podľa zákona č. 198/1994 Z. z.
- ▶ u vojakov, ktorí vykonávajú službu podľa zákona č. 124/1992 Z. z. v znení neskorších predpisov (vojenská policajti)
- ▶ u výkonných letcov, výkonných výsadkárov, padákových odborníkov letectva, palubného personálu, pyrotechnikov, potápačov, špecialistov, ktorí vykonávajú štátnu službu mimo územia SR pri poskytovaní humanitárnej pomoci, v mierových pozorovateľských misiách, vo

vojenských operáciách a pri plnení záväzku z medzinárodnej zmluvy o spoločnej obrane proti napadnutiu.

- ▶ u profesionálnych vojakov zaradených v silách vysokej pripravenosti, ak túto činnosť vykonávajú najmenej šesť mesiacov v roku,“ objasnil doktor Durbák a dodal, že títo profesionálni vojaci nemusia splniť podmienku fyzického veku a výsluhy v štátnej službe. Prihliada sa na nich ako na osoby, ktoré splnili zákonné podmienky. Vzhľadom na to, že pri posudzovaní posudkovou komisiou sociálneho zabezpečenia Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia nie sú vyššie uvedené skutočnosti známe, veliteľ útvaru je povinný na zadnú stranu lekárskeho návrhu uviesť vetu: „Potvrdzujem, že menovaný(á) splnil(a) podmienky podľa § 110, ods. 2 písmeno b) zákona č. 346/2005 Z. z.“.

Preventívna rehabilitácia sa môže poskytnúť profesionálnemu vojakovi s narušeným zdravotným stavom tiež na základe rozhodnutia ošetrojúceho lekára.

KOMU KOĽKO?

Preventívna rehabilitácia sa poskytuje u zdravých vojakov formou rekondičného pobytu v trvaní 14 dní spravidla v rezortných rekreačných zariadeniach (zdraví profesionálni vojaci), alebo formou rekondičného pobytu v kombinácii s preventívno-liečebným režimom v trvaní 14 dní v kúpeľných zariadeniach určených Ministerstvom obrany SR. Tento typ preventívnej rehabilitácie sa poskytuje u vojakov zaradených na funkcie s mimoriadnymi fyzickými a psychickými nárokmi.

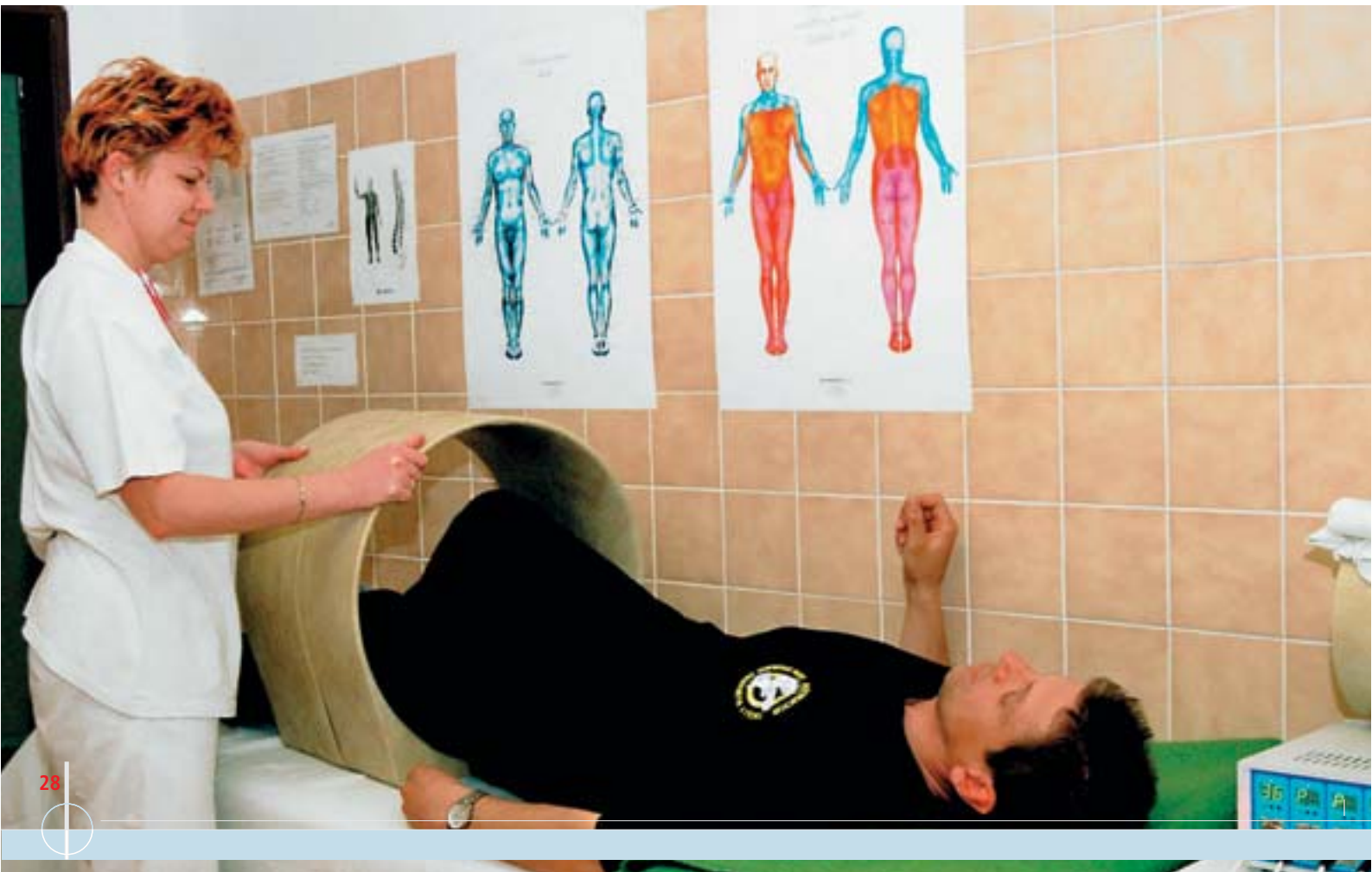
Vojakom, ktorí trpia nejakou chronickou chorobou, možno udeliť preventívnu rehabilitáciu formou liečebného pobytu s kúpeľným režimom v zmluvných kúpeľných za-

riadeniach spravidla v trvaní troch týždňov (v tom je ale zahrátých aj 7 dní riadnej dovolenky). U vojakov s kožnými chorobami ide o 28-dňový kúpeľný pobyt, v ktorom je zahrátých 14 dní z riadnej dovolenky profesionálneho vojaka. V prípadoch preventívnej rehabilitácie s kúpeľným režimom sa stanovuje indikačná skupina podľa prílohy č. 6 zákona č. 577/2004 Z. z. (Indikačný zoznam).

„Inými slovami, na základe preventívnej prehliadky ošetrojúci lekár po zistení poruchy zdravia stanoví, že u vojaka ide o poruchu zdravia uvedenú v Indikačnom zozname. Zarádi ho do skupiny preventívnej rehabilitácie s kúpeľným režimom a v druhom polroku objedná preňho lekárskeho návrh na preventívnu rehabilitáciu do optimálne pôsobiaceho kúpeľného zariadenia na tlačive, ktoré rozosiela Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia Bratislava. Koncom roka prebieha distribúcia lekárskeho návrhu na preventívnu rehabilitáciu. Úlohou ošetrojúceho lekára je vyplniť lekárskeho návrh aspoň šesť týždňov pred nástupom do kúpeľného ústavu. Lekársky návrh musí podpísať a opatriť odtlačkom pečiatky veliteľ útvaru a tiež indikujúci lekár. Podpísať ho musí aj účastník liečebného pobytu,“ dodal MUDr. Marián Durbák.

Profesionálny vojak dostane na adresu trvalého bydliska poukaz na preventívnu rehabilitáciu približne 14 dní pred nástupom do kúpeľného ústavu. Je povinný dostaviť sa na lekárske prehliadku najmenej tri dni pred nástupom, kedy ošetrojúci lekár potvrdí jeho spôsobilosť absolvovať kúpeľný pobyt priamo na poukaze.

Bližšie informácie vám poskytnú na e-mailovej adrese: **f81@vus.sk**, alebo telefónom čísla: **0960/316 081**.

Pýtate sa ...

Aplikovanie Zákona č. 346/2005 Z.z. o štátnej službe profesionálnych vojakov Ozbrojených síl Slovenskej republiky v praxi prináša niektoré nejasnosti. Na jednu z najčastejších otázok, týkajúcich sa uplatňovania ustanovení tohto zákona, odpovedá JUDr. Stanislav Črep, PhD. z Úradu právnych služieb MO SR.

► *Ktorý služobný úrad je vecne, funkčne a miestne príslušný rozhodovať o odvolaní proti rozhodnutiu Personálneho úradu Generálneho štábu OS SR ako prvostupňového správneho orgánu pri žiadosti o skončenie služobného pomeru profesionálneho vojaka? Kto pripraví návrh druhostupňového rozhodnutia?*

I.

Ustanovenie procesného postupu je základnou a nevyhnutnou požiadavkou ústavnosti zákona č. 346/2005 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov OS SR a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o štátnej službe“) pri rozhodovaní vo veciach služobného pomeru profesionálnych vojakov. Zákon o štátnej službe preto ustanovil v § 81, že ak samotný zákon neobsahuje potrebnú úpravu na riešenie určitej procesnej otázky, použije sa príslušné ustanovenie správneho poriadku.

Skupinu orgánov, ktoré sú oprávnené konať a rozhodovať vo veciach služobného pomeru profesionálnych vojakov, definuje zákon o štátnej službe v usta-

novení § 5. Ten určuje, kto je podľa zákona služobný úrad a aké má povinnosti.

Úprava odvolacieho orgánu je podmienená zásadou dvojinštančnosti konania vo veciach služobného pomeru. Dvojinštančnosť ale nie je podmienkou, aby bol odvolacím orgánom služobný úrad vyššieho stupňa, teda nadriadený služobného úradu, ktorý rozhodnutie vydal. Túto zásadu uplatnil aj zákon o štátnej službe, ktorý prelomil zásadu vertikálnej dvojinštančnosti a ustanovil horizontálnu dvojinštančnosť. Odvolacím orgánom je teda v tomto prípade vyšší funkcionár tej istej organizačnej zložky ozbrojených síl, ktorý má vyššie hierarchické postavenie.

II.

Zákon o štátnej službe ustanovil, že minister obrany určí organizačné zložky ozbrojených síl, ktoré sú na účely zákona služobnými úradmi. Vo Vestníku MO SR čiastka 41/2005 č. 1/2005, vydal minister služobný predpis, v ktorého článku č. 1 ods. 1 určil konkrétne organizačné zložky ozbrojených síl ako služobné úrady. V prípade, že rozhoduje Personálny úrad štábu personálneho manažmentu generálneho štábu, je odvolacím orgánom vyšší funkcionár tej istej organizačnej zložky ozbrojených síl, ktorý má vyššie hierarchické postavenie. V danom prípade to je náčelník generálneho štábu ako vedúci služobného úradu, ktorým je Generálny štáb OS SR. V jeho mene podpisuje rozhodnutie náčelník GŠ OS SR ako vedúci služobného úradu. Ak by v mene služobného úradu, ktorým je Generálny štáb OS

SR, konal iný služobný úrad, tak by tento konal nielen v rozpore so zákonom o štátnej službe, ale konal by aj v rozpore napríklad s článkom č. 2, ods. 2 Ústavy SR.

III.

Je tiež nutné zodpovedať otázku, ktorá vnútorná organizačná zložka Generálneho štábu OS SR pre vedúceho služobného úradu (teda náčelníka generálneho štábu ozbrojených síl SR) predkladá návrh rozhodnutia.

Služobný úrad, ktorým je GŠ OS SR, má vo svojej organizačnej štruktúre odborné zložky, ktoré majú po jednotlivých odborných úrovniach zabezpečovať právomoc a kompetenciu náčelníka generálneho štábu. Sú nimi napríklad jeho jednotlivé štáby (označované „J“). V tejto právnej veci je „pracovným nástrojom“ vedúceho služobného úradu (teda náčelníka generálneho štábu) štáb personálneho manažmentu GŠ OS SR. Je odborným orgánom, ktorý má zaručovať odbornú stránku konania a návrhu rozhodnutia o odvolaní. Je tou organizačnou zložkou, ktorá predkladá návrh rozhodnutia o odvolaní prostredníctvom Kancelárie náčelníka generálneho štábu na podpis náčelníkovi generálneho štábu OS SR. Pre vytvorenie odborných predpokladov boli okrem iných prijaté služobné predpisy, ktoré umožňujú, aby v oblasti personálnej práce, a to nielen na J-1, ale v celej personálnej oblasti, vykonávali štátnu službu aj profesionálni vojaci s právnickým vzdelaním. Je preto vecou jednotlivých vedúcich služobných úradov, ako tieto predpoklady budú realizovať. V praxi to znamená, že nie je nutné mať „systemizované“ miesto právnik. Výkon personálnych činností totiž môže byť vykonávaný profesionálnym vojakom so vzdelaním v oblasti práva bez toho, aby bol ustanovený do funkcie v právnej službe.

Dvojstranu pripravil **Vladislav VAVRINEC**

Foto **Michal BURZA** a autor

Pripravované zmeny vo „vojenskom zákone“

Aplikácia zákona č. 346/2005 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov v praxi ukázala potrebu novelizácie niektorých jeho ustanovení. O pripravovaných zmenách nás informovala vedúca Oddelenia obrannej legislatívy MO SR JUDr. Adriana Kállayová.

„Dôvodom vypracovania návrhu novely zákona sú poznatky aplikácie praxe, z ktorých vyplynula potreba precizovania niektorých ustanovení zákona, zavedenie nových inštitútov do systému personálneho manažmentu, ako aj odstránenie čiastkových nepresností, ktoré sú dôsledkom zmien vykonaných v priebehu legislatívneho procesu k zákonu. Pripravovaná novela zákona bola schválená na rokovaní Kolégia ministra obrany 26. mája 2006 a jej účinnosť je navrhovaná od 1. januára 2007,“ objasnila JUDr. Kállayová.

VÝPĽEŠENIA

- Najdôležitejšie zmeny možno zhrnúť do deviatich bodov:
- Na konanie vo veciach súvisiacich so vznikom služobného pomeru, jeho priebehom a skončením, sa podľa platného zákona uplatňuje správny poriadok. V aplikácii praxe ale spôsobuje značné komplikácie a vytvára zbytočnú administratívu aj v tých oblastiach, kde to nie je nevyhnutné (napríklad pri povýšení vojaka do vyššej hodnosti sa mu musí vydať rozhodnutie, voči ktorému sa profesionálny vojak môže odvolať). Z tohto dôvodu sa navrhuje zjednodušiť konanie úpravou inštitútu personálneho rozkazu ako osobitného druhu rozhodnutia pre niektoré postupy podľa zákona.
- Zavádza sa inštitút úhrady nákladov za absolvovanie kurzov na povýšenie do vyššej hodnosti a ustanovenie do inej funkcie. A to v prípadoch, ak je profesionálny vojak prepustený zo služobného pomeru zo subjektívnych dôvodov ešte pred splnením výsluhy v tej hodnosti, z ktorej bol vyslaný do príslušného kurzu. Týmto spôsobom sa má zabrániť zneužívaniu uvedených dôvodov na prepustenie, ktorými sú napríklad podnikanie, alebo vstup do politickej strany.

sobom sa má zabrániť zneužívaniu uvedených dôvodov na prepustenie, ktorými sú napríklad podnikanie, alebo vstup do politickej strany.

- V návrhu je zahrnutá aj novelizácia ustanovenia § 70 zákona, ktorá upravuje dôvody skončenia služobného pomeru. Medzi závažné porušenia základnej povinnosti, ktoré sa kvalifikujú ako obligatórny dôvod skončenia služobného pomeru, je navrhnuté zaradiť aj opakované užitie psychotropných a iných omamných látok mimo výkonu štátnej služby. Profesionálny vojak bude prepustený zo služobného pomeru rovnako v prípadoch, ak v priebehu dvoch po sebe nasledujúcich rokov nesplní požadované normy z pohybovej výkonnosti, alebo sa svojvoľne nezúčastní na preskúšaní z pohybovej výkonnosti.
- Za účelom identifikácie osôb sa navrhuje doplnenie ustanovení zákona o odoberaní biologických vzoriek profesionálnych vojakov.
- Poznatky z praxe poukázali tiež na potrebu novelizácie ustanovení zákona, ktoré upravujú služobný čas a služobnú pohotovosť. A to hlavne z dôvodu, aby nedochádzalo k zneužívaniu týchto inštitútov. Navrhuje sa preto určiť maximálnu dĺžku služobného času a služobnej pohotovosti, s výnimkou plnenia úloh počas krízovej situácie a počas plnenia ďalších špecifických úloh. A to tak, aby sa pre profesionálnych vojakov zabezpečilo právo na primeraný odpočinok.

PRÍPLATKY A NÁHRADY

- Novela tiež zavedie príplatok za vyvedenie vojsk do výcvikového priestoru (300 Sk za 24 hodín vyvedenia), ktorým sa má finančne kompenzovať náročnosť služby profesionálnych vojakov pravidelne sa zúčastňujúcich na takomto výcviku.

- Podľa v súčasnosti platného znenia zákona možno náhradu cestovného na návštevu rodiny vyplácať najdlhšie po dobu 12 mesiacov od jej priznania. Systém personálneho manažmentu profesionálnych vojakov je ale založený na princípe rotácie vojenského personálu a plnenia stanovených úloh podľa potrieb OS SR. Z tohto dôvodu sa navrhuje vyplácanie cestovných náhrad po celý čas odlúčenia profesionálneho vojaka od jeho rodiny, teda bez uvedeného časového obmedzenia.

- Za účelom zvýšenia záujmu občanov o vstup do OS SR a pre zvýšenie motivácie profesionálnych vojakov na zotrvanie vo výkone štátnej služby je tiež navrhnutá úprava prílohy č. 3 k zákonu. V nadväznosti na zvýšenie priemerného platu v národnom hospodárstve sa v nej navrhuje, aby hodnotný plat vojaka 2. stupňa v prvom platovom stupni dosiahol sumu 17 280 Sk. Táto suma predstavuje priemerný plat v národnom hospodárstve dosiahnutý v roku 2005. Rovnako vo všetkých ostatných hodnotniach vo všetkých platových stupňoch sa navrhuje zvýšenie hodnotného platu o pevnú sumu 1 900 Sk.

AVÍZO:

„Predmetný materiál zatiaľ nebude odoslaný do ďalšieho legislatívneho konania. Podľa § 147 ods. 1 zákona č. 350/1996 Z. z. o rokovaní poriadku NR SR sa v novom volebnom období nemôžu prerokovať návrhy, ktoré boli NR SR, alebo jej orgánom doručené v predchádzajúcom volebnom období. Preto bude návrh novely zákona predložený do ďalšieho legislatívneho procesu až po ustanovení novej vlády s tým, že jeho účinnosť sa navrhuje od 1. januára 2007,“ zdôraznila JUDr. Adriana Kállayová.

Vladislav VAVRINEC
Foto Michal BURZA

KOMUNIKÁCIA REZORTU

Obdobie 2005 - 2006 bolo pre rezort obrany z hľadiska mediálnej a marketingovej komunikácie snáď najaktívnejším v jeho histórii. Reorganizovaný komunikačný odbor, postavený na kvalitnom personáli, efektívnej štruktúre a manažérskych pravidlách riadenia aplikoval do praxe inovovanú komunikačnú stratégiu z roku 2004.

TELEVÍZIA A ROZHLAS

Televízia ako audiovizuálne médium je z aspektu zásahu cieľovej skupiny najefektívnejšia. V spolupráci s verejnoprávnou Slovenskou televíziou vyrábame desaťminútovú reláciu „Profesionál“, ktorá nahradila pôvodný „Armádný magazín“. Dynamické reportáže, dokumenty a flashové správy o diani v rezorte obrany si našli svojho diváka. Profesionála vo štvrtok pred ôsmou hodinou večer pravidelne sleduje viac ako 100 tisíc divákov. Produktívni sme boli aj v dokumentárnej tvorbe. Z našej dielne pochádzajú dokumenty „Slúžim(!) vlasti“, v ktorom Júlio Viršík, Stano Dančiak či Marián Labuda spomínajú na pikantérie z ich povinnej vojenskej služby, ako aj dokument „Vojenský čin roka 2004“. Skutočným unikátom je cyklus troch dokumentárnych filmov o pôsobení slovenských vojakov v operáciách medzinárodného krízového manažmentu – „Slovenská misia“. Tridsaťminútovky o misiách v Kosove, Iraku a Afganistane, nakrútené ako príbehy ľudí, vysielané v televízii Markíza, prispeli k tomu, že vysielanie našich jednotiek do zahraničných misií dnes podľa výskumu agentúry TNS podporuje výše 63 percent Slovákov.

Relácia Plná poľná vysielaná v Slovenskom rozhlasu v novom audiodizajne, s pestrými reportážami, živými vstupmi a kvalitnou hudobnou produkciou je len časťou práce našich „rozhlasákov“. K najzaujímavejším projektom patrilo putovanie „Štáfeta víťazstva a vďaky“, ktorá symbolicky na vlnách Slovenského rozhlasu spojila slovenské mestá, aby povedali svoje „ďakujem“ obetiam II. svetovej vojny. Kreatívne je zapojenie čatára Petra Petrika do deja populárnej rozhlasovej hry „Králikovci“. Cez jeho príbehy poslucháčom približujeme každodenný život našich vojakov, ich kariérny rast, či možnosť účasti v zahraničných misiách. Reakciou na zrušenie základnej vojenskej služby bola snaha získať príbehy tých, ktorí mali „vojnu“ za sebou. V spolupráci s rádiom Regina sme v autorskej súťaži získali 560 skutočne zaujímavých príbehov. Desiat z nich bolo dramaticky spracovaných a odvysielaných v rámci cyklu „Bakalári“.

PRINTY A INTERNET

Rozsiahlejšia Obrana s inovovaným dizajnom sa venuje témam podrobnejšie, prináša informácie o živote vojakov v útvaroch i v zahraničných misiách. Oblúbené sú stránky venované poradenstvu, bojovej technike či fotoreportážam. Pre médium je vždy dobrou správou, ak je po ňom dopyt, ak sa stáva žiadaným. Obrana sa takým stala. Je vyhľadávaným a mienkotvorným zdrojom informácií z oblasti obrany a bezpečnosti, pričom aj podľa najnovšieho prieskumu sú s jej obsahovou náplňou a grafickým stvárnením príslušníci rezortu vysoko spokojní.

Anglickou mutáciou najrelevantnejších reportáží za polrok je periodikum „Slovakia in NATO“. Venuje sa predovšetkým našim prvým krokom v Aliancii, hodnotí úspechy, definuje výzvy a očakávania. Z neperiodických publikácií nemožno zabudnúť dva projekty. Publikáciu PTP – poníženie a satisfakcia, ktorá mapuje biele miesta v našej vojenskej histórii a knihu štyroch generálov „Great Withdrawal“ o odsune sovietskych vojsk zo strednej a východnej Európy. „Príručku pre profesionálnych vojakov“ dostal do ruky každý profesionálny vojak. Jednoducho, vecne a stručne analyzuje nový zákon o štátnej službe profesionálnych vojakov, venuje sa sociálnemu, zdravotnému a materiálnemu zabezpečeniu, kariérnemu rastu i mzdovým náležitostiam.

V internetovom prostredí je naša doména www.mosr.sk tradičným a obľúbeným zdrojom informácií o diani v rezorte, v štruktúrach NATO, zahraničných misiách, či vojenskej duchovnej službe. V roku 2005 sme náš web ešte intenzívnejšie zamerali na externú komunikáciu s civilným prostredím. Náš online informačník sa denne aktualizuje, aj preto je dlhodobou najnavštevovanejšou stránkou spomedzi všetkých ministerstiev na Slovensku.

MARKETINGOVÁ KOMUNIKÁCIA

V záujme zvýšenia kvality externej komunikácie, vybudovania imidžu modernej otvorenej inštitúcie s ľudskou tvárou, ponúkajúcej zaujímavé a dobrodružné povolanie, sme realizujeme marketingovú podporu regrutácie a centrálnu regrutačnú kampaň. Stáva sa tradíciou, že armáda je prítomná na verejných podujatiach, ktoré vyhľadávajú mladých ľudí. Festival Pohoda v Trenčíne sa už po tretíkrát bude konať na vojenskom letisku. Vhodne sme sa prezentovali aj na festivaloch na Duchonke a Domaši.

Vo vlastnej réžii sme zorganizovali pľanoformátové eventy „Už rok máme NATO“ a „Ukáž sa na Ministerstve obrany“. Počas letných mesiacov sme spolu s Rádiom FM navštívili v rámci podujatia „Leto s Profesionálnou armádou“ slovenské kúpaliská, každý mesiac sme pre stredné školy príslušného regiónu zorganizovali už tradičnú „Verbung“. Naše akcie navštívili tisíce mladých ľudí, predstavili sme im desiatky vojenských profesionálov – špeciálne jednotky, vojenskú políciu, výsadkárov, čestnú stráž, vojenské psy i vojenskú techniku.

V auguste 2005 sme odštartovali celoplošnú regrutačnú kampaň „Ukáž sa“. V rámci nej sme po sociologických výskumoch a niekoľkých focus groups vytvorili nové vizuály, ktoré definovali mantinely ďalšej komunikácie. V rámci kampane vznikol regrutačný set – brožúra „Ukáž sa“, brožúra „FAQ“ a DVD s kompiláciou dvoch nových filmov „Rozhodni sa“ a „Pridej sa“. Tieto tri nosiče sú vyčerpávajúcimi a mimoriadne atraktívnymi zdrojmi informácií o službe v profesionálnych ozbrojených silách.

V rámci PR sme zorganizovali čitateľskú súťaž v týždenníku Markíza a poslucháčsku súťaž v Rádiu FM. Vytvorili sme množstvo 3D materiálov, slúžiacich ako nosiče informácií o infolinke a web stránke www.profesionalnaarmada.sk.

PR AKTIVITY

Anketu Vojenský čin roka sme v roku 2005 obohatili o kategóriu „Priateľ armády“. Priestory divadla Aréna, Jana Kirschner a moderátori STV urobili z tohto podujatia skutočne dôstojnú oslavu všetkých ľudí dobrého srdca, vojakov i nevojakov. Rok 2005 patril vojnovým veteránom, stále žijúcim, i tým, ktorých životy vyhasli. Práve oni boli hlavnými aktérmi osláv 60. výročia ukončenia II. svetovej vojny. Ich súčasťou bola historická konferencia, štáfeta víťazstva a vďaky i prezentácia súčasných ozbrojených síl na Hviezdoslavovom námestí v Bratislave.

V snahe získať názory mladých ľudí na profesionalizáciu armády sme oslovili stredoškôľakov, i študentov vysokých škôl s možnosťou pozrieť sa na tento problém ich očami. Do literárnej súťaže sa zapojilo viac než 300 študentov. Do výtvarnej súťaže Vojaci očami detí zaslalo svoje kresby vyše tisíc škôľakov.

Tiež je fajn, že aj v zahraničí vedú o modernizácii a profesionalizácii ozbrojených síl, o čom sa mohli dozvedieť čitatelia v 17-tich krajinách prostredníctvom pol stovky zahraničných vojenských novinárov, ktorí sa na Slovensku zúčastnili kongresu European Military Press Association.

Aby sme správne nastavili reformné kroky, zvolili optimálne formy komunikácie a poznali názory verejnosti na našu prácu, náš tím sociológov realizuje každoročne niekoľko výskumov verejnej mienky, kvalitatívnych výskumov, či analýz monitoringu médií. V roku 2005 bol dôležitý predovšetkým výskum medzi novonáborovanými vojakmi, ktorý nám ukázal bezprostredné reakcie mladých profesionálov, výskum medzi stredoškôľakmi a vysokoškôľakmi, skúmajúci záujem o službu v armáde a mnohé focus groups, ktoré testovali naše marketingové aktivity.

To, že sa pri svojej práci opierame o spätnú väzbu získanú zo sociologických výskumov je predpokladom nášho úspechu. Bez poznania našej cieľovej skupiny a názorov verejnosti by naša práca strácala zmysel.

Veľká vďaka za pracovitosť, iniciatívu a kreativitu patrí všetkým ľuďom na Komunikačnom odbore, mnohým príslušníkom ozbrojených síl, či regrutačným strediskám, vďaka ktorým to kvantum kvalitnej práce mohlo vzniknúť.

Mgr. Maroš KEMÉNY
riaditeľ Komunikačného odboru MO SR

“Kreatívne a inovatívne aktivity Komunikačného odboru Ministerstva obrany SR zmenili imidž ozbrojených síl („scivilneli“ ho) najmä v prostredí mladých ľudí a zvýšili záujem o vstup do profesionálnej armády“

Olga Gyárfášová (Inštitút pre verejné otázky)
na konferencii “Komplexné hodnotenie obrany SR 2005”

Vojaci očami detí

Náčelník GŠ OS SR, redakcia OBRANA, organizátori Dňa detí s armádou a Slovenským rozhlasom v spolupráci s Way Industry Krupina vyhlásili na rok 2006 5. ročník výtvornej súťaže pre žiakov základných škôl Vojaci očami detí.

Na súťaži sa zúčastnili žiaci zo 70 škôl z celého Slovenska. Porota hodnotila 650 prác. Víťazi získali pozvánku na IX. ročník podujatia Deň detí s OS SR a Slovenským rozhlasom, ktorý sa uskutočnil 27. mája 2006 v Krupine a kde boli víťazné práce vystavené. Diplomy a ceny odovzdal najúspešnejším náčelník Generálneho štábu OS SR generálporučík Ľubomír Bulík, šéfredaktor OBRANY Pavol Vitko a predseda organizačného výboru Dňa detí Miroslav Minár.

V kategórii mladší žiaci (vrátane predškolákov) porota udelila štyri rovnocenné prvé ceny:

Ondrej Vavřík: Výcvik v lese (Trenčín, 7 r.), Veronika Taranová: Parašutisti (Čierne pri Čadci, 5 r.), Daniel Tocik: Naši vojaci v misii (Trebíšov, 10 r.), Gabriel Lipovský: Vo vzduchu i na zemi (Bratislava, 10 r.)

V kategórii starší žiaci udelila tri rovnocenné prvé ceny:

Vladimír Polák: Slávnostný pochod (Šaštín – Stráže, 11 r.), Lenka Halčáková: Vojak – záchranca (Prešov, 12 r.), kolektív žiakov (Brigita Lászlóová, Nikolett Micsová, Martina Madajová, Michaela Mištová, Zuzana Slúková): Vojenský výcvik – maľby na skle (Hrušov, okr. Veľký Krtíš, 14 - 15 r.).

(pv)

Pamätník pilotom

Dňa 10. mája 2006 v Sabinove odhalili pamätník na počesť pilotov mjr. Ing. Imricha Gondu, mjr. Ing. Vladimíra Rišana a palubného technika rtm. Mikuláša Ragáňa, ktorí tragicky zahynuli dňa 10. mája 2005 pri plnení služobných povinností blízko obce Ražňany. Všetci boli príslušníkmi Leteckej základne generálplukovníka Jána Ambruša v Prešove. Žiaľ, život prináša aj smutné udalosti a našim kolegom, ale predovšetkým skvelým ľuďom, nebolo ďalej súdené byť medzi nami. Odhalením pamätníka vzdala letecká základňa v Prešove hold svojim príslušníkom. Na spomienkovom akte sa zúčastnili rodinní príslušníci, veliteľ Vzdušných síl OS SR brigádnym gen. Juraj Baránek, veliteľ LZ Prešov plk. Miroslav Korba, príslušníci LZ Prešov a predstavitelia miestnej samosprávy.

Text a foto **npor. Ľubomír FEJERČÁK**

Silná konkurencia

V 9. ročníku súťaže o najlepšiu študentskú vedeckú prácu súťažilo 123 účastníkov, z toho 37 z Česka, Poľska, Maďarska, Egypta a Ukrajiny. Pri prezentácii prác bola univerzálnym jazykom angličtina.

V jedenástich sekciách: vojenské vedy I. a II., strojárstvo, informačné systémy, rádiové komunikačné systémy, telekomunikačné systémy, elektronika, rádioelektronika, manažment, ekonomika a logistika, spoločenské vedy boli študenti AOS najúspešnejší. Získali 3 prvenstvá, 4 druhé a 6 tretích miest. Tri 1. miesta získali aj študenti z Univerzity obrany v Brne.

„Úlohou školy je pripravovať a vychovávať študentov pre praktický život, aby vedeli riešiť problémy a obstáli v konkurencii. Študentská vedecká činnosť a s ňou súvisiaca súťaž je významnou udalosťou aj preto, lebo vytvára priestor pre študentov, aby ukázali schopnosti v medzinárodnom prostredí,“ zdôraznila prorektorka AOS Mária Jurečková.

Sôňa JAROŠOVÁ

Vojenské reflexie

NAO v Liptovskom Mikuláši predstavila v máji verejnosti novú platformu kritického myslenia v hodnotovo orientovanom profesionálnom prostredí ozbrojených síl. Elektronické odborné periodikum „VOJENSKÉ REFLEXIE“ získalo medzinárodné štandardné číslo seriálových publikácií ISSN 1336-9202 a stalo sa súčasťou nielen národnej, ale aj celosvetovej databázy ISSN, spravovanej Medzinárodným centrom ISSN v Paríži.

Zámerom redakčnej rady pod vedením veliteľa NAO brig. gen. Mikuláša REGULU je mapovať aktuálne témy a prinášať k nim reflexie z domáceho a zahraničného prostredia, aktívne prispievať k vytváraniu atmosféry lepšej informovanosti a podporovať budovanie novej profesionálnej kultúry stimulujúcej zásady celoživotného vzdelávania.

VOJENSKÉ REFLEXIE napomáhajú rozvoj intelektuálneho potenciálu budúcich lídrov ozbrojených síl tým, že v nich budujú a stimulujú potrebu aktívne a verejne prezentovať názory, postrehy a poznatky získané v priebehu profesionálnej kariéry. Zakladateľmi novodobej tradície národného systému vojenského vzdelávania a výcviku boli študenti Kurzú národnej bezpečnosti – ročníka 2006. VOJENSKÉ REFLEXIE budú priebežne publikované na internetovej adrese: www.nao.sk.

Alena Haragová

Sobota detskej radosti

Takýto názov si vymysleli pracovníci Posádkového klubu v Liptovskom Mikuláši pre akciu venovanú deťom k ich sviatku. Bohatý program sa začal kreslením na chodník. Počas tejto nulte disciplíny sa zišlo množstvo detí profesionálnych vojakov, občianskych zamestnancov, ich rodinných príslušníkov a rozbehli sa ďalšie súťaže a hry. Pri činnostiach, ako prekonávanie strachu pri preliezaní cez dlhé vrece, absolvovanie prekážkovej dráhy so zaviazanými očami, hádzanie loptičiek do koša, alebo chytanie vlastnoručne vyrobených rybičiek pomocou udíc a magnetov, zažili všetci veľa zábavy.

Program spestřili aj detské a juniorské tanečné súbory Stormáček a Storm z Posádkového klubu. Vojaci predvedli ukážky na základných spojovacích prostriedkoch. Fotografovanie s upraveným pútačom Rodinky úžasných prinieslo veľa veselých okamihov. Hlavy detí s telom niektorého člena známej filmovej animovanej rodiny budú dozaista zdobiť ne jeden rodinný album.

Vlado SLAVÍK

Memoriál za padlých

Tohtoročný 2. ročník streleckého memoriálu na počesť slovenských vojakov padlých pri plnení svojich povinností v zahraničí bol predovšetkým v znamení úcty vojakom, ktorí zahynuli pri návrate z misie KFOR. V priestoroch Ženijného práporu Sereď sa na podujatí zúčastnili okrem bývalých mierotvorcov aj vojenská diplomacia, bývalí ministri obrany, generáli a dôstojníci vo výslužbe a ďalší priaznivci ozbrojených síl, ktoré oficiálne reprezentoval zástupca náčelníka generálneho štábu OS SR generálmajor Peter Gajdoš. Streleckú súťaž, ktorej súčasťou bol celý rad sprievodných podujatí, zorganizovalo v spolupráci s vojenskou posádkou Sereď a s Železničnou políciou občianske združenie UN VETETRANS Slovakia. Jej víťazom sa stal spomedzi 21 trojčlenných družstiev tím zložený zo sereďských dôstojníkov vo výslužbe.

(pv)

Protokol v praxi (7)

Vhodne vybrané nápoje a dobré jedlá pomáhajú vytvoriť správnu pohodu. Pri zostavovaní slávnostného menu dbáme, aby obsahoval jedlá a nápoje národnej kuchyne a výroby, krajové a regionálne špeciality. Prihliadame však aj na gastronomické zvláštnosti, náboženské, zdravotné a iné zábrany pozvaných hostí. Podávané menu má byť bohaté, originálne, vhodné na danú príležitosť a kvalita jedla i nápojov musí byť prvotriedna.

Ako dobrí hostitelia si vždy dopredu zistíme potrebné informácie, aby sme sa vyhli zbytočným nedorozumeniam za stolom, keď hosť nemôže prijať ponúkané jedlo.

Pri zostavovaní menu začíname aperitívom, ktorý by nám mal povzbudiť chuť k jedlu. Ako aperitív môžeme zaradiť rôzne dezertné vína, vermuty, sekty alebo liehoviny. K aperitívu vždy zaradíme nealkoholické nápoje. Nasleduje studené predjedlo a ako ďalší chod teplé predjedlo. Po predjedlách nasleduje polievka. V prípade, že podávame len teplé predjedlo, konzumujeme najskôr polievku a až potom teplé predjedlo. Ďalším chodom je hlavné jedlo - obvyčajne mäso s prílohami, vo výnimočných prípadoch môžeme zaradiť aj dva hlavné chody. Na záver zaradíme múčnik a úplne posledným chodom je káva a digestív (likér, brandy).

Pri zostavovaní menu neopakujeme rovnaké základné suroviny, tepelné úpravy a prílohy. Sladké pokrmy zaradíme v menu až po slaných jedlách. Pri návštevách, ktoré trvajú viac ako jeden deň, dbáme, aby sa jednotlivé jedlá neopakovali. Menu zostavujeme jednotne pre celú spoločnosť, výnimku tvoria len vegetariáni, diabetici, náboženské zásady a pod.

V prípade, že menu zostavujeme pre zahraničné návštevy, pripravíme a vytlačíme dvojazyčné menu v slovenčine a v jazyku príslušnej krajiny.

kpt. Ing. Miloš ARNOLD
Oddelenie protokolu KaMO

Kultúrne a metodické centrum
OS SR Trenčín

poriada 4. - 29. septembra 2006
rezortnú výstavu

„MODELY - HOBBY
2006“

Zaujímavé exponáty z oblasti modelárstva,
zberateľských a hobby činností
môžu príslušníci OS SR
(profesionálni vojaci, vojenská dôchodcovia,
zamestnanci, rodinní príslušníci)
prihlásiť do 18. augusta 2006 na adresu:

KaMC Trenčín, Hviezdoslavova 16, 911 27 Trenčín,
tel. 0960/332 847, e-mail: stefan.dordai@mil.sk

Deň múzeí s OS SR

Deň múzeí Zemplínskeho múzea Michalovce v spolupráci s VÚ 1102 Michalovce a Štátnym archívom Michalovce bol jedným z dní, ktorí poukázal nielen na európske kultúrne dedičstvo a historické hodnoty múzeí Slovenska, ale aj na príťažlivosť služby vojenského profesionála.

Zemplínske múzeum v Michalovciach od mája sprístupnilo verejnosti časy historického Zemplína. Honosne oblečené hradné dámy, muži vyzbrojení kamizolmi a mečmi vytvárali neopísateľnú atmosféru Dňa múzeí. Stovky detí, ale aj tých, ktorí sa chceli čo i len na okamih stať lukostrelcami, rytiermi či šľachticmi, si prišli na svoje. Ukážky historických zbraní, starých máp, vojenských názkresov, vystúpenie historického šermu skupiny ARAMIS Košice a lukostrelcov skupiny NIMROD Veľké Kapušany doplnili ukážky kynológov PPZ UHCP Riaditeľstva hraničnej polície Sobrance, ale aj ukážky ručných zbraní a zásahu príslušníkov UNFICYP CYPRUS - VÚ 1102 Michalovce. Návštevníci múzea si vyskúšali fyzické schopnosti pri prekonávaní prekážkovej dráhy a overili zručnosti pri poskytnutí prvej pomoci za asistencie zdravotníkov Posádkovej ošetrovne Michalovce.

npor. Mária SAKÁČOVÁ

Armádny magazín
v Slovenskej televízii

PROFESIONÁL

uvidíte v premiére
každý štvrtok na
Dvojke o 19,55 h.

Rozhlasová relácia **PLNÁ POĽNÁ**,
i keď už polstoročná, je stále svieža
relácia o vojakoch a nielen pre
vojakov. Každý piatok sa na vás
o 21,05 h tešia na najpočúvanejšej
stanici **Rádio Slovensko** Miroslav
Minár, Bernard Roštecký a Petra
Repková.

Balistické ochranné vesty

Na základe súčasných skúseností z lokálnych ozbrojených konfliktov, ako aj boja proti terorizmu, došlo v moderných armádach sveta k prehodnoteniu chápania úlohy a postavenia vojaka - bojovníka 21. storočia. Moderný vojak musí byť schopný plniť úlohy samostatne, prípadne v malých bojových skupinách, ale aj pri začlenení do organických bojových celkov. Tomuto cieľu musí zodpovedať jeho výzbroj a výstroj.

Prostriedky ochrany bojovníka, a to individuálne i kolektívne, majú obrovský psychologický význam. Platí zásada, že čím lepšie je vojak chránený pred účinkami ničenia, tým je jeho odvaha na bojisku väčšia. Velitelia pripravujúci svoje mužstvo na plnenie bojových úloh kladú dnes väčší dôraz na rovnováhu medzi vycvičenosťou vojaka resp. jeho bojovým majstrovstvom a jeho osobným vybavením pros-

triedkami na ničenie protivníka a prostriedkami individuálnej ochrany.

Moderný výskum a vývoj v oblasti zbraňových systémov a relevantnej munície prináša nové typy nábojov a striel s neustále vyššími účinkami na opancierovanú bojovú techniku a predovšetkým na živú silu. V súvislosti s tým nastal v posledných desaťročiach značný pokrok vo vývoji individuálnej balistickej ochrany. Uhlíkové, keramické a iné materiály spôsobili ozajstnú revolúciu vo vývoji balistickej ochrany jednotlivca pred účinkami striel z palných zbraní a črepín z výbuchujúcich granátov a mín.

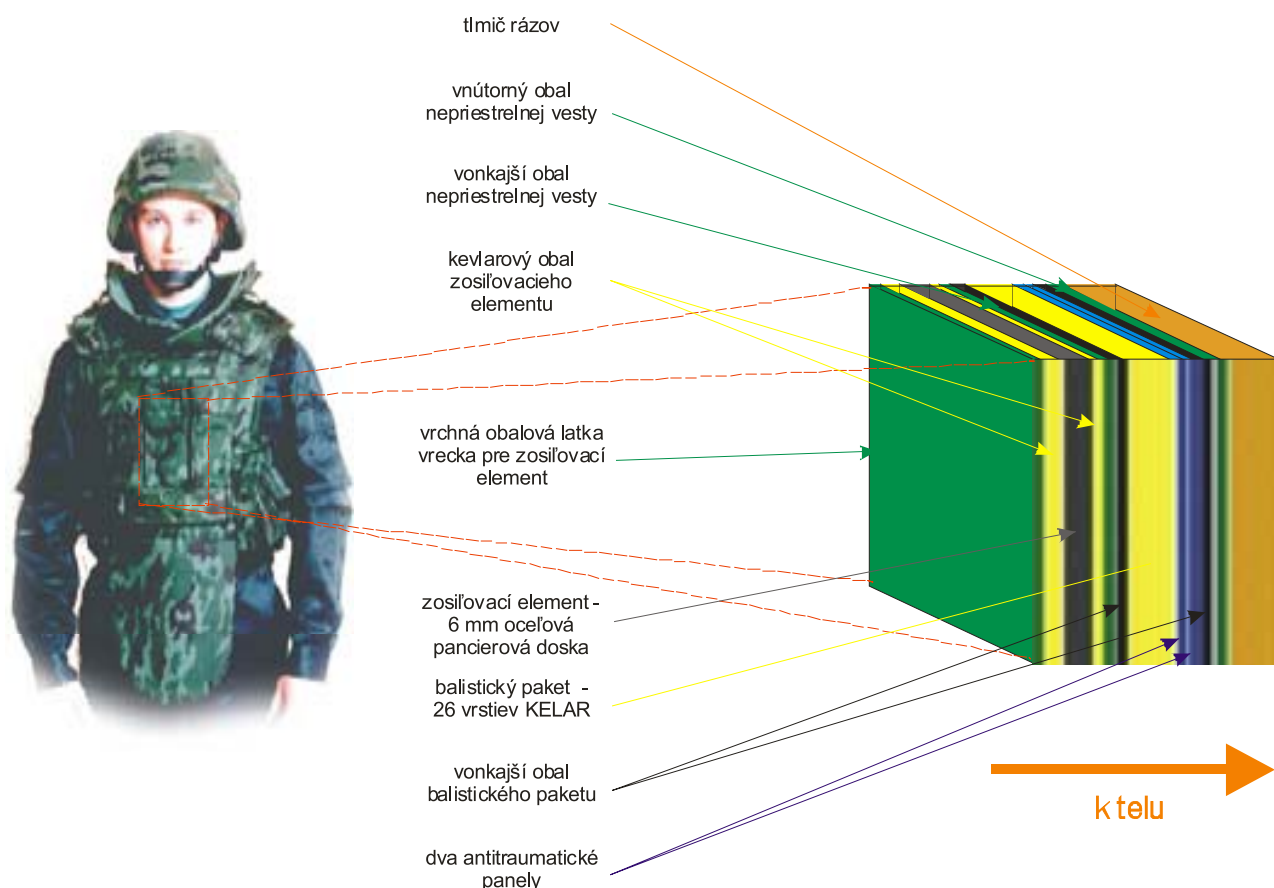
Prostriedky individuálnej balistickej ochrany sa stali pevnou súčasťou výbavy vojakov v podobe ochrannej prilby a balistickej ochrannej vesty. V niektorých štátoch sú vyvíjané aj komplexnejšie ochranné prostriedky. Napríklad ruský bojový ochranný komplet, alebo izraelský osobný protičrepinový úkryt.

V súčasnosti je spravidla celková plocha ochrany vojaka približne 30-35% plochy povrchu tela. Nechránené ostávajú najmä končatiny a tvár vojaka. Riešenie ochrany týchto častí tela vojaka ponúkajú iné ochranné prostriedky, ktoré však zatiaľ v OS SR zavedené nie sú. Tento problém je riešený v projekte „Pokročilý individuálny bojový systém“, ktorý sa už druhý rok vyvíja pod záštitou MO SR. Keďže vývoj tohto projektu si zasluhuje samostatný článok, vráťme sa nateraz k tzv. „nepriestrelným“ vestám, ako sa vo vojenskom slangu ochranné vesty nazývajú. Využijeme pritom skúsenosti našich vojakov z ich používania pri plnení úloh v zahraničných misiách.

MATERIÁLY A PRINCÍP

V OS SR sú zatiaľ používané dva typy balistických ochranných viest: vesta AR 97 vyrábaná VEP Bojnice, dodaná do OS SR v 90-tych rokoch. V malom počte tiež vesta KIRASA vyrábaná v Ruskej federácii a do

Konštrukčné vyhotovenie vesty „KIRASA – L v TBO – 7“

OS SR dodaná v rámci deblokácií dlhu v rokoch 2001-2002 v celkovom počte okolo 3000 kusov.

V ďalšej časti sa budeme širšie zaoberať použitými materiálmi na výrobu nepriestrelných viest, ich konštrukčným vyhotovením, ako aj posudzovaním ich kvality.

Materiály používané k výrobe prostriedkov balistickej ochrany jednotlivca môžeme rozdeliť do dvoch skupín:

- materiály na báze aramidových vlákien (KEVLAR, TWARON)
- materiály na báze polyamidových vlákien (DYNEEMA, SPEKTRA)

Keď strela zasiahne telo chránené vestou, balistický materiál „zničí“ strelu jej deformovaním a rozptýlením jej energie. Tento jav nielen zabráni strele preniknúť až k telu, ale tiež pomáha chrániť presmerovaním absorbovanej energie na ochrannú vestu. Po zničení narážajúcej strely ochrannou vestou určitý prenos kinetickej energie na telo však nastane. Poškodenie tkaniva spôsobené touto energiou sa označuje ako tupý šok – trauma. Výška vydutia vesty smerom k telu je daná schopnosťou použitého materiálu rozkladať energiu v mieste úderu veľmi rýchlo do veľkej plochy.

Pri vyhodnocovaní hĺbky obtlačku v podkladovej hmote sa za nevyhovujúcu považuje hĺbka väčšia ako 25 mm. Podľa normy NIJ 0101.03 je povolená hĺbka 44 mm. Bolo ale zistené, že pri takej hĺbke obtlačku do ľudského tela dochádza k rozsiahlemu poškodeniu tkaniva. Niekedy to vedie až k úmrtiu zranenej osoby, aj keď by to bolo až po niekoľkých dňoch.

SKÚSENOSTI A ZÁSADY

Naši vojaci používajú tieto vesty najmä pri plnení úloh v zahraničných misiách a majú s nimi väčšinou pozitívne skúsenosti. Dodávajú im pocit väčšej bezpečnosti pri činnosti v ohrozených priestoroch. Mnohí z nich potvrdzujú, že tieto vesty sú z hľadiska stupňa ochrany kvalitnejšie než vesty ich kolegov z iných armád. Na druhej strane sa často sťažujú, že vesty sú ťažké pre dlhodobé nosenie a obmedzujú ich mobilitu. Tieto poznatky mám predovšetkým od účastníkov misií v Iraku a v Afganistane, kde sú vesty používané často celodenne. Keď som zisťoval príčiny a dôvody týchto názorov, dozvedel som sa zaujímavé skutočnosti.

Prvou je, že vojaci používajú ochranné vesty často neadekvátne konkrétnej situácii. Aj keď sú v tábore, nosia vesty v tzv. najťažšom variante. To znamená vo verzii, ktorá chráni pred priamym zásahom guľometným strelivom. Je zrejme, že k takémuto útoku v tábore, ktorý je chránený a bránený napríklad bariérovým valom, nemôže za normálnych okolností dôjsť. Preto by stačilo, ak by vojaci nosili ochrannú

Norma kvality

Aby sa stále vznikajúce konštrukcie a materiály dali porovnávať, objavila sa už v začiatkoch histórie novodobých balistických ochrán balistická špecifikácia. Najznámejšou a najrozšírenejšou je špecifikácia podľa amerického federálneho štandardu NIJ 0101.03. V roku 1996 bola v Českej republike prijatá norma ČSN 39 5360 – Skúšky odolnosti ochranných prostriedkov. Táto norma stanovuje metódy skúšok odolnosti ochranných prostriedkov chrániacich osoby a majetok pred účinkami striel, črepín a bodných zbraní (TBO) a je platná aj v SR. Na ilustráciu niekoľko špecifikácií:

Tabuľka 1

TBO	Náboj	Strela	Rýchlosť V _{2.5} [m/s]	Hmotnosť [g]
2 CZ	7,62 x 25	CP/Pbj./O	470 ± 10	5,5
4 CZ	7,62 x 25	CP/Fej./O	550 ± 10	5,50
7	7,62 x 51	CP/Fej.	820 ± 10	9,8

Vysvetlivky:

CP – celoplašť, Pbj. - olovené jadro, Fej. - oceľové jadro, O - ogivál

Hmotnosť ochrannej vesty v závislosti od jej veľkosti a ochranného účinku

Rozmer NV	Hmotnosť, kg		
	TBO-2 CZ	TBO-4 CZ	TBO-7
L	5,6 kg	7,8 kg	12 ± 1,0
XL	6,6 kg	8,8 kg	13 ± 1,0
XXL	7,6 kg	9,8 kg	14 ± 1,0
XXXL	8,6 kg	10,8 kg	15 ± 1,0

vestu vo verzii, ktorá ich chráni pred účinkami črepín granátov a mín. Také vesty sú oveľa ľahšie. Rozhodovanie veliteľov, ktorí nariaďujú stupeň ochrany vojakov v rôznych podmienkach, by malo byť adekvátne stupňu ohrozenia a nemalo by byť alibistické. Zároveň by bolo potrebné spracovať a zaviesť manuály, ktoré by definovali zásady používania prostriedkov balistickej ochrany.

Druhou skutočnosťou je fakt, že naši vojaci nie sú navyknutí na dlhodobé používanie ochrannej vesty. Tento návyk nemôžu získavať až v dobe plnenia úloh v zahraničnej misii, prípadne v dobe záverečnej prípravy pred ich odchodom. Používanie ochranných viest sa musí stať bežnou súčasťou poľného výcviku jednotiek pri zamestnaniach z taktickej a streleckej prípravy v dobe vyvedenia do VVP. Pri tomto výcviku by sa včas odhalili aj také skutočnosti, že pri streľbe v ležiacej polohe tlačí zadná časť goliera ochrannej vesty na prilbu, čo bráni vojakovi viesť mierenú streľbu, ako sa zistilo v misii v Iraku v roku 2004. Mi-

mochodom, toto nie je zavinené vestou, ale jej kombináciou s nesprávnou prilbou.

Z uvedených skutočností vyplýva záver, že hlavnou príčinou problémov spojených s používaním balistických ochranných viest nie sú vesty, ale chybné zásady ich používania, čiže ľudský faktor.

Z hľadiska uplatnenia vyššie spomenutých zásad by bolo ideálne, aby každý vojak - potenciálny účastník bojovej činnosti mal ochrannú vestu v osobnej výbave tak ako ostatné súčiastky svojho výstroja. Je zrejme, že dnešné počty ochranných viest v OS SR toto neumožňujú, preto by plány nákupov vojenského materiálu mali zahŕňať akvizíciu týchto viest v ďalších rokoch. Takúto potrebu znásobuje aj skutočnosť, že balistické ochranné vesty, tak ako každý iný materiál majú obmedzenú životnosť a je potrebné ich kvalifikovane udržiavať, periodicky ich testovať a v stanovených časových lehotách ich obmieňať.

generálmajor v.z. Jozef BLIZMAN

bývalý veliteľ Pozemných síl OS SR

Špeciál pod Matúšovým hradom

Po rozdelení ČSFR sa ukázalo, že na žiadnej vysokej škole na Slovensku nie sú študijné odbory v oblasti konštrukcie a výroby špeciálnej techniky (v rámci bývalej federácie boli sústredené vo vojenskej akadémii v Brne). V snahe čím skôr zaplniť toto biele miesto, vzniklo v Trenčíne najskôr v roku 1996 detašované pracovisko pre špeciálnu techniku a od 1. júla 1997 v rámci novovytvorenej Trenčianskej univerzity Alexandra Dubčeka Fakulta špeciálnej techniky.

Fakulta je strojárskemu zamerania. Podľa jej prodekan Ing. Jozefa Eliáša (mimochodom plukovníka vo výslužbe, ktorý dlhé roky pôsobil v oblasti výzbroje ozbrojených síl) sa v príprave študentov zameriavajú na konštrukciu, výrobu a spoľahlivosť špeciálnej a mobilnej techniky, ale aj na stroje spracovateľského priemyslu.

UPLATNENIE BEZ PROBLÉMOV

„Okrem konštrukcie strojov a výrobkov fakulta vychováva odborníkov aj v oblasti technických materiálov, technologických procesov, výrobného manažmentu, kvality výrobkov, automatizácie a komplexného riadenia výrobných procesov v strojárskej výrobe. Naše študijné programy obsahujú v súčasnosti dvojstupňové: bakalárske a inžinierske vzdelávanie, ako aj doktorandské v oblasti

strojárskych technológií a materiálov na špeciálne určenie,“ približuje prodekan svoju fakultu.

Fakultu špeciálnej techniky ukončilo od jej vzniku vyše 300 absolventov inžinierskeho štúdia. Štatistiky ukazujú, že nekončia na úradoch práce. Práve naopak. „Všetci našli pracovné uplatnenie. Najmä v takých firmách, ako sú Konštrukta Industry a Defence Trenčín, v novovzniknutom výskumnom a vývojovom centre americkej firmy Johnson Controls pre strednú a východnú Európu v Trenčíne, ale aj v mnohých ďalších, najmä strojárskych podnikoch predovšetkým na Považí, ale aj na celom Slovensku či v Čechách. Naši absolventi pracujú napríklad v trenčianskom vojenskom opravárskom podniku 027 a našli si svoje miesto aj v slovenských ozbrojených silách,“ konštatuje Ing. Eliáš.

V uvedených firmách pôsobia najmä v oblasti konštrukcie, výroby, výskumu a vývoja techniky, pri zabezpečovaní spoľahlivosti a obnovy techniky, ale aj ako prevádzkoví inžinieri.

VZDELÁVANIE DÔSTOJNÍKOV

Spolupráca fakulty a ozbrojených síl je však mnohostrannejšia. Fakulta už tretí rok organizuje pre dôstojníkov z útvarov a zariadení pozemných a vzdušných síl i sil výcviku a podpory v rámci ďalšieho vzdelávania (postgraduálneho štúdia) ich

prípravu v odbore konštrukcia a výroba špeciálnej techniky. Takéto štúdium ukončilo už vyše šesť desiatok príslušníkov ozbrojených síl. Ďalší v ňom pokračujú a zvyšujú si tak svoje odborné vzdelanie. Okrem iného tak majú lepšiu šancu získať si primerané uplatnenie po svojom odchode z ozbrojených síl v civilnom sektore.

Fakulta má k dispozícii vlastnú vedecko-pedagogickú základňu. Patria k nej ťažké laboratória a dielne zlievarenstva, tvárnenia, zvarovania a obrábania, laboratória CAD/CAM, CAE, metrológie, materiálových analýz, svetelnej metalografie s prípravňou vzoriek, mechanických skúšok materiálov, výrobné techniky, diagnostiky a tribológie.

MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA

Fakulta spolupracuje s mnohými školiacimi zariadeniami doma i v zahraničí. Obzvlášť významná spolupráca je okrem bratislavskej technickej univerzity s Univerzitou obrany v Brne, tamojším vysokým učením technickým, univerzitami v Zlíne a Liberci, ale napríklad aj s varšavskou vojenskou technickou univerzitou, či s vysokými školami vo Francúzsku, Nemecku, Rakúsku, Maďarsku a na Ukrajine.

Výsledky svojej činnosti i spolupráce hlavne s vojenskými univerzitami v Brne a vo Varšave prezentujú zástupcovia trenčianskej fakulty špeciálnej techniky na mnohých domácich i medzinárodných konferenciách. Naposledy sa o tom mohla odborná verejnosť presvedčiť pri príležitosti májovej výstavy IDEB 2006 v Bratislave. Jej súčasťou bola aj 1. medzinárodná vedecko – technická konferencia Špeciálna technika, ktorá poukázala na oblasť logistiky v ozbrojených silách, problematiku munície a pyrotechnických činností a na niektoré nové trendy v konštrukcii a výrobe špeciálnej techniky.

Zástupcovia fakulty v súčasnosti so záujmom sledujú ako dopadne delenie objektov v bývalých kasárňach SNP (Štefánikových), ktoré ozbrojené sily v Trenčíne koncom minulého roka uvoľnili. Boli by radi, keby sa našli nové priestory aj pre fakultu špeciálnej techniky, hlavne pre laboratória...

Jozef ŽIAK
Foto archív fakulty

Zobudil driemajúcu obec

Podplukovník v.z. Ing. Vladimír Šavel sa vrátil do rodnej obce Vikartovce pri Poprade po dlhoročnej kariére profesionálneho vojaka v roku 2002. V komunálnych voľbách získal v tom istom roku ako kandidát na starostu 513 hlasov. Keďže jeho najväčší protikandidát mal podporu iba 140 voličov, mohol sa tento bývalý ženista chopiť richtárskej palice.

„Nie, z rodiny vojakom nebol nikto, ale mňa to k uniforme vždy ťahalo, preto som sa po základnej škole doma vo Vikartovciach a po strojárskej priemyselke v Poprade prihlásil na dvojročnú dôstojnícku školu v Martine,“ spomenie čerstvý päťdesiatnik V. Šavel. Prizvukuje však, že aj ich obec má bojové tradície zo SNP. „Napríklad veliteľ prieskumnej skupiny kapitán Michail Tatur pochádzajúci z Bieloruska padol kúsok nad dedinou. Má tam už dosť zanedbaný pomníček, ktorý chcem v najbližšom čase zrenovovať,“ avizuje starosta.

Vráťme sa však v skratke k jeho vojenskej kariére. „Keď som v roku 1977 skončil spomenutú školu, ostal som s odbornosťou ženista a vo funkcii veliteľ čaty slúžiť v Martine. O dva roky som sa sťahoval do Brna, kde som až do roku 1983 študoval na tamjšej Vojenskej akadémii vojensko-technický smer. Nasledovala Sereď a funkcie od veliteľa roty až po veliteľa ženijného útvaru.“

V ŠLAPAJACH OTCA

Po roku 1990 začalo najmä manželku, pochádzajúcu tiež z Vikartoviec, ťahať späť pod Vysoké Tatry. Prijal preto miesto na Okresnej vojenskej správe v Poprade. V roku 1998 prešiel v hodnosti podplukovník k železničnej polícii, v Poprade zakladal jej odbor a medzitým rok študoval na Policajnej akadémii. Uniformy už však obliekajú iba jeho synovia – jeden v cudzineckej polícii, jeden v železničnej – no a ten tretí bude po absolútoriu v Hradci Králové obliekať lekárske plášte.

„Čomu som sa po nástupe do funkcie starostu najskôr venoval? No hádam všetkému,“ zasmee sa po našej otázke

energický muž. Potom začne vytrúvať: „Začal som s rekonštrukciou kultúrneho domu a obecného úradu, ktoré boli postavené v 60-tych rokoch minulého storočia, pričom obe stavby už boli značne zanedbané.“ Nuž – a tu treba dodať, že obe stavby postavili v období, keď v obci starostoval jeho otec, ktorý tu bol neskôr predsedom roľníckeho družstva, jedného z najúspešnejších v kraji. V. Šavel priznáva, že hoci už zomrel, aj vďaka jeho renomé získal vo voľbách takú veľkú podporu. No nielen preto. Do rodnej obce chodieval minulých pätnásť rokov aj trikrát týždenne a už vtedy mal vplyv na tamjší život. Dodáva však ešte niečo: „Na dedinách má vojenská či policajná uniforma stále svoju vážnosť a ak ste v nej aj niečo dokázali, dôvera rodákov sa získava jednoduchšie.“

DEDINA PO NOVOM

V. Šavel túto dôveru ani odkaz svojho otca rozhodne nemieni sklamať. „V dedine sa dlhé roky hovorilo o potrebe výstavby Domu smútku. Postavili sme ho za rekordných deväť mesiacov a pri cintoríne sme vybudovali parkovisko. Pre starších sme z nevyužitých priestorov v kultúrnom dome vybudovali modernú prípravovňu jedál, ktorá sa teší veľkej obľube. No ešte dôležitejšie je, že sa nám podarilo podchytiť mladých. Po rekonštrukcii rozpadajúcej sa tanečnej sály sa u nás opäť začali hrať divadlá. Klasické ľudové hry, aj moderné jednoaktovky. Obnovili sme činnosť mládežníckych futbalových mužstiev. Namiesto starého futbalového ihriska vybudujeme v inej časti obce moderný oddychovo-športový areál,“ avizuje starosta, ktorý ešte sám obúva kopačky na turnajoch „old boys“. Hovoriť by mohol aj o rozširovaní kanalizácie či o budovaní asfaltových ciest, kde predtým nikdy neboli. Aj obecná škola už na viacúčelovom ihrisku dokončuje nový umelý trávnik. O prenájme jej historických budov sa starosta Šavel dohodol s rímskokatolíckou cirkvou na ďalších 99 rokov, takže ich začínajú postupne rekonštruovať.

Vikartovce, ktoré majú 1800 obyvateľov, nevymierajú. Naopak. Z miest sa vracajú aj mladí. Pristahúvajú sa sem tiež

celkom cudzí ľudia. V. Šavel dal preto vypracovať nový územný plán obce. Pod dedinou nám ukazuje veľký priestor, kde budú stáť rodinné domy. Hovorí o cestách, inžinierskych sieťach, infraštruktúre. Skrátka – ten ženista a veliteľ v ňom ostal. Od domácich sa dozvedáme, ako chodí za ľuďmi bez ohľadu na piatok či sviatok, ako ich vie presvedčať a ako si ich vie získať. Priznáva – to sú skúsenosti z armády. No vie byť aj vojensky tvrdý. Najmä k tým, ktorí by mali tendenciu sklznúť do kategórie ľudí, ktorých sme si zvykli označovať slovom „neprispôsobiví“. Preto ak bolo treba, dokázal siahnuť aj na sociálne dávky a rodina ich dostávala vyplácané v potravinách. Mohli by sme povedať, že aj veľa ďalších vecí súvisí s disciplínou, ktorú vďaka svojej autorite a profesijnej minulosti v občianskej forme vtlačá do života obce. Aj preto tu nepociťujú problém, ktorý inde volajú „rómsky“. Napriek tomu, že Rómov tu žije na päť stoviek duší.

„Pozrite sa tam, na kopec, aké majú naši Rómovia postavané pekné domy,“ ukazuje na veľké murované štvorce. „Vďaka bývalému roľníckemu družstvu a dobre fungujúcej pridruženej výrobe sa naozaj zmohli. No i teraz, aj keď to nie je najjednoduchšie, sa snažia udržať si svoju úroveň. Pracujú v Agrárnej spoločnosti aj v Urbárskom pozemkovom spoločenstve. Chodia za robotou aj do miest či do zahraničia a sú hrdí na to, čo dosiahli. Aj na to, že každoročne niekoľko z ich detí odchádza na stredné školy. Životný štýl našich Rómov sa skrátka s tými v niektorých lokalitách dá len ťažko porovnať. No a je jasné, že keď treba, tak pomôže aj obecný úrad.“

Obecný úrad pomáha aj miestnej detskej folklórnej skupine Pramienok a dospelým folkloristom, ktorí na domácom aj zahraničných folklórnych festivaloch reprezentujú obec pod názvom Vikartovčan. Vlani v dedine založili tradíciu súťaže drevorubačov a starosta rozpráva o ďalších plánoch v oblasti rozvoja turistiky...

Nie – na záver nedáme slovo starostovi, ale miestnej pamätníčke, 80-ročnej pani Márii Grofčíkovej: „Starý Šavel totu dedzinu zobudzu perši raz a keď zadremáva, vraciu sa tu muady – a zobudziu ju znova.“

Text a foto Pavol VITKO

POSÁDKOVÝ KLUB MARTIN

V martinskej posádke, jednej z najpočetnejších v rámci ozbrojených síl, sprostredkováva profesionálnym vojacom kultúrne služby aj Posádkový klub. O jeho pôsobení sme sa porozprávali s vedúcou klubu - Alenou Pisarikovou.

História Posádkového klubu OS SR Martin sa píše od marca roku 1992, kedy svoju činnosť začal v priestoroch útvarového klubu v martinských Kasárňach Sever. Do terajších priestorov sa presťahoval o rok neskôr.

TRISTOPÄTDESIAŤ ČLENOV

Takmer 350 stálych členov pracujúcich pod krídlami PK má v štvorpodlažnej budove k dispozícii dve klubovne s kapacitou 15 a 20 miest, dve tanečné sály, skúšobne hudobných skupín, hudobnú miestnosť pre ľudovú hudbu a šatne tanečných a folklórnych súborov. „Priestory nie sú vzhľadom na naše aktivity a početnosť niektorých krúžkov pravdupovediac ideálne, no vzájomnému vyrušovaniu sa jednotlivých krúžkov predchádzame hlavne premyslenou organizáciou ich stretnutí a tréningov. Starosti nám robia majetkovo-právne vzťahy, týkajúce sa budovy, v ktorej sídlime. Tú majú ozbrojené sily v prenájme od mesta Martin, čo vyvoláva isté nedorozumenia najmä pri údržbe a opravách budovy,“ objasnila A. Pisariková. A dodala: „Spoluprácu aj vzťahy s mestom a jeho kultúrnymi inštitúciami máme nadštandardnú. Snažíme sa participovať na všetkých akciách, ktoré mesto usporadúva. Pravidelne sa podieľame na výročiach, fašiangoch, jarmokoch a iných podujatiach, ktorých význam neraz presahuje aj hranice našej krajiny. Úzku spoluprácu udržiavame s jednotlivými útvarmi posádky. Kooperujeme na akciách ako Dni OS SR, Medzinárodné dni detí, posádkové plesy, karnevaly a na ďalších. Naším v súčasnosti najnovším projektom je v spolupráci s Martinským rodinným centrom zriadenie spoločenského klubu pre manželky vojakov v misiách.“

MAJÚ TYCH NAJLEPŠÍCH

Farby Posádkového klubu Martin poznajú aj za hranicami. Úspešne ich prezentujú nielen tanečníci z klubu disko tancov ARS Dynasty, ktorí získali už viacero titulov majstrov Slovenska i sveta, ale aj majstri Slovenska z klubu spoločenských tancov AKNELA, či kluby ako Blue Train, Porter klub a plastikári modelári. Výsledky ich činnosti pozná verejnosť v Európe aj za „veľkou mládkou“.

„Svoju prácu ale tieto kluby nemajú vždy jednoduchú. Najväčšie prekážky im spôsobuje, asi ako všade inde, nedostatok financií. Snažíme sa však pomáhať, ako môžeme. Okrem metodologickej pomoci im príležitostne zoženieme sponzorský dar, napríklad v podobe 2% z daní, či vecné dary pre víťazov nami organizovaných súťaží. Život by nám tiež spríjemnil autobus, ktorý by sme mohli využívať podľa vlastných potrieb. Prepravu zatiaľ riešime, a to predovšetkým vďaka dobrým vzťahom, zapožičiavaním autobusu od vojenských útvarov dislokovaných v martinskej posádke,“ zdôverila sa vedúca PK.

INOVÁCIAM SA NEBRÁNIA

Spektrum činnosti klubu sa jeho pracovníci snažia neustále rozširovať. „Rozvoj našich kultúrnych či výchovno-vzdelávacích aktivít závisí vo veľkej miere aj od dopytu a požiadaviek vojenskej verejnosti. Sme schopní reagovať na väčšinu žiadostí vojenských útvarov aj samotných profesio-

SÚBORY A KRÚŽKY

PK MARTIN:

- ▶ Klub spoločenských tancov AKNELA
- ▶ Tanečná skupina „ARS Dynasty“
- ▶ Detský folklórny súbor „TURIEC“
- ▶ Folklórny súbor „FATRAN“
- ▶ Ľudová hudba GADER
- ▶ Hudobné skupiny DEJA VU a DAMON
- ▶ Klub country tancov Blue Train
- ▶ Krúžok brušných tancov „BRTAN“
- ▶ Bojové umenie „PROGRESIVE GYM“
- ▶ Klub zberateľov pivovárnických suvenírov „PORTER“
- ▶ Klub plastických modelárov
- ▶ Krúžok riešiteľov krížoviek a hádaniek TURIEC
- ▶ Military mariáš club
- ▶ Šachový krúžok
- ▶ Klub numerológie
- ▶ Klub zdravého života
- ▶ Klub ruského čaju
- ▶ Klub HEADWAY

Kontakt:

Posádkový klub Martin
Šoltésovej 3, 036 01 MARTIN
tel.: 0960 482 715,
e-mail: pka@pka.sk; alen@pka.sk

nálnych vojakov či vojnových veteránov. Medzi naše smelé plány do budúcnosti patrí vybudovanie internetového štúdia. To ale závisí už od spomínaných finančných možností. V súčasnosti by sme najviac privítali prevod budovy do vlastníctva ozbrojených síl, čím by sme mohli nielen viac zveľadiť priestory klubu, ale aj rozšíriť ponuku našich služieb pre potreby ozbrojených síl,“ dodala vedúca klubu Alena Pisariková.

Vladislav VAVRINEC
Foto archiv PK

Neporazený majster

V slovenskej Asociácii kulturistiky a silového trojboja je zaradená nová disciplína fitness mužov. Národná akadémia obrany v Liptovskom Mikuláši má v tejto disciplíne dosiaľ neporazeného majstra SR.

Je ním vojak v pr. sl. František Hečko (nar. 1986 v Lipt. Mikuláši), člen kulturistického oddielu v NAO a Fitness Body Clubu Liptovský Mikuláš. Odkedy začal vo fitness súťažiť, ešte nenašiel na Slovensku premožiteľa. Na Power Factory Cupe na majstrovstvách SR vo fitness mužov 2006 v Starej Ľubovni obsadil 1. miesto pred Jozefom Krajčovičom a Tomášom Pichnarčíkom (obaja zo Starej Ľubovne). Vyhral aj na majstrovstvách Slovenska juniorov vo fitness 20. mája 2006 a na Veľkej cene juniorov vo fitness z Nového Mesta/Váhom 27. mája 2006.

Františka Hečka, vojenského študenta 1. ročníka odboru manažment organizácií AOS a kadeta NAO sme požiadali o rozhovor:

► Aká je body fitness disciplína?

- Je úplne taká istá ako kulturistika, ale je ešte spojená s akrobaciou, a tým je ťažšia.

► Ako sa hodnotí táto disciplína?

- Súťaže pozostávajú z troch kôl. Prvé a tretie kolo je porovnanie postavy vo štvrtóbratoch, pričom sa hodnotí svalový rozvoj, vyrysovanosť a celkový prejav.

Druhé kolo je voľná zostava na hudbu a trvá 1,5 minúty. Kategórie vo fitness nie sú, ale pre pretekárov platí jednotné obmedzenie, ktoré určuje koeficient výška postavy minus sto, plus 3 kg.

► Kto vás trénuje?

- Mám dvoch trénerov. Jedným je môj otec Ing. Ľubomír Hečko, ktorý je aj reprezentačným trénerom Slovenskej asociácie kulturistiky a silového trojboja.

Otec má na starosti formovanie mojej postavy. Druhým trénerom je MUDr. Andrea Žideková, trénuje ma v gymnastike. Ona ma vedie k akrobatickým flexibilným prvkom v zostave. No a s výberom hudby a tanečnými prvkami mi pomáha aj bývalá spolužiačka Patricia Španková.

► Ako ste začínali?

- K tomuto športu ma priviedol otec. Začal som pôvodne s kulturistikou a hneď v prvej súťaži dorastu do 18 rokov v Martine v roku 2004 som zvíťazil. S otcom sme ale zväzili moje genetické predpoklady a keďže fitness si nevyžaduje toľko svalovej hmoty ako kulturistika a je to dynamickejšia disciplína, prešiel som na fitness. Vždy sa mi páčila kulturistika, ale ja som kedysi chcel byť gymnastom a takto sa to spojilo v jednom.

► A pretavilo sa to v úspech, však?

- V roku 2005 som sa stal majstrom Slovenska fitness juniorov i mužov, tak isto som vyhral Grand Prix v Šuranoch a zvíťazil som i na nominačných pretekoch v Nemšovej. Aj v tomto roku pokračujem vo víťazstvách.

► Ako je možné, že štartujete medzi juniormi aj mužmi?

- Vekom som ešte stále junior (do 21 rokov), ale môžem, keď sa na to cítim, štartovať i medzi mužmi (21 a viac). A zatiaľ to vychádza.

► Ako trénujete?

- Intenzívne pred súťažou 3 mesiace. Inak približne denne beh po schodoch 30-70 minút, 3-6 dní týždenne 1-2 hodiny mám tréning na svalovú hmotu a 2x týždenne po 1,5 hodiny cvičím gymnastické prvky.

► Aký program vás čaká najbližšie?

- Nominačné preteky v Nemšovej a Majstrovstvá sveta juniorov 11. - 13. novembra 2006 na Sicílii. Tam očakávam silnú konkurenciu zo strany Ukrajincov, Litovcov a Čechov.

Záverom:

Kulturistický oddiel v NAO dosiahol na Majstrovstvách Slovenska na Power Factory Cupe v Starej Ľubovni ďalší úspech, keď kpt. Ing. Ivan Pavlisko obsadil v klasickej kulturistike mužov 3. miesto.

Alena HARAGOVÁ

Potrebná investícia

[SLOVÁ ŽIVOTA]

Profesionálny vojak, manžel a otec desaťročného školáka sa vrátil po roku domov zo zahraničnej misie. Nečudo, že po dlhom odlúčení sa najmä chlapec nevedel nasýtiť otcovým rozprávaním o tom, ako tam bolo a čo všetko zažil.

V jeden deň sa vrátil zo školy a otec sa ho večer pýta, čo má nové. Okrem klasických školských predmetov spomenul aj hodinu náboženstva. Pani katechéta im rozprávala, ako Boh vyslal Mojžiša za nepriateľskú líniu na záchrannú misiu, počas ktorej mal vyviešť Izraelitov z Egypta. Keď sa dostal k Červenému moru, nechal ženistami urobiť pontónový most a po ňom všetkých previedol na druhú stranu. Vysielateľkou potom požiadal veliteľstvo o leteckú podporu. Lietadlá vyhodili pontónový most do vzduchu, nepriatelia zahynuli v mori a misia bola úspešne splnená....

Počkaj, pýta sa otec. To vám skutočne pani katechéta toto hovorila?

„No nie celkom tak, - odpovedá chlapec, - ale keby som Ti to povedal presne tak, ako nám to hovorila ona, neuveril by si mi....“

Toľko čierok z kresťanského humoru.

Je dobré, ak človek sa má v živote o koho oprieť, niekým inšpirovať, čerpať silu, poučenie a skúsenosti. Nielen ako dieťa či mladý, ale aj my, dospelí, si radi spomenieme na svojich najbližších, a na mnoho situácií, ktoré nám ostali v pamäti. Pre niekoho tou istotou sú, alebo boli rodičia, pre iného škola a získané vedomosti, knihy, osobné skúsenosti a priatelia. Človek hľadá inšpiráciu, vzor, komu by sa chcel podobať, od koho by si chcel zobrať príklad. A tak to má byť. Ľudia, hlavne mladší, sa často prispôbujú svojím zjavom, vyjadrovaním a postojmi tomu, čo sa im ponúka, čo im je najbližšie. Bohužiaľ, televízia a bulvár nie vždy predkladajú hodnoverné vzory a rodičia sa nie vždy zaujímajú o to, čo sa doma pozerá, číta, prípadne kam deti chodia.

Na konci školského roka sa pohľady mnohých rodičov upriamili na dosiahnuté výsledky svojich ratolestí v škole. Niektorí sú spokojní viac, iní menej. No v každom dieťati je celkom určite kus z jeho rodičov. Samozrejme, že každý sme originálom, no nezanedbateľná je aj tá inšpirácia zvonka. Originalita, gény a vzory, to všetko má vplyv nielen na dosiahnuté výsledky, správanie, životný štýl, ale aj na nasmerovanie mladého človeka na cestu životom.

Vhodným časom na to, aby sme sa po roku práce každý na svojom poli nanovo spoznali a našli si čas jeden na druhého, myslím tým rodičov a deti, sú prázdniny. Viem, že dva mesiace prázdnin nekopíruje dovolenku, ktorú si môžu rodičia vybrať od zamestnávateľa, no aj tak sú ideálnym časom byť spolu. V tomto čase už iste máte vyriešené pobyty svojich detí v tábore, u starých rodičov, či niekde na „čundre“. Bude to pre ne iste zážitkom a aj riešením čo počas prázdnin. No neľutujeme hlavne čas, ktorý sme im dlžný a ktorý je počas roka taký rýchly - investujme ho do našich vzťahov. Veď byť spolu ako rodina sa vždy nedá. Popritom koľko nevypovedaných príbehov a zážitkov je medzi otcom a synom, mamou a dcérou, prípadne naopak...

Počas prázdnin a dovolenkového obdobia vám želim mnoho času stráveného v kruhu svojich drahých a množstvo zážitkov, rozhovorov, na ktoré raz vaše deti budú s úsmevom, ale aj hľadajúc inšpiráciu, či orientáciu v životných situáciách spomínať.

plk. PaedDr. ThLic. Stanislav LIPKA
dekan VSVaP Trenčín

Zomrel Gabčíkov druh

Plukovník vo výslužbe Pavel BOCK sa narodil 17. novembra 1920 v Žiline. Po začiatku nemeckej okupácie Slovenska ako 18-ročný odišiel v marci roku 1939 cez Poľsko do Francúzska, kde ako mnohí ďalší Slováci, napr. Jozef Gabčík, nastúpil do služieb cudzineckých légií. Následne bojoval v Alžírsku.

Po vyhlásení vojny Francúzsku Nemeckom bol odoslaný do Agde, kde vstúpil do Československej armády, ktorá sa tu formovala. V roku 1940 bojoval na fronte východne od Paríža a po nútenom ústupe francúzskych jednotiek na juh krajiny do Angouleme sa cez Stredozemné more preplavil spolu s ďalšími Čechmi a Slovákmi do anglického Liverpoolu. Po založení Čs. armádnej jednotky v Cholmondeley Park sa prihlásil do špeciálneho parašutistického výcviku v rámci Special Operation Executive (SOE), ktoré priamo riadila britská tajná spravodajská služba MI6. Výsadbársky výcvik úspešne absolvoval spolu s hrdinom hajdrichiády Jozefom Gabčíkom. Jeho inštruktorom vo výcviku SOE bola v súčasnosti v Bratislave žijúca legenda genmjr. Anton Petrák.

Po otvorení 2. frontu ako príslušník čs. jednotiek bojoval o Dunker a s našimi jednotkami sa vrátil späť do Československa. Po skončení 2. svetovej vojny sa pre rozbiehajúce komunistické čistky v bývalej vlasti vrátil s manželkou Dorothy do Veľkej Británie, kde až do svojej smrti žil vo Warringtone pri Manchestri.

Plukovník v.v. Pavel BOCK bol veľmi aktívnym členom združenia Československej obce legionárskej v zahraničí, jej odbočky Jednota v Cholmondeley, ako i členom britských výsadbárskych veterárskych organizácií. Po celú dobu aktívne reprezentoval Slovenskú republiku a hrdlo sa hlásil k odkazom Milana Rastislava Štefánika. V septembri 1996 minister obrany SR ho povýšil do hodnosti major vo výslužbe. V tom istom roku sa stal čestným členom Pluku špeciálneho určenia Jozefa Gabčíka v Žiline. Za zásluhy v priebehu bojov v 2. svetovej vojne bol vyznamenaný Vojnovým krížom a Medailou za statočnosť.

Dňa 29. augusta 2004 ho minister obrany SR na znak uznania jeho celoživotných profesionálnych schopností a ľudských kvalít povýšil do hodnosti plukovník.

Plukovník v.v. Pavel Bock bol posledným žijúcim slovenským príslušníkom skupín špeciálneho určenia SOE na území Veľkej Británie. Bol hrdý na svoj slovenský pôvod a na to, že je rodák zo Žiliny. Nezabudnuteľné zostanú jeho slová „Nikdy nezapredám svoj slovenský pôvod, na ktorý som hrdý“.

Plukovník Pavel Bock zomrel dňa 24. mája 2006 vo Warringtone.

plk. Vladimír SAMEK, Londýn

6 x odpovedz

- 1) Deň veteránov si u nás pripomíname 11. novembra. Na Západe je známy ako:
 - a) Deň nespravodlivo odsúdených
 - b) Deň červených makov
 - c) Deň boja za slobodu
- 2) Medzi zakladajúcich členov NATO v roku 1949 nepatrí:
 - a) Nórsko
 - b) Portugalsko
 - c) Grécko
- 3) Časť nukleárnej kapacity Veľkej Británie predstavujú strely s atómovými hlavicami rozmiestnené na ponorkách typu:
 - a) Vanguard
 - b) Tajfún
 - c) Viking
- 4) V preklade znamená anglické slovo „rendezvous“:
 - a) poľné obväzisko prvej pomoci
 - b) miesto zvozu zranených
 - c) miesto stretnutia
- 5) Najvyššie položená pozorovacia pozícia vojsk OSN je Hermon Hotel. Nájdete ju v priestore pôsobnosti misie UNDOF a leží vo výške:
 - a) 2665 metrov nad morom
 - b) 2814 metrov nad morom
 - c) 3012 metrov nad morom
- 6) Mierová misia OSN – UNDOF pôsobí na Golanských výšinách už tri desaťročia. Slovenský kontingent SLOVCON je v rámci misie zaradený do štruktúry:
 - a) Indického práporu
 - b) Poľského práporu
 - c) Rakúskeho práporu

Správne odpovede: 1b, 2c, 3a, 4c, 5b, 6c.

ŽANDÁRKA z Le Mans

Alenka Giertlová sa narodila v Brezne a mávala nezvyčajné dievčenské sny: v úlohe kriminalistky vyšetrovala zločiny. Kvôli tomu sa dala aj na bojové športy, v karate bola druhou najlepšou žiačkou na strednom Slovensku.

Štúdium na hotelovej akadémii pootočilo kurz jej profesionálnej orientácie. A výmenná prax vo Francúzsku presmerovala aj jej osobný život. Alenka sa počas druhej stáže v Breignole sur Mer zoznámila s budúcim manželom. Robili spolu v reštaurácii a on prišiel za ňou spoznať Slovensko. Trojmesačný pobyt sa skončil svadbou v Brezne.

Alenkin dievčenský sen ožil v krajine galského kohúta. Prihlásila sa do vojenskej školy. Spomedzi 700 uchádzačov prijali dvanásť, z toho štyri dievčatá. Slovenka bola medzi nimi. Problém so synčekom Maximom vyriešil manžel, na šesť mesiacov prevzal všetky rodičovské povinnosti na seba, aby matka a manželka v jednej osobe mohla v Rocheforte a Querquville dokončiť školu. Dokončila - ako najlepšia!

Domov sa vrátila ako seržantka polície. Ibaže sen o kriminalistke sa rozplynul rozvodom. Šesťročný Maxim vyžaduje starostlivosť, preto 25-ročná Breznianka vyučuje na žandárskej škole v Le Mans. Zoznámili sme sa v Lurdoch. Bola jedinou Slovenkou vo francúzskej uniforme (na snímke s veliteľom Čestnej stráže Miroslavom Ištvanom).

„Pred dvoma rokmi som serfovala na internete a zistila, že organizátori púti v Lurdoch hľadajú do-

brovoľníkov na tlmočenie. Prihlásila som sa a mám dobrý pocit, že už druhý rok môžem v prípade potreby pomôcť Čechom a Slovákom v čase vojenských púti.”

Pri rozlúčke sa zdôverila, že sa teší na rozhranie júla a augusta, keď s Maximom prídu pozrieť Bratislavu a Brezno.

Text a foto **Michal KRIŠKO**

[FOTOZAJÍMAVOST]

ZASMEJME SA ...

Sťažuje sa novomanžel Mišo kamarátovi Ferovi:

- Tá moja žena ma k sebe do postele pustí najviac raz za týždeň...

- No, to si na tom ešte dobre! - chlácholí ho Fero. - Poznáš niekoľko chlapcov, ktorých tá tvoja potvora pustí k sebe do postele len raz za mesiac.

- Počul si, že sa Fero oženil?

- Z lásky alebo kvôli peniazom?

- Nevestu si vzal kvôli peniazom a peniaze z lásky.

Slečna Dorka sedí napätá u kartárky a tá jej vykladá:

- Do vášho života sa blíži mladý muž!...

Má nádherné modré oči!... Má zvučný hlas!... Váži necelé štyri kilá!...

- Aby si vedel, na Kanárskych ostrovoch budem chodiť na očiach všetkých tak, ako ma Pán Boh stvoril! - zastrája sa manželka.

- Hádam sľušoval, - spresňuje manžel.

- To si nevieš rozkazať a nepiť? - dohovára Mara Ferovi.

- Rozkazať si viem, ale poslúchať nie! - odvetí Fero.

Zvrhlík

Mjr. Ing. Jozef N., príslušník VÚ 1045 Bratislava, navonok žil usporiadaným životom. Nadriadení ho hodnotili kladne a ani v mieste bydliska si nikto nevšimol nejaké nápadné vybočenie z medzi rodinného života. Toto jeho správanie však bolo iba zásterkou pre zakrytie veľmi nebezpečného konania. Odohrával sa medzi ním a jeho maloletou dcérou a mal za následok veľké psychické traumy v jej duševnom vývoji. Obžalovaný totiž po tom, ako ho opustila manželka, žil v spoločnej domácnosti iba s maloletou dcérou a hoci sa neskôr oženil, jeho druhá manželka žila so svojimi deťmi v pomerne vzdialenej obci.

Nikto netušil, že obžalovaný po požití alkoholických nápojov strácal akékoľvek rodičovské a morálne zábrany vo vzťahu k maloletej dcére a od roku 1999, teda od jej 10. roku veku, pravidelne ju sexuálne zneužíval. Vždy pod vplyvom alkoholu, väčšinou v čase po 19.00 h. Maloletú dcéru pred sexuálnymi stykmi nútil s ním požívať alkoholické nápoje, fajčiť cigarety, pozerať pornografické filmy a časopisy, aby vedela, ako sa to robí. Spočiatku ju len ohmatával na prirodzení a prsiach, a pritom ju bozkával po rôznych častiach tela, vrátane prirodzenia. Následne v intervaloch raz týždenne vyžadoval od nej, aby sa ústami dotýkala jeho pohlavného údu, alebo aby mu ho trela rukami.

Šokovaná dcéra to robila proti svojej vôli, no otec napriek jej odporu vykonal s ňou minimálne päťkrát análny styk a potom asi každý tretí až štvrtý deň takisto proti jej vôli s ňou súložil. Posledného skutku sa dopustil v presne nezistenom dni v auguste 2003, v čase od 16.00 h, keď maloletú dcéru zaviedol do spálne, uložil ju na manželskú posteľ so slovami, že v pokoji si to užijú. Napriek jej odporu začal ju hladkať po stehnách a cez oblečenie po prsiach, potom ju začal hladkať pod tričkom a dotýkať sa jej prirodzenia. K sexuálnemu styku nedošlo iba preto, lebo ho prehovorila, aby ju pustil za kamarátkou.

Je len samozrejmé, že maloletá dcéra nemohla takéto zvrhlé chůtky svojho otca donekonečna trpieť a celú situáciu chcela vyriešiť pokusom o samovraždu. Na psychiatrickom oddelení, kde bola následne umiestnená a liečená, dôvody svojej samovraždy porozprávala ošetrovujúcim lekárom. Potom sa obžalovaný v početných telefonátoch vyhrážal svojej druhej manželke a jej deťom fyzickou likvidáciou takou intenzitou, až to u nich vyvolalo strach o život.

Vojenský obvodový súd Bratislava ho následne odsúdil pre trestný čin násilia proti skupine obyvateľov a proti jednotlivcovi podľa § 197a ods. 1, 2 Tr. zák. a pre pokračujúci trestný čin sexuálneho zneužívania podľa § 242 ods. 1, 2 Tr. zák. k trestu odňatia slobody na 6 rokov nepodmienečne so zaradením do prvej nápravno-výchovnej skupiny a k ochrannému protialkoholickému liečeniu. Vyšší vojenský súd Trenčín na základe odvolania vojenského obvodného prokurátora Bratislava zvýšil obžalovanému trest odňatia slobody na 8 rokov nepodmienečne.

plk. JUDr. František KOVÁČ

Aj to sa stalo v Lurdoch...

[PRÍBEH]

Sedeli sme za stolom a čakali na obed. Kým čašníci zvládli skupinový nápor hostí, za našim stolom vládla dobrá nálada. Sprewádzalo ju vtipkovanie, ironia, úsmevy aj posmešky. A to všetko na účet hodnotne najvyššieho – podplukovníka.

Zbystril som pozornosť, keď veselý tón prijala aj jeho manželka. Šidlo z vreca sa vyklúlo vyrozprávaním čerstvej skúsenosti. Jeden z martinských veliteľov sa vybral s manželkou a kamarátmi po únavnej dvojdhovej ceste obzrieť si Lurdy. Zašli aj do jedného obchodíka, kde si kúpili drobný suvenír. Po dvoch hodinách sa na inom mieste chceli občerstviť a nastal – výbuch. Podplukovník zistil, že nemá peňaženku. Viete si predstaviť ten šok. Peňaží v nej síce veľa nebolo, ale v Lurdoch sa nestačil ani poobzerať a do návratu chýbali plné štyri dni. Väčšiu starosť spôsobovali chýbajúce doklady. Manželka zmeravela, ani kamarátom nebolo všetko jedno.

„Platil som iba v tom obchodíku, skúsme sa tam vrátiť.“ Vo dverách nešťastníka čakalo prekvapenie. Majiteľka vyčarila úprimný úsmev s radostným komentárom: „Konečne ste tu.“ A podala nášmu vojenskému pútnikovi peňaženku aj s lístočkom, čo všetko obsahovala a aby si to pre istotu skontroloval. Našla ju totiž pri pokladnici po odchode slovenských pútnikov. Kvôli identifikácii ju otvorila a dve hodiny sa pypotovala zákazníkov, či nepoznajú dotyčného, respektíve či nevedia, v ktorom hoteli Slováci bývajú.

„Vyzeralo to, že bola viac nešťastná, ako môj manžel. A pri odovzdaní peňaženky rovnako šťastná,“ vypointovala lurdský príbeh manželka zábudlivca.

Michal KRÍŠKO

Autor výroku: Jean Paul	ruská rybacia polievka	olejnatá rastlina	MPZ Egypta	liečivý roztok alebo odvar	Irena (dom.)	vajce, po nemecky	Pomôcky: CRHA, ATO ADREMA ENOL, OLI	adresovací stroj	veľká rohožka	ozn. cit. am. fotograf. materiálov	chem. zn. berýlia	ekonóm, po česky	lalotanie (expr.)	ženské meno
1							český tv rozpráv- kový seriál							
majitelia chát							dorúbal							
							súčasť foto- aparátu							
keď			6. solmizač. slabika			býv. futb. AC Sparta					Oľga (dom. v oslovení)			
			citrón, po anglicky			tamten					auto, po rusky			
Autor: Vojtech Kúkol	druh fotograf. vývojky	EČV okr. Levoča			predpona (olej)					tropický plod				
		ukladali sa spať			obyvateľ Irska					zabezpečo- vala				
3												chem. zn. tória		
												august, po česky		
športové družstvo, kolektív, z angl.				meno Rená- ty (dom.)					Slov. tech. múzeum				organická zlúčenina	vo vlastnom byte
				slovko pohrozenia					hárok, po česky					
chvost, po česky					vezmi si			vetný spojov. výraz				am. mužské meno Eduard)		
					nikto			tento				obidve		
opera J. Masseneta						európsky tunel	základná číslovka				osobné zámeno			
							české os. zámeno				elektrón- volt (zn.)			
značka hliníka			2											
rímske číslo 51			nasýtený uhľovodík						zn. peny do kúpeľa					

Konkurenti medzi transportnými lietadlami

Slovenské ozbrojené sily by si mali vybrať nové transportné lietadlo z trojice C-130 Hercules, CASA C-295M a C-27J. Ich výrobcovia Lockheed Martin, EADS a Alenia ich v máji predvádzali na letisku v Kuchyni.

Tieto lietadlá sú momentálne najsilnejšími konkurentmi medzi turbopropovými transportnými strojmi na svete. V USA sa rozhodujú medzi dvojmotorovými C-295M a C-27J pri výbere lietadiel ľahšej kategórie na doplnenie flotily štvormotorových Herculesov.

Fínske letectvo si najnovšie vybralo ako taktické transportné lietadlo ďalšej generácie stroje CASA C-295M. Nahradiť staršie Fokkery F-27. Španielsky výrobca EADS získal kontrakt za 45 miliónov eur na dva stroje s opciou na päť ďalších. Pred Fínskom ich už kúpilo Španielsko, Abú Dabí, Poľsko, Švajčiarsko, Brazília a Jordánsko.

Talianska firma Alenia zamýšľa presunúť časť produkcie strojov C-27J do českej spoločnosti Aero Vodochody. U našich západných susedov by mali vyrobiť 350 centropánov za 200 miliónov dolárov. C-27J je podstatne vylepšenou verziou lietadiel G.222. Má rovnaké motory a avioniku ako väčší Hercules. Alenia už okrem Talianska získala objednávky od Grécka a Bulharska.

C-295 má maximálnu rýchlosť 474 km/h a uvezie 9250 kg nákladu alebo 73 vojakov či 48 plne vyzbrojených parašutistov. C-27J dosahuje rýchlosť 602 km/h, jeho maximálna kapacita je 11 500 kg nákladu a zmestí sa doňho 46 parašutistov. Štvormotorový Hercules uvezie 20 000 kg nákladu, 92 cestujúcich alebo 64 výsadkárov. Maximálna rýchlosť C-130 je 610 km/h.

Miroslav BARIČ
Foto Alenia, MON, USAF

[TECHNIKA]

ukáž sa

rozhodni sa

pridaj sa

infolinka 0800 11 24 11

www.profesionalnaarmada.sk